

Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı

DEVİRİMCİ HAREKET

★ SİYASİ DERGİ

★ OCAK - ŞUBAT 2014

★ SAYI-13

FIYATI: 5 TL

**SUÇ ORTAKLARI
BİRBİRİNİ
YARGILAYAMAZ !
HALKA
HESAP
VERECEKSİNİZ !**

DEVRİMCİ HAREKET'TEN

Devrimcilik, bir kimlik olduğu kadar, bir yön tayinidir. Üstelik zeminin en karmaşık olduğu hallerde bile, serzenişin yerine görev tayinini ve doğru arayışı koyan bir kimliktir bu. Bizim işimiz, bir yanıla cangılın içinde sakin olup doğruyu yaşamak, diğer yanıla yanlışların arasına serpiştirilmiş doğruları bulup çıkarmaktır. **Yani devrimcilik, hiçbir anda ve hiçbir yerde hazır kalıplar ve davranışlar toplamı değildir.**

Karşımıza Gezi pratiği çıktığında, devrim oluyor yanılığımıza kapılmadan doğru tanımlarla sorumluluk üstlenmek, popülizme de hiçliğe de düşmeden stratejik ufuklu hareket etmek bizlerin kimlik gereklerindedir.

Süreç işlemeye devam ediyor ve bu arada egemenler, gündem oluşturamayanlara kendi gündemini dayatmanın bir yolunu buluyor. Konu ister Gezi, ister seçim, isterse egemenler arası çatışma, vb olsun, devrimciler duruşunu ehveni şerle veya dayatılan tercihlerin kıskacında kalarak tayin etmez. Örneğin Cemaat-AKP çatışmasında, "bu bir darbedir" deyip dolaylı olarak AKP'nin yanına düşmek de, seçim meselesinde **Mansur ile Melih kıskacında yön tayin etmek** de bize yakışmaz.

Biz Devrimci Yolcuyuz. Bugün için, geleneksel "Hareket" tespitimizin gereği olarak "Temel Siyasi Görev" saptamasına göre hareket etmek, ezberden de pragmatizmden de kaçınmak durumundayız. Genelde Marksizm'in özelde hareketimizin ufku, sınıf mücadelesinin teorik alan dahil her yerde sürdürüğüne işaret eder. Bu durum, kamufleli haller ve iç içe geçme durumları dahil, en zorlu etaplarda dahi konumunu ve yönünü, dost ve düşmanını sınıfsal tercihler üzerinden tayin etmeyi gerektirir.

Bizler bu bilinçle, ihtiyaç duyulan her konuda perspektif yazıları yazmaya, dün yapılmış olan tespitleri güncellemeye devam ediyoruz. Bizim çalışma tarzımızda oy avcılığına da, umut tacirliğine de yer yoktur. Bunlar, rekabet, yarış, hırs ve didişme gibi kapitalizmin (mülkiyet ilişkilerinin) yansımalarıdır. Halbuki devrimcilik, öncelikle alternatif olabilmek, sisteme öykünmeden yöntem ve araç geliştirebilmektir.

Bu sayımızda, solda giderek büyüyen kavrayış sorununu da dikkate alarak, seçim meselesinden cumhuriyet tartışmalarına, eşcinsellikten özgürlük meselesine kadar pek çok konuda değerlendirme yazılarına yer verdik.

Bu çabamızın, iki yanlıştan birine yönelme veya özgüven sorunu yaşayıp konjonktürel güçlere yedeklenme biçimindeki eğilimlerin aşılması üzerinde olumlu bir etki yapmasını umut ediyoruz.

Sevgiyle Kalın

İÇİNDEKİLER

Yol Alıyoruz

1-2

Gündem

AKP İle Cemaat Arasındaki Paylaşım Savaşına Dair

3-10

Gündeme Dair Soru-Yanıt

11-16

Demokrasi Paketi

17-19

Hegemonya Bocalaması

20-21

Seçim Üzerine

22-24

Günümüzde Devrimci Olmak

25-28

Felsefe Üzerine

29-30

Eşcinsellik Tartışmaları Üzerine

31-33

Ya Barbarlık Ya Sosyalizm

"Özgürlük ve Örgütlülük İlişkisi Üzerine"

34-37

Doğru Yerden Öğrenelim

"Cumhuriyet Nedir, Ne Değildir?"

38-41

Ekim Dersleri

42-43

Giap'ı Yaşatmak

44

Yalan ve Talan Cumhuriyetine Hayır!

45

Devrimci Kişilik

"Kapitalizm Ahlakın Ölümüdür"

46-48

Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı DEVRİMCİ HAREKET Dergisi

Sahibi: Adalı Yay. Kül. Faal. Mat. Rek. Org. San. ve Tic. Ltd. Şti
Adına Eray Sargın

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Eray Sargın
Yayın Türü: Yaygın

Merkez Adres: İstiklal Cad. Mis Sok. No:11/4 Beyoğlu-İST
Tel/Faks: 0 212 249 38 75
Web: www.devrimcihareket.net
E-posta: devrimci@yahoo.com

Ege Temsilcilik: 863. Sok. No:4 D:2 Konak – İZMİR
Tel: 0232 445 70 95

Ankara Temsilcilik: Meşrutiyet Mah. Atatürk Bulvarı Şanlı Han
No:105 K:3 D:313 Kızılay – ANKARA
Tel: 0 312 419 19 65

Avrupa İrtibat

Almanya:0049 176 251 72 451
Belçika:0032 473 80 65 66
Fransa:0033 618 93 94 34
Hollanda:0031 639 61 70 50
İngiltere:044 781 636 66 35
İsviçre:0041 788 42 87 65

Baskı Yeri : Berdan Matbaacılık

(Davutpaşa Cad. Güven San Sitesi C Blok 215-216 Topkapı – İST
Tel: 0 212 613 12 11)

Değerlerimizi Hafızada Hayatta ve Kavgada Güncelleyerek Yol Alıyoruz!

Gün herkes için doğuyor.

Ama güneşi alınından öpüp yeni güne başlamak herkese nasip olmuyor.

Güneş herkesin gözü önünde batıyor.

Kimileri için yalnızca karanlıktır anlamı.

Kimileri de gurup vaktini diriltici bir iksir gibi içerek potansiyel tadlarıyla karşılar geceyi.

Yani yaşam, insana tüketilmek için sunulmuş hazır bir güzellikler paketi değildir.

Aksine güzellikler, bir irade ve her an farkındalık çizgisinde yürümeyi gerektirir.

Çoğu kez bir giriş sözüyle, bir Çaçış konuşmasıyla yetiniriz. Gerçekte, ardında bir derya vardır o önsözlerin. Ve önemli olan, her sorunu o deryanın içinde görebilmektir. Aksi halde tüm okumalar, ya eksik ya da özneldir. Kolay değil yani, devrimci ufkun laboratuvarında olguların test edilmesi. Ve çoğu kez bu zorluk, kolay/kestirme yollara sebep olmakta, temenni edilen kalite/seviye tutturulamamaktadır. Bugün sol zeminde yaygınlaşan ehven-i şerin de, kırk yıllık doğruların ayaküstü sohbetlerde mahkum edilecek denli hafife alınması biçimindeki algı ve kavrayış sorununun da kaynağında, bizi gerekli derinliğe götürecektir ufkun gereklerinin yerine getirilmemesi yatmaktadır. Başka bir ifadeyle söylemek gerekirse, bugün solun düşünsel dünyasında yaşanmakta olan sorunlarda en büyük rolü, fikri gıdanın devrinde yaşanan kopma oynamaktadır. Birinci kopma (biz ona kuşak kopması diyoruz), 12 Eylül sonrasında fiili ve ideolojik tasfiye ile gerçekleşti. Bugün ikinci kopma yaşanıyor. Bunun özelliği, kopma ile tasfiyenin eşgüdüm halinde yürümesidir. Bir taraftan Marksizm tasfiye edilirken, diğer taraftan yerine mistisizmden idealizme kadar pek çok bilim dışı öğeyi barındıran bir bulamaç ikame

edilmektedir.

İşte bu koşullarda, **değerlerde devamlılık** büyük önem taşımakta ve dünden bugüne neyin nasıl taşınacağına tespitini, günün önemli görevlerinden biri haline getirmektedir. Biz, bu ihtiyaca bağlı olarak, Devrimci Yolcu bilinçle ve yoldaşlık sorumluluğunun gerekleri dahilinde yola çıktık.

Takip ettiğimiz güzergahın yön-temsel şifreleri, dün-bugün diyalektiğinde gizlidir. Bu bağlamda **devrimcilik, her an kendinde ve yolunda devrim yapmayı gerektirir.** Bu, yürünen yolda Simurg olmaktır. Yani ne geçmişin üretim, birikim ve devretme diyalektiğini reddetmek,

ne de o ulvi ufku, ulaşamayacak bir Kaf Dağı olarak görmektir.

77 **bilinci**, bu açıdan bugüne de ışık tutabilecek yol gösterici niteliktedir. Hareket, anda tarihi yeniden üretirken, genelde Marksizm'e özelde Mahir'e gitti; yereli olduğu gibi geneli de soyutlamalarına konu etti. Bu nedenle Devrimci Yol, "**Türkiye'nin Marksizmi**"ydi ve bu nedenle reel sosyalist deneylerde yaşanan yetersizliğe de alternatif bir hareketti. Kısa süre içinde ulaşılan teorik ve pratik birikim/zenginlik, anla veya konjonktürle tanımlanamayacak nitelikteydi. Kadrolar, halkla beraber geleceğin nüvelerini bugünden üretir ve yaşarken, her

bir kadro kendi alanında halka önderlik ederken, Devrimci Yol, ülke sınırlarını aşan boyutta bir yolgöstericiliğin öznesi olarak tarihe geçti. Leonardo da Vinci'nin "*Rotanı bir yıldızla bağlarsan, her fırtınayı aşarsın*" sözünü doğrularcasına, **yıldızlaşan yumruk, artık yön ve yol bulmada bir çeşit kutup yıldızıydı;** ne anla ne de tanımlar toplamıyla sınırlıydı. Hem "*Mahir Hüseyin Ulaş*"tı, hem de Necdet'ti, Özenç'ti, Hıdır-İlyas veya Behçet'ti...

Belki "her bilgiye bir 'tık'la ulaşılabilen bu bilgi çağında günün yanıtlarına dün de yanıt aramak ne kadar doğru?" diye soranlar olacaktır. Doğrudur, ellerimizin altında binlerce kitap, bilgisayarımızda tonlarca materyal bulunuyor. Ne var ki tüm bu imkanlara rağmen bugün manipüle edilmemiş, temiz, doğru bilgiye ulaşmak sanıldığından da zordur. Bu bağlamda, örgütlü yapıların yolgöstericiliği büyük önem taşımaktadır. Bu yolgöstericilik, doğrular paketi sunmaktan çok, bir yöntem, bir süzgeç kazandırmak biçiminde olduğunda, kişi, karşılaştığı her bilgiyi, her sorun ve gelişmeyi o yöntem/süzgeç ile değerlendirme şansına sahip olur.

Bugün sol, belki de tarihinin en öznel sürecini yaşıyor; eğilip bükülmeyen, koşulları işaret eden gerekçelerle değiştirilmeyen hemen

hiçbir "temel teorik tez" kalmadı. Hatta öyle ki, bu türden doğruları sahiplenen, istikrarda ısrar eden yapılar, marjinalite veya muhafazakarlık yakıştırmaları ile muhatap edilmektedir. Halbuki tüm bilimlerde genel bir doğrudur; o tarihsel ana dek doğruluğu kanıtlanmış önermeleri sahiplenen duruş/gelecek, bilimin üretkenlik ve devamlılığını sağlar. Yenilenme, dünün reddi değil, derinlemesine bir kavrayışla yukarı doğru taşınmasıdır. Bu, elbette düz bir yol değildir; ancak, her akli esenin sağından solundan bükeceği keyfi bir süreç de değildir.

Bugün yeniden bir tarih yazılıyorsa, bunun yolu dünün ölümsüzleşen mücadele öznelerini yalnızca anmaktan değil; onları yaşamaktan,

***B*ugün sol, belki de tarihinin en öznel sürecini yaşıyor; eğilip bükülmeyen, koşulları işaret eden gerekçelerle değiştirilmeyen hemen hiçbir "temel teorik tez" kalmadı. Hatta öyle ki, bu türden doğruları sahiplenen, istikrarda ısrar eden yapılar, marjinalite veya muhafazakarlık yakıştırmaları ile muhatap edilmektedir. Halbuki tüm bilimlerde genel bir doğrudur; o tarihsel ana dek doğruluğu kanıtlanmış önermeleri sahiplenen duruş/gelecek, bilimin üretkenlik ve devamlılığını sağlar. Yenilenme, dünün reddi değil, derinlemesine bir kavrayışla yukarı doğru taşınmasıdır. Bu, elbette düz bir yol değildir; ancak, her akli esenin sağından solundan bükeceği keyfi bir süreç de değildir.**

yaşamaktan ve öğretici bir değer olarak mücadeleye içerebilmekten geçiyor. İşte biz, mücadelenin bugünkü sorularına yanıt ararken, yaşamın hemen her kesitinde **omuz omuza ve bilinç bilince** olduğumuz şehit yoldaşlarımızı **hafızada, hayatta ve kavgada** güncelleyerek yol alıyoruz. Bu, Necdet Erdoğan Bozkurt'a verilmiş "*yoldaş silahın yerde kalmayacak*" sözünün veya Mustafa Özenç'in "*Dünyaya bir daha gelsem yine Devrimci Yolcu olurum*" diye özetlenebilecek sehpadaki duruşunun olduğu gibi, kavgada düşmüş tüm devrimcilere verilmiş mücadelede devamlılık sözünün de bir gereğidir.

Bizler Devrimci Yol'u günceller ve mücadelenin gereklerini yerine getirirken, ölümsüzleşen yoldaşlarımızdan hem duygusal hem de maddi enerji aldık. Bazen tek bir resim, bizi nasıl 1917'nin Lenin'ine veya 1942'nin Stalingrad'ına götürüyorsa; terin tere değdiği, soluğun soluğu güçlendirdiği halkla yoldaşlaşma anlarında da benzer duygular yaşıyoruz. Bazen Toroslar'dan, Karadeniz'den Marmara, Ege veya bir başka diyardan yoldaşlarımızın sesini duyuyor, bazen de onları yanibaşımızda omuz omuza buluyoruz. Ve sonuçta bir kez daha, Türkiye'nin Marksizmi'ni tanımlayan yolda yürüyor olmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Cemaat ve AKP Arasındaki Paylaşım Savaşına Dair

AKP'yle ABD arasında stratejik pek çok noktadaki uyuşmanın yanında, yukarıda saydığımız noktalarda bir farklılık söz konusu. İşte Cemaat de bu farkı (çelişmeleri) kullanmaya çalışıyor. AKP ile Cemaat, ABD nezdinde hiçbir zaman aynı önemde olmamıştır. Çünkü AKP, sadece Türkiye'de vardır ve geçicidir. Cemaat ise, dünyanın pek çok yerinde vardır ve aradaki ilişki kalıcıdır. Bugün AKP'nin uyguladığı kimi politikalar, ABD'yi olduğu gibi Cemaat'i de rahatsız ediyor. Bu konuda, AKP'yi sıkıştırmak üzere beraber hareket ettikleri de oluyor.

Gülen Hareketi (yazımız içeriğinde "Cemaat" diye söz edeceğiz), Nur Cemaati'nin çeşitli isimlerle anılan kollarından biri ise de, giderek Saidi Nursi ile arasındaki bağ sembolik bir hal almış, o dini ve sosyal çerçeve, büyüyen sermayeye dar gelmeye başlamıştır. **Cemaat artık bir holding gibi hareket ediyor.** Bankalar kuruyor, medya kuruluşları satın alıyor ve büyüyen sermayesine göre konum alıyor. İşte bu büyümenin devamında gündeme gelen paylaşım sorunlarının bir yansıması olarak, bir süredir farklı içerik ve tonlarda devam eden Cemaat-AKP gerilimine tanık oluyoruz.

Bu konuda, her iki tarafın kendilerine yandaş medyanın söylediklerinin dışında, alternatif bir duruş iddiasında olanların değerlendirmeleri de çoğu kez, konuyu anlaşılır kılmaktan çok spekülasyonlu değerlendirmeleri besler yönde rol oynadı. **Son olarak tartışmaların ve gerilimin odağına dersaneler oturdu.** Hükümetin, sistemin ihtiyaçları temelinde dersanelere dönük olarak yapmayı düşündüğü düzenlemenin, Cemaat'in bu konudaki çıkarlarıyla çeliştiği ve bu mesele özgülünde bir sorun yaşamakta oldukları doğru. Ancak, **Cemaat-AKP ilişkisi, dersaneler meselesine indirgenemeyecek denli kapsamlı bir olgudur.**

Cemaat, bir yanıyla emperyalizmin yeşil kuşak projesi kapsamında, diğer yanıyla Türkiye egemenlerinin kendi ihtiyaçları çerçevesinde darbeler eşliğinde geliştirdiği, palazlandırıp büyüttüğü bir harekettir. Cemaat, ilkin dar ilişkilerle örgütlenen, katı ilişkiler ekseninde gizliliği temel alan ve bu gizliliği en ücra noktalara ulaşabilinceye kadar koruyan bir kadro hareketiydi. Ancak süreç içinde Türkiye'de ard arda gelen darbelerin, sol değerlerin fikri ve pratik zeminini geriletmesiyle birlikte Cemaat'in önü, kitleselleşme anlamında da açılmış oldu. Dersaneler, rant aracı olmanın yanında meşrulaşarak yaygınlaşmaya da hizmet etti. Ancak Cemaatin ilişki ve imkânlarını dersanelere indirmek yanlıcı olur.

1980 öncesinde, İslami temeldeki örgütlenmeler MHP'yle veya MSP'yle anılıyordu. **Cemaat'in tepeden tırnağa örgütlü, birçok yere ulaşabilen güçlü bir yapılanma olduğu bilinmiyor, en azından göze çarpmıyordu.** Halbuki devletle ilişkileri, sürecin başından beri vardı ve gerçek güçleri devlet tarafından biliniyordu. Örneğin Fethullah Gülen, **Komünizmle Mücadele Derneği'nin kurucularından biridir.** Hatta derneğin önde gelen üyeleri, daha sonra İlim Yayma Cemiyeti'nin kuruluşuna da

önayak olmuşlardır. Nitekim Kenan Evren'in Anayasa oylamasında destek vermeleri için Cemaat'le bizzat görüştüğünü, bugün artık hemen herkes biliyor. Cemaat'in eğitim kurumlarında yaygınlaşması da bu sürece denk geldi. Eğitim olanaklarının yetersizliğinden de kaynaklanan nedenlerle dersaneler, sınırlı imkanlarla ve tek tek şubeler tarzında yaygınlaşırken, Cemaat sürece daha kapsamlı girdi ve varolanları da devralarak hızla bu alanda tekelleşti.

O süreçte dersanelerin onlara ek açılan yurtlarla beraber ikili bir boyutu vardı. Dersaneler sadece büyük kentlerde yoğunlaştığı için, Anadolu'dan gelen öğrenciler yurtlarda kalıyor ve bu durum, örgütlenerek kitleselleşebilme anlamında Cemaate ek avantajlar sağlıyordu. Bu bağlamda, dersanelerin Cemaat için gerek kitleselleşme gerekse finans sorununu çözme anlamında önemli bir yerinin olduğu söylenebilir. Cemaat'in bu şekilde dersaneler aracılığıyla gelişmesi, dinci-gerici düşünce ve yaşama biçiminin tümüyle meşrulaşmasına hizmet ettiği için, bunda sağ düşüncedeki hemen herkesin çıkarı vardı. Bu nedenle, bırakalım engellenmeyi, **hemen her partiyle ve her dönemde ilişki ve diyalogları oldu.**

Emperyalizm (ABD), özellikle

sosyalist sistem içerisindeki Müslüman kesimlere ulaşabilmek için, bu tür yapılar içerisinde deneyimli örgütlenmeleri seçerek kullandı. Bunlardan biri de bugün hala çeşitli biçimlerde kullanılan **Vahabi Tarikatı**'dır.

Bu türden, dar kadro temelinde örgütlenip etkili-yetkili yerlere sızarak konumlanmak, Hıristiyanlıkta da rastlanan ve yaygın biçimde kullanılan bir yöntemdir. Örneğin bir çeşit örgüt yapısında olan, misyonerlik çalışması yapan ve eğitim kurumları açan niteliği ile **Cizvitler Tarikatı** benzerlikler taşımaktadır.

AKP'nin kuruluşunda Cemaat'in özel bir rolü oldu.

AKP'nin kuruluşu, onu önceleyen üçlü koalisyonun çözülmesi ve daha kapsamlı bir arayışın gündeme gelmesi üzerine oturan bir süreçtir. Bu yanı sıra AKP'nin, bir **beklentiler ve ittifaklar partisi** olduğunu söylemek mümkün.

1990'ların sonu, 2000'lerin başı, iktisadi açıdan olduğu kadar siyasal açıdan da krizle anılan bir dönem oldu.

Buna, var olan siyasal yapıların Ortadoğu'ya yönelik politikaların hayata geçirilmesinde emperyalizm açısından güven vermeyen bir tablo çizmesi de eklenince, yeni bir arayış kaçınılmaz hale geldi. Bir taraftan, mevcut koalisyon iradi gayretlerle çözülürken diğer taraftan, ABD'nin doğrudan müdahil olduğu ve çeşitli eğilimleri tek çatı altında toplayan bir partileşme sürecine start verildi.

AKP, mevcut güç ve dengele-re dayalı olarak, Anadolu'nun en uçra köşesine dek uzanan bir çalışmayla oluşturuldu. Bu ittifakta ağırlıklı inisiyatif ABD ve AB'de olurken, partinin geniş bir taban

üzerine oturması için özel bir gayret sarfedildi. Geçmişte MC hükümetlerinin tabanı olan kesimlere ulaşıldı. Milli görüş gibi ulusal kimliği de olan ve daha çok taşra burjuvazisinin temsilciliğini üstlenen kesimlerle beraber AKP, geniş bir yelpaze üzerine oturdu.

Koalisyon görüntüsü veren bu oluşumda, "milli görüş" geleneğinden kadrolar yer alsa da **asıl olarak amaç, onlardan da ayrışıp ABD'nin Türkiye'ye ilişkin politikalarının birebir aracı olabilecek bir siyasal yapının oluşturulmasıydı.** Böylece, Anadolu sermayesinin beklentilerini emperyalizmin bölgeye ilişkin politikalarıyla bütünleştiren bir siyasal model ortaya çıktı. **Bu aynı zamanda, ABD'nin**

kontrolünde olan Fethullah Gülen'in siyasallaşmasıydı. Böylece, milli görüşten gelen kadroların yanında milli görüşten olmayan farklı yapılar da **AKP'nin yapıtaşları** arasında yer aldı ve ortaya çok bileşenli bir uzlaşma üzerine oturmuş bir siyasal yapı çıktı.

AKP'nin ilk döneminde, doğrudan iktidar desteği alan "Anadolu Kaplanları" hızla büyüdü ve üretken sermayeye (sanayi sermayesine) dönüşerek, oligarşi kapsamında yer alan tekelci sermayenin **sahip olduğu pastadan pay isteme noktasına geldi.** Bu süreçte, Cemaat'in hemen her istediği yerine geldiği için AKP'nin ilk döneminde, bu çok bileşenli yapıda önemli bir çat-

lak oluşmadı. Geniş zemine basıp meşrulaşmak için tarafların birbirine ihtiyacı vardı. Hatırlanacak olursa o dönem AKP, "ileri demokrasi" şiarıyla ve varolan antidemokratik tüm kurumları tasfiye edeceği iddiasıyla, liberaller içerisinde bile önemli bir kesimin desteğini almayı başardı.

AKP'nin birinci iktidar süreci, çok özel bir döneme denk düştü.

Dünyada, 2000'lerin başına kadar devam eden krizi aşabilmek için bir **finansal genişleme** söz konusuydu. Bu finansal genişleme politikası ile borçlanmanın kolay olduğu, ticaretin (daha sonra bir balona dönüşecek de olsa) geliştiği bir dönemde Türkiye'de, DSP'nin de iktidar orta-

tağı olduğu süreçte kararlaştırılan **Kemal Derviş** politikalarının hayata geçirilmesiyle finansal krizin faturası halka kesildi, bankalar ve sanayi sermayesinin önü tamamen açıldı. Bu elverişli koşullarda başa geçen AKP, başarılı olmak için tüm olanaklara sahipti. **Çünkü kriz aşılmış, faturayı halk ödemiş, geriye parsanın**

toplanması kalmıştı.

AKP, uluslararası düzeydeki finansal genişlemeden kaynaklanan bol ve ucuz borçlanabilme olanaklarını sonuna kadar kullanıp, ekonomide nispi bir canlanma görüntüsü yarattı. Bu, yaklaşık 30 yıldır sürekli krizle yaşamış tekelci burjuvazi için cennet hayalinin gerçekleşmesi gibiydi. Bu nedenle, tekelci burjuvazinin, oligarşi içerisinde ön plana çıkmış, Cumhuriyet'in kuruluşundan beri devletin olağanüstü olanaklarından yararlanmış olan belli sayıdaki gruplar dışında hemen her kesimi, AKP'nin politikalarının arkasına yedeklendi. Ve AKP, bu kesimlerle çok yoğun bir bağ kurdu.

AKP'nin süreç içinde Cemaat'in dışındaki sermaye kesimleriyle de kurduğu karşılıklı bağlar, giderek iki yönlü bir ilişkiyi ortaya çıkardı. Yani AKP, sadece Cemaat'ten gelen burjuvazinin değil, onun dışındaki büyük tekel gruplarının da temsilciliğini üstlenmeyi başardı. Geleneksel sermaye içerisinde yer alan birçok kesim AKP'yle uzlaştı, neredeyse bütünleşti ve giderek bunun semeresini de gördü. Bu durum, hızla palazlanıp muazzam bir sermaye birikimi sağlamış ve pek çok kurumu ele geçirmiş de olsa, Cemaat'i rahatsız etti. AKP, artık Cemaat'e bağımlılık konusunda 2002'deki oluşum sürecinden daha avantajlıydı. Gerekmesi halinde, burjuvazinin diğer kesimleriyle olan ilişkilerini Cemaat'e karşı bir biçimde koz olarak kullanabilecekti.

AKP'nin ikinci döneminde beliren rekabet eğilimi ve çelişmeler, paylaşılacak pek çok yerin/alanın olması sebebiyle çatışmaya dönüşmedi. Diyebiliriz ki sahip olunan ortaklaşmalara/yakınlıklara rağmen (çelişmeler de bir gece ansızın ortaya çıkmayacağına göre) ikinci iktidar döneminden üçüncü döneme kadar AKP ile Cemaat arasında giderek büyüyen bir açılış oldu.

3. iktidar döneminde ise, artık tekeli burjuvazinin hemen her kesimi AKP'yle bütünleşmiş, kendi istikbalini onunla özdeşleştirir hale gelmişti. AKP'nin bu anlamda Cemaat'in desteğine fiilen ihtiyacı kalmadı. Tam tersine Cemaat'in bürokrasi içerisinde sahip olduğu manevra alanlarını keyfi biçimde kullanmaya başlamış olması, birçok yerde siyasal iktidarın kendisinden beklediği görevler konusunda bir çelişme yarattı.

Cemaat, doğrudan doğruya ABD'yle işbirliğinden kaynaklanan nedenlerle bölgede emperyalizmin uzun vadeli sorunlarını çözmenin bir aracı olarak düşünülürken, AKP'nin örgütsel yapısında ya da bürokratik kadrosunda Türkiye'deki burjuvazinin güncel ihtiyaçlarını

Gelinen aşamada, taşların yeniden dizileceği bu seçim sürecinde yaşanan gerilme, gerçekte Cemaat'le onun dışında kalan burjuva kesimler arasındaki mücadelenin, rekabet ve paylaşım savaşının yansımasıdır. Daha da somutlayarak söylersek, bugüne kadar devletin en etkili kurumlarında yer tutan ve bu olanaklarını kullanarak sömürüden/pastadan önemli paylar alan Cemaat, bu payın bırakılmı sınırlandırılması, daha da büyütülmesini istiyor; AKP ise, artık hemen tüm kesimleriyle bütünleştiği burjuvazinin çıkarlarını gözetiyor. Önümüzdeki süreçte, ertelenemez hale gelmesi oranında krizin etkisini daha da büyütecek olması sebebiyle; siyasal iktidara yakın olabilmek, ondan öncelikli olarak yararlanabilmek, bütün sermaye kesimleri için büyük önem taşıyor.

gözeterek politikalar üretme, adımlar atma eğilimi daha yaygındı. Çünkü dünyada kapitalizm hızla daralıyor ve hemen her yapıyı var olma sorunlarıyla yüz yüze bırakıyordu. Böylesi anları, herkesin can derdine düştüğü durumlara benzetebiliriz. Bir yandan bağımlılık ilişkisi devam ederken, diğer yandan taraflar var olabilmek için hemen her koşulu, sınırları zorlar.

2007-2008 yıllarında Avrupa ve Amerika krizin etkisinde kalırken, Türkiye benzer bir krizi 2001-2002'de yaşadığı için, süreci nispeten az zararla atlattı. Ancak bunun kalıcı olamayacağı biliniyordu. Bu nedenle, en önemli ihraç pazar alanı olan Avrupa'nın daralması, Amerika'ya ihracatın olanaksız hale gelmesi, vb gelişmeler sebebiyle, başka bölgelere açılmak ve ona uygun politikalar geliştirmek, Türkiye burjuvazisinin temel talebi haline geldi.

O dönemde böyle bir pazar, ancak emperyalist kapitalist sistemle tam anlamıyla bütünleşmediği için bu dönemsel krizin dışında kalabilmiş olan, enerji kaynakları, vb avantajlara sahip Ortadoğu ülkelerine yönelmekle sağlanabilirdi. O tarihlerde AKP'nin bölgeye, "sıfır sorun" eksenli olarak gerçekleştirdiği yönelimle, ABD'nin bölgeye ilgisi birbirinden bütünüyle bağımsız

değilse de taşeronluk sınırlarını zorlayan hamleler eşliğinde süreç, "Arap Baharı"ndaki atraksiyonları da kapsayarak bugüne geldi.

"Arap Baharı" sürecinde yaşananlar, emperyalizmin gücünün sınırını da ortaya çıkarırken, kontrolsüz ve değişken zemin, Ortadoğu'da yerel aktörlerin süreci kendi çıkarları yönünde zorlama eğilimini arttırdı. Bu, Libya'da işbirliği içinde iktidarı ele geçiren çeteler için de, Irak coğrafyasındaki bileşenler için de, Türkiye oligarşisi için de geçerli.

Sürecin özgünlüğü de dikkate alınarak, Türkiye burjuvazisinin beklentileri ışığında emperyalizmin bölgedeki savaş politikalarına yedeklenen AKP, Tunus'tan Mısır'a, Libya'dan Suriye'ye taşeronluğun muhtemel tüm gerekleri için koşutururken, komşu ülkelerin hemen tümüyle ilişkileri ya kesildi ya da problemli bir hale geldi. Bu süreçte AKP'nin taşeronluk sınırlarını zorlayan hamleleri, Türkiye oligarşisinin eğilimlerinden/beklentilerinden, dolayısıyla da sürecin bütününden bağımsız düşünülmemelidir.

Gelinen aşamada, taşların yeniden dizileceği bu seçim sürecinde yaşanan gerilme, gerçekte Cemaat'le onun dışında kalan burjuva kesimler arasındaki mücadelenin, rekabet ve paylaşım savaşının

yansımasıdır. Daha da somutlayarak söylersek, bugüne kadar devletin en etkili kurumlarında yer tutan ve bu olanaklarını kullanarak sömürüden/pastadan önemli paylar alan Cemaat, bu payın bırakılma sınırlandırılmasını, daha da büyütülmesini istiyor; AKP ise, artık hemen tüm kesimleriyle bütünleştiği burjuvazinin çıkarlarını gözetiyor. Önümüzdeki süreçte, ertelenemez hale gelmesi oranında krizin etkisini daha da büyütecek olması sebebiyle; siyasal iktidara yakın olabilmek, ondan öncelikli olarak yararlanabilmek, bütün sermaye kesimleri için büyük önem taşıyor.

AKP, bugün artık “merkez sağ” diye bilinen kesimi de temsil eder konumdadır. Milli görüşle anılanından geleneksel olanına kadar burjuvazinin hemen tüm kesimleriyle bütünleşmiştir. Böyle muazzam bir gücü arkasına alan bir partinin politikaları, o gücün sınıfsal beklentilerine göre olur; yasalar anayasalar ona göre düzenlenir. Bugüne dek bir cuntanın dahi cesaret etmediği antidemokratik adımlar atmaktan geri durmayan AKP'nin, neden demokratikleşmeyi değil, tam tersini hayata geçirmek üzere donandı, bu bağlam içinde düşünülmeli, ondan barış ve demokra-

si bekleyenler, duruşlarını bir kez daha gözden geçirmelidir.

Vaktinde, merkez sağın DP, AP gibi partileri dahi halka çeşitli biçimlerde refah vaat etmek zorunda kalmış, kazanılmış olan haklardan bir kısmının geri alınacağı zaman bunun gerekçesini anlatabilmenin zorluğu nedeniyle bu tür adımlar, dönem dönem ertelenmiş veya geciktirilmiştir. AKP'nin ise bugün, kazanılmış hakların gaspedilmesi konusunda yapamayacağı hiçbir şey yoktur. **Sermayenin beklentilerini bu denli pervasızca hayata geçirebilen bir başka parti olmamıştır.** Bu niteliğiyle AKP, kriz koşullarından geçmekte olan sermaye çevreleri için önemli bir avantajdır; dolayısıyla da onların desteğini güçlü biçimde arkasında hissetmektedir. İşte bu tabloyu önceleyen koşullarda belirleyici olan Cemaat, bugün ikincil konuma düşmeyi kabullenmiyor; bu nedenle de AKP'ye savaş açıyor.

Artık roller değişiyor.

Daha önce belirleyici olan Cemaat'ti; istediği şeyi dayatıyordu. Bugün artık inisiyatif AKP'ye geçmiş durumda ve ihtiyaca göre Cemaat'in hareket alanını daraltıyor.

Cemaat, sadece Türkiye'de değil, Sibirya'nın doğusundan Afrika'nın güneyine kadar İslam coğrafyasında misyonerlik yapan, dolayısıyla da ABD açısından vazgeçilmez önemde bir harekettir. Bu ilişki, Türkiye'deki tekil kimi sorunlara dek daraltılarak değerlendirilmelidir.

Bu gelişmeleri doğru okuyabilmek için, sınıflararası ilişki ve çelişmeleri doğru değerlendirebilmek gerekiyor. Örneğin ABD ile Cemaat'ın çıkarları örtüşse de bu bir eşitlik derecesinde değildir. Benzer şekilde Türkiye-ABD ilişkileri yeni sömürgecilik temelinde bir bağımlılık ilişkisi üzerine bina edilmiştir. Ancak gerek **devletin görece özerkliği**, gerekse krizin hemen her ilişkinin sınırlarını zorlayan niteliği sebebiyle, bağımlılık, her isteneni anında bire bir yerine getirme olarak görülmemelidir.

Türkiye'deki burjuvazi artık, enerji kaynaklarına yakın olmak, ihracat yollarının üzerinde bulunmak ve tüketim pazarının ortasında olmak gibi coğrafi avantajları da kullanarak **bölgesel bir güç** olabilmenin olanaklarını arıyor. Bu nedenle de ülkeye veya Ortadoğu'ya ilişkin kimi beklentileriyle ABD'nin beklentileri ayrışabiliyor. Bunla-

rın başında da Irak Kürdistanı ile kurulan ilişkiler geliyor. Türkiye, bölgedeki petrol kaynaklarını işletmek ve dünya pazarına açılmasında aracılık yapmak istiyor. Merkezi hükümetle bu konuda çeşitli sorunlar yaşayan Kürtler için de Türkiye bir çıkış noktası olarak görülüyor. İşte kurulan bu ilişki, Kürt bölgesinin bağımsızlaşması eğilimini güçlendirmek dahil çeşitli nedenlerle ABD'yi rahatsız ediyor. Kürtlerin bağımsızlaşması gibi bir olasılık, güneyde Şiiilerin İran'la bütünleşmesini beraberinde getirir ki bu, Şii hilalinin daha bütünlüklü bir hal almasından Şii hareketlerin Körfez ülkelerinde de harekete geçmesine kadar, ABD'nin aleyhine pek çok olguyu tetikleyebilir.

ABD'yi Irak'ta rahatsız eden olgulardan biri de El Kaide'nin Irak'ın kuzey batısı ile Suriye'nin doğusunda kalan bir bölgeyi adeta kendi bağımsız alanı haline getirmiş olmasıdır. Tüm bu nedenlerle, **ABD artık merkezi Irak hükümetinin daha güçlü olmasını istiyor.** Türkiye'nin Irak Kürdistanı'ndaki adımları bu bağlam içinde ABD'yi rahatsız ediyor. Türkiye'nin ambargoya rağmen, dolaylı yöntemlerle ödeme yaparak (altın, vb) İrandan petrol ve doğalgaz alımını sürdürmesi, Suriye meselesinde kontrolsüz ilişkilerle girmesi, füze savunma sistemi ihalesinde Çin'i tercih etmesi, vb gelişmeler ABD ile arada bir açının oluşmasını beraberinde getiriyor.

AKP'yle ABD arasında stratejik pek çok noktadaki uyuşmanın yanında, yukarıda saydığımız noktalarda bir farklılık söz konusu. İşte Cemaat de bu farkı (çelişmeleri) kullanmaya çalışıyor. AKP ile Cemaat, ABD nezdinde hiçbir zaman aynı önemde olmamıştır. Çünkü AKP, sadece Türkiye'de vardır ve geçicidir. Cemaat ise, dünyanın pek çok yerinde vardır ve aradaki ilişki kalıcıdır. Bugün AKP'nin uyguladığı kimi politikalar, ABD'yi olduğu gibi Cemaat'i de rahatsız ediyor. Bu konuda, AKP'yi sıkıştır-

mak üzere beraber hareket ettikleri de oluyor.

Cemaat'in bugün için öncelikli meselesi, pastadan kendisine hak olarak gördüğü payın giderek düşüyor olmasıdır. F. Gülen bunu "Allah, 'Onların hakkı o kadar değildi!' diye sizi tokatlayabilir" sözleriyle açıkça ifade etmiştir. Dershaneler meselesi, mevcut sorunun yansıdığı alanlardan sadece biridir ve sistemin eğitim politikalarıyla doğrudan ilintisi vardır.

AKP dershaneleri kapatarak ne yapmak istiyor?

Aslında dershaneler meselesi, ucuz işgücü yaratma, eğitim politikalarını buna göre düzenleme bağlamında bizzat sistemin sorunudur. Hatırlanacak olursa 4+4+4 yasasının gündeme geldiği dönemde Çalışma Bakanı, üniversite mezunu olanları asgari ücretle çalıştırmıyor olmaktan şikâyetçi olmuştu. Asıl açmazları ve aşmak istedikleri mesele buydu. Mevcut durumda, eğitim kalitesi ne denli düşürülürse düşürülsün insanlar dershanelere giderek bir şekilde bu kalitesizliği aşılıyor ve üniversiteye devam ediyor. Halbuki sistemin buna ihtiyacı yok. Holdingler zaten artık kendi üniversitelerinde ihtiyaç duydukları kadroları yetiştiriyor. Bunun dışın-

da iş çevrelerinin ihtiyaç duyduğu genç ve ucuz işgücü için, insanları ilk 4 yıllık eğitimden sonra meslek okullarına, dolayısıyla da iş yaşamına yöneltmek istiyorlar. İleride bu kapsamda meslek okullarının yaygınlaştırılıp çeşitlendirilmesi beklenmelidir.

Dershane meselesinin bir yanı budur. Diğer yanı ise, bu alanda oluşan devasa pasta ve kitlesel ilişki ağıdır. AKP, Cemaat'i bu çok önemseddiği noktadan sıkıştırmakta ve belki diğer kimi konular için pazarlık zemini oluşturmaktadır. Hatta diyebiliriz ki tüm gerçek yanlarına rağmen bu çatışmanın gündem oluşturma anlamında da bir rolü vardır.

Özel okul açma meselesi ise, eğitimde özelleştirmedi. Yapılmak istenen, devletin önemli harcamaya kalemlerinden birisi olan eğitimin özel sektöre devredilmesinden başka bir şey değildir. Bu da genelde burjuvazinin önümüzdeki döneme ilişkin beklentilerine denk düşüyor.

Aslında bu çatışmalı sürecin ülke ekonomisiyle doğrudan ilintisi vardır. Türkiye'yi avantajlı gibi gösteren kimi gelişmelere rağmen, gerçekte ekonomi sanıldığından da öte kırılğan boyutlardadır. Borcun borçla kapatıldığı, ülkenin sahip olduğu zenginliklerin talan edilerek

durumun kurtarıldığı bir süreç yaşanıyor. Bu avantajların da sınırına gelinmiş durumda; artık ekonomi, suskun bir toplum yaratabilmiş olmanın avantajıyla, zorlama rant alanları yaratılarak yürütülüyor. Ancak toplum, Gezi'de suskunluğunu da bozdu ve bu açıdan da yolun sonuna geldiğini gösterdi.

Cemaat'le gerilimin tüm bu gelişmelerle ilintisi vardır. Birincisi, mevcut gerilime istenen tonda ve konuda toplumun önüne getirilerek gündem oluşturuluyor. İkincisi, **sıkışan ekonomi, pay kapma savaşının daha agresif biçimde yaşanmasını beraberinde getiriyor.** Kapışma, seçimli süreci de içine alarak daha da büyüyecek gibi görünüyor. Bunun karşısında doğru yerde durabilmek için devrimci güçler, öncelikle yapay gündemlerin peşinden sürüklenmek yerine kendi gündemini oluşturabilmeli ve çatışma ne denli sertleşirse sertleşsin, taraflardan birine diğerinden daha olumlu nitelikler atfetmeden, ikisinin aynı sınıfın farklı yüzü olduğu bilinciyle hareket etmelidir. Bu yapılamadığında, iktidarın ortaya attığı her cümlemin peşinden koşarcasına, **“türban” üzerinden karşıtlık üretip kıyafet yarıştıran** veya “Kızlı-erkekli” ifadelerle politika yapılı hale gelmekte, adeta istenen çuvala girilmiş olmaktadır.

Türbanın siyasal bir simge olduğu doğrudur. Zaten tam da bu nedenle, mücadele edilecekse, tür-

banla değil arkasındaki ideolojik-politik duruşla edilmelidir. Aksi takdirde, sorunun özü dururken şekliyle/yansımalarıyla mücadele edilmiş olur. Bugün yaygınlıkla düşülen hata budur. Bir taraftan bunu yapmak, diğer taraftan sisteme alternatif ilişkilerden ve yaşam biçiminden bahsetmek, solun önemli bir kesiminin çokça düştüğü bir paradokstur.

Bugün seçim dahil hemen her konuda devrimcilerin, sisteme hiçbir biçimde öykünmeden, onların yöntem ve araçlarını kullanmaya ihtiyaç duymadan alternatif bir bakış açısı ve çalışma tarzını hayata geçirmeye ihtiyacı vardır. Gezi, eksikli de olsa, çeşitli açılardan öğretici etki yapmış, neyin nerede aranması gerektiğine dair şifreleri içeren bir süreç olmuştur. Bu arada kimi yapılar da rastladığımız, Gezi sürecindeki bütünleşmeyi grupsal çıkarı tahvil ederek kendini bu sürecin iradesi yerine koymak ve CHP'yle adaylık üzerinden ortaklaşmalar oluşturmak biçimindeki eğilim, sadece Gezi'yi değil, toplumsal süreci ve içerdiği dinamikleri de anlamamanın ifadesidir; devrimin gereklerini günü kurtaracak atraksiyonlarla ikame etmektir.

AKP'nin, tüm güçlülük gösterilerine rağmen zor durumda olduğu ve hatta korktuğu doğrudur. ABD'nin, bölgedeki çıkarlarını savunmak üzere taleplerini Türkiye'ye dayatacağını ve bugünden yarına

tüm olanaklarıyla farklı bir alternatif arayışına gidebileceğini biliyor. Son olarak başlatılan yolsuzluk operasyonları, çatışmanın seçimli süreçte de devam edeceğini, gerilime sebep olguların da dersanelerden ibaret olmadığını gösteriyor.

AKP'nin paradoksları, sanıldığından da çok. Bugün özellikle ekonomik açmazlar nedeniyle geleneksel burjuvaziye yedeklemiş durumda. Bu kesimin ihtiyacı olan enerji, pazar, finansman gibi sorunları çözmek için çeşitli atraksiyonlara başvuruyor. Diğer taraftan oy potansiyeli olarak gördüğü kendi geleneksel tabanını güçlendirmek üzere attığı adımlar, (burjuvazinin önemli bir kesimi dahil) toplum tarafından yaşama müdahale, dindarlaşma, vb olarak değerlendiriliyor.

Siyasal iktidarın iç meseleler sebebiyle istikrarsız bir sürece girmiş olması, alternatif geliştirme konusunda halk kesimlerinin avantajlarını artırıyor. Ancak unutmamak gerekir ki dışsal koşullar sonuç almak için yeterli değildir. Bunun için sistem, AKP'den ibaret görülmemeli ve mevcut çelişmelerin doğurabileceği çözüm, egemenlerin ihtiyacı çerçevesinde bir tadilata indirgenmemelidir.

AKP'nin kendi rengini de vererek, emperyalizmin ve taşeronlarının ihtiyacı temelinde oluşturduğu bu sistem, öykünmeyi veya günübürlük politikalarda alternatif arayışını tüketmeyi değil, tepeden tırnağa bir karşı duruşu gerektiriyor. Bunu da ancak, stratejik duruşunu pragmatizm, vb nedenlerle konjonktürel güçlere yedeklenerek sakatlayanlar değil, değerlerinde ısrar edenler gerçekleştirebilir.

17 ARALIK OPERASYONU NASIL DEĞERLENDİRİLMELİDİR?

Yukarıda, AKP-Cemaat geriliminin nedenlerine, gelişim sürecine ve bugünkü durumuna değindik. Bu değerlendirmeyi kaleme aldığımız süreçte 17 Aralık operasyonu

gerçekleşti. Operasyon, onu en isabetli biçimde okuyup halkı bilgilendirmesi gereken devrimci yapılar dahil, hemen her kesim tarafından, duygusal ve spekülatif öğeler de katılarak, olgunun tekabül ettiği gerçekliği aşan boyutta değerlendirildi; buna uygun sonuçlar ortaya kondu, beklentiler oluşturuldu. Elbette olağanüstü bir süreçten geçiyoruz. Bunu hafifleterek anlatmak doğru da olmaz. Ancak mesele hafiflik veya ağırlık değil, değerlendirmede isabettir.

Hatırlanacak olursa, Gezi sürecinde yakın devrim hayali kuranlar oldu; hesaplar, sanki o ivme bir daha hiç düşmeyecekmiş gibi yapıldı ve sürece denk düşmeyen boyutta umut pompalandı, beklentiler büyütüldü. Morale elbette ihtiyacımız var. Gezi sürecini moral kaynağı olarak görmek de yanlış değil. Bunun için, yaygınlıkla başvuru olan yöntemin aksine, abartıya kaçmadan, magazinleştirilmiş veya öznel-lik yoğunluklu değerlendirmelerin etkisine girmeden objektif ölçülerle hareket edilmelidir. Aksi takdirde, moral de kazanımlar da kısa ömürlü olur ve giderek bırakılabilir yol-göstericiliği, özgüven problemi de oluşur.

Gezi sürecinde yaşanan öznel-leşme ve süreci doğru okuyamama durumunun bir benzeri bugün, yolsuzluk operasyonlarıyla ilgili olarak yaşanıyor. Sanki sistem paldır küldür yıkılıyormuş, sanki ABD'nin Türkiye egemenleriyle tüm bağları kopmuş, sistemin dayanma kabiliyeti kalmamış gibi değerlendirmeler yapılıyor ve buna uygun beklentiler oluşturuluyor.

Sınıflar mücadelesini AKP'yle mücadeleye, sistem karşıtlığını AKP karşıtlığına indirgeyenler, dolayısıyla hesaplaşmayı sandıktan ibaret görenler, yine oluşan halk tepkisini "Hükümet İstifa" ortak paydasında toplama eğilimine girdi. Yine, ancak örgütlü bir mücadele ile gerçekleşebilecek değişimlerin kendiliğinden (sistemin içsel çelişmeleri sonucu) oluşacağı yanılgısıyla hareket edildi/ediliyor.

Halbuki mesele hiç de bu denli basit değil. Sistemin kendi kendine yıkılacağı veya egemenlerin birbirini (ABD dahil) tüketeceği yok. 17 Aralık'ta gerçekleşen, ABD'nin ihtiyaçları çerçevesinde, siyasal mekanizmanın yeniden düzenlenmesini amaçlayan bir müdahaleydi. Ne AKP'nin gidişi kesindi, ne CHP, vb'nin gelişi. Kaldı ki aynı sınıfın

kadroları/aktörleri arasındaki nöbet devriyle sınırlı bir revizyon, çürük elmaların ayıklanması yönlendirmesiyle beraber, sistemin imaj yenileyerek sorunu aşmasını beraberinde getirecek, sanıldığı gibi aksine halka hiçbir yararı olmayacaktır.

Bu nedenle, öncelikle gelişmeler doğru okunmalı, nerde nasıl durulacağı ona göre saptanmalı, alternatif politikalar üretip sistem dışı düşünme ve davranma zemini, günü kurtarma manevralarına veya duygusal/spekülatif değerlendirmelere feda edilmemelidir.

17 Aralık'ta yapılan, ABD'nin Cemaat eliyle AKP'yi istenen sınırlara çekme operasyonudur. Tayyip Erdoğan'ın "Dini kisveye bürünmüş birilerinin Uluslararası Güçlerin maşası olarak Türkiye'ye operasyon yapmasına izin vermiyiz." ifadesi, nelerin olup bittiğinin ayırında olduğunu gösteriyor.

Mevcut gelişmeler, büyük resim içinde, bağlarıyla beraber değerlendirildiğinde görülür ki, Suriye'ye saldırı hazırlıklarının son aşamasında Rusya ile (henüz boyutunu kestiremediğimiz) karşılıklı ihtiyaçlar bağlamında bir konsensüs oluşturan, İran'la uzlaşma zemini arayan ABD, Ortadoğu'da

Sınıflar mücadelesini AKP'yle mücadeleye, sistem karşıtlığını AKP karşıtlığına indirgeyenler, dolayısıyla hesaplaşmayı sandıktan ibaret görenler, yine oluşan halk tepkisini "Hükümet İstifa" ortak paydasında toplama eğilimine girdi. Yine, ancak örgütlü bir mücadele ile gerçekleştirilecek değişimlerin kendiliğinden (sistemin içsel çelişmeleri sonucu) oluşacağı yanlışlığıyla hareket edildi/ediliyor.

kendi adına jandarmalık yaptırdığı devletin özel yetkilerle donatılmış yürütme gücüne (AKP'ye) kontrol dışı davranışları sebebiyle müdahale etme ihtiyacı duymuştur.

Amaçlanan, AKP'nin bitirilmesi veya CHP'nin onun yerine getirilmesinden öte; İngiltere, Almanya, ABD, vb ülkelerdekine benzer, ağırlıklı iki güçlü partiye dayanan, bu iki partinin bir çeşit tahterevallı biçiminde işleyerek sistemi rahatlattığı türden bir mekanizmadır. Bunun için AKP'nin, oy oranı dahil geriletilerek, kontrolsüz davranamayacağı sınırlar içine çekilmesi sağlanmaya çalışılacaktır. Bu çerçevede, merkez sağın ayrı bir partide temsili için de kimi atraksiyonların yapıldığı görülüyor. Gerçekleştirilebilmesi halinde böyle bir oluşum, ilk elden güçlü bir parti ortaya çıkarmasına da AKP'nin oy oranını düşürmeye ve gerektiğinde denge unsuru olabilecek bir sağ partinin sisteme katılmasına yarayacaktır.

Elbette sistemler bir dama tahtası, partiler, kişi ve yapılar da dama taşı değildir. Evdeki hesap çarşıda bozulabilir. Bu bağlamda, sözünü ettiğimiz amaca varmak üzere, daha kimlere dokunulacağını, kaç operasyon veya atraksiyon yapılacağını bilemeyiz. Ancak AKP'nin kumbarası niteliğinde olan ve doğrudan Erdoğan'ı ilgilendiren TOKİ'ye dahi dokunulabildiğine göre, ABD bu konuda karalı gözüküyor.

Sürecin ortaya çıkardığı olgulardan biri de AKP'nin bir kaçakçı şebeke gibi hareket ederek ekonomiyi ayakta tuttuğudur. Bugün artık bu yolların da belirli oranlar-

da tıkanacak olması, diğer tüm nedenlerle beraber elbette AKP'nin ömrünü kısaltacaktır. Ancak, hangi aşamada olursa olsun mesele salt AKP'den veya Tayyip Erdoğan'dan kurtulmak noktasına indirgenirse, bilinmek durumundadır ki sistem, farklı isim ve kamufyajlarda aynı sınıfsal nitelikte bir seçenek bulup yoluna devam etmenin koşullarını oluşturmakta zorlanmayacaktır.

Bu süreçte geliştirdiği karşı hamleler, AKP'nin 2023 hedefinde nasıl bir Türkiye amaçladığını göstermesinin yanında, sıkça kullandığımız **faşizmin güncellenmesi** kavramından ne anlaşılması gerektiğine dair de önemli ipuçları içeriyor. AKP'nin, kendi koyduğu yasaların ayağına dolanması üzerine, bu çerçeveyi yönetmelik değişikliğiyle aşmaya kalkması, düne kadar övdüğü savcıyı boy hedefi yapması ve yargıyı emniyetle frenleme/önleme çabalarına girişmesi, diktatörlüğün güncel versiyonunu anlama açısından önemli örneklerdir.

Devrimcilerin bu tarihsel andaki görevi, bir taraftan teşhiri büyütüp çatışmayı derinleştirmek, diğer taraftan tepkilerin sistem içi kanallara akıtılmasını önleyecek türden alternatifler geliştirmektir. Sistemin tüm kiri, pisliği ortalığa saçılmışken, zayıf noktaları açığa çıkmışken, hedefi büyütme yerine tepkiyi AKP ve hatta Tayyip Erdoğan ile sınırlamak, en azından ufuksuzluktur.

Bugün solda, **sisteme öykünmek, öğretilmiş yanlışlarla hareket etmek** öylesine yaygınlaşmış durumda ki, sol politikalar adına

CHP'yle empati kurarak "Mesela İzmir, Antalya gibi sahip oldukları belediyelerde halkçı politikalar hayata geçirip belli zaman dilimlerinde toplu ulaşımı, belli miktarda içme suyunu parasız yapabilirler ve örnek gösterip Ankara'yı İstanbul'u düşünebilirlerdi" denilebilmektedir. Tam da söylendiği (sol politika adına tavsiye edildiği) biçimde AKP, "belli zaman dilimlerinde" toplu ulaşımı zaten parasız yapıyor. Bugün sol politikalar adına böyle bir öneri getirebilmek, devrimci bir söyleme sahip olursa da ufkun sistemin dışına çıkmadığını gösteriyor. Ne yazık ki bugün, çok daha büyük düşünmenin ve yapmanın koşulu varken, böylesine küçük düşünülebilir. Veya yaygın biçimde rastladığımız gibi zihin sporu yaparcasına, koalisyon toto, seçim toto, vb oynanıyor. Kimi devrimci yapılar kendilerine vazifemiş gibi CHP'ye akıl veriyor veya CHP'yle çeşitli biçimlerde ittifak yapıyor.

Halbuki süreç, büyük kazanım ve dönüşümler için hazır ve devrimcileri göreve çağırıyor. Ancak başarı, devrimci yapıların salt kendi imkânlarıyla sağlayabileceği bir olgu değildir. Bunun için, sistemin değişiminden yana çıkarı olan tüm kesimlerin (ezilenlerin), sahip olunan örgütlenmelerden tek tek bireylere kadar sorumluluk yüklenmesi, ayrı/parçalı durmaya sebep tüm öznelikleri aşarak kenetlenmesi gerekiyor. Ancak yukarıda aktardığımız kesitler, durumun yazılıp çizildiği denli umut verici olmadığını gösteriyor.

Tabii ki halk bunu hak etmiyor ve tabii ki buna rağmen, çaresiz veya alternatifsiz değildir. Solda durup sisteme öykünme eğilimi ne denli çap büyütürse büyüsün, tepeden tırnağa bir alternatif yaratmak üzere fikri ve fiili duruşunu sistem dışında, Devrimci Yol'da gerçekleştirenler var oldukça, verilen mücadele ve ödenen bedeller boşa gitmeyecek, halk devrimcilerle aynı yolda o yıldızlı ufka doğru yürüyecektir.

Önemli Olan Doğruyu Ararken Nereye Bakıldığı Kimin ve Neyin Kılavuz Seçildiğidir

Suriye meselesinden Gezi sürecine, soldaki yabancılaşmadan yöntem sorununa kadar gündeme dair hazırladığımız soru ve yanıtları okurlarımızla paylaşıyoruz.

SORU: ABD'nin Suriye'ye kimyasal silah gerekçesiyle yapmayı planladığı müdahaleden vazgeçmesinin ardından C. Çandar yaptığı bir değerlendirmede **"Suriye söz konusu olunca yanlış yapmayan hiç kimse yok.** İktidarın Suriye politikasını ben de destekledim. Çünkü, yıkılması arzumda hâlâ bir değişiklik olmamakla birlikte, ben de Başşar Esad rejiminin ömrünün bu kadar uzayabileceğini ve Suriye'nin içinin bu kadar 'kirlenebileceğini' düşünmemiştim. Geline nokta, Türkiye'yi yalnızlaştıran ve artık etkisizleşmiş olan politikanın anlamı ve gereği kalmadı."

(Cengiz Çandar, Radikal, 25 Eylül, abç) dedi. Gerçekten Suriye konusunda herkes yanlış mı yapıyor? Gerçekliği başından beri görüp doğru yerde saf tutmak olası değil mi?

YANIT: Çandar'la polemikten öte söylemek gerekirse, Suriye'de sürecin başından beri gelişmeleri doğru okuyabilmek için yeterli nedenler/göstergeler vardır. Libya bu konuda bir çeşit laboratuvar işlevi görmüş, emperyalizmin vahşetini deşifre etmiştir. Libya'da yaşananlar Suriye'de neler olabileceğinin ipucuydu. Ancak Suriye Libya değildi; oradaki bir yenilgi pek çok ülkeyi doğrudan ilgilendiriyordu. Bu nedenle "3 saatte Şam'a ulaşma" ve "Emevi Camisi'nde namaz kılma" hesaplarının aksine, emperyalizmin 100 ülkeyi aşan bir koalisyonla yaptığı saldırılar, sonuç vermedi. Ve Suriye giderek ABD'nin bölge hesaplarına karşı direncin odak noktası haline geldi. Salt bu sonuç bile, Suriye'deki gelişmeleri vaktinde doğru değer-

lendirip saf tutanların olduğunun göstergesidir.

Öncelikle belirtelim ki Suriye'nin içinin bu denli kirlenmesinde iktidarın(dolayısıyla emperyalizmin) politikasını destekleyenlerin doğrudan payı vardır.

Bilindiği gibi Afganistan'da da, Irak ve Libya'da da Suriye'deki gibi emperyalizmin ve taşeronlarının politikasını destekleyenler olmuştur. Tasarlanarak yapılan bu müdahalelere bilerek ve isteyerek yapılan destekler, yanılarak taraf olmaya benzemez. Destekçiyi yaşananlardan sorumlu hale getirir.

Bir ülkenin emperyalist politikalar eşliğinde en gelişmiş silahlarla yakılıp yıkılmasını destekler duruma düşmemek ve doğru tutum alabilmek için, yukarıdaki vurgunun aksine pek çok neden ve pratik/so-mut örnek vardır.

SORU: Bu denli önemli bir sorunun değerlendirilmesinde düşünülen yanlışların nedeni kısaca nedir?

YANIT: **Bu tür sorunların değerlendirilmesinde önemli olan, doğruyu ararken nereye bakıldığı, kimin ve neyin kılavuz seçildiğidir.** Örneğin "bir koyup üç alma" mantığı güden Özal ölçü alındığında, bir ülkenin halkına ve değerlerine kasteden saldırıyı kâra tahvil eden duruşlara yedeklenmek mümkün hale gelir. Meseleye yanlış yerden bakılıp, NATO'nun Taliban zulmüne son vereceğine inanıldığında, Afganistan işgaline destek verilir. Saddam üzerinden hazırlanan propaganda filmleri/öğeleri eşliğinde gerçekleşen Irak işgalinin Irak

halklarına özgürlük getireceğine inanılır. Ancak soruna yöntemsel bakabilenler için işin özünü görmek gerçekte bu denli zor değildir. **Marksizm'in bu konuda, yanlış olmasının en aza indiren önermeleri vardır.**

Kısaca hatırlatmak gerekirse, emperyalist bir işgal söz konusu olduğunda, işgale uğrayan ülkede işgalci güçlerle ona karşı direnen güçler arasındaki çelişki öne çıkar, diğer tüm çelişkiler ikincilleşir. Bu ilişki ve çelişki tanımı, işgalciler kovulana dek geçerlidir. İşgalciler kovulduktan sonra, emek-sermaye çelişmesi temelinde belirlenen, işgal öncesi saflaşma konumuna tekrar geçilir.

Bu bağlamda düşünüldüğünde, ABD'nin Suriye'de başarısız olmasını istemenin, kimilerinin sandığının veya yakıştırdığının aksine "Esadçılık"la ilgisi yoktur. Bu tür yaklaşımlar, maksatlı değilse, olguyu yöntemsel bir bütünlük içinde (Emperyalizm olgusuna bağlı olarak Ortadoğu büyük resminin içinde) ele alabilme konusundaki eksikliğe, yetersizliğe işaret eder.

SORU: Bilindiği gibi süreç, Arap Baharı olarak değerlendirildi. Bunca pratikten sonra sormak gerekirse, "Arap Baharı'nın izlediği/izleyeceği seyri belirleyen temel faktör nedir?

YANIT: Bu süreçte çeşitli öğeler rol oynasa da, büyük resimde **sistemin krizi** vardır. Ve süreç, krizden sonra **nasıl bir dünya amaçlandığıyla** doğrudan ilintili olarak biçimlenecektir.

Emperyalist koalisyon bir ta-

raftan ezilenlerin tepkisini sistem içinde manipüle etmeye çalışmakta, diğer taraftan yapabildiği oranda, o tepkiyi kendi ihtiyacı olan değişim için bir basamak olarak kullanmaktadır.

SORU: Peki bu tuzağa düşmemek için nelere dikkat etmek gerekiyor?

YANIT: Bu bir yöntem sorunudur. Sistemin üzerine oturduğu temel eksenler bilinmeden, ezen-ezilen çelişmesi değerlendirilmeden yapılan okumalar, çoğu kez görüngülerle yetinmeyi beraberinde getiriyor ve arka planı görmeyi güçleştiriyor.

SORU: Bu durumu Ortadoğu'dan pratik örneklerle açmanız mümkün mü?

YANIT: Aslında Çandar'ın yukarıda söz ettiğiniz değerlendirmesindeki "İktidarın Suriye politikasını ben de destekledim." ifadesi buna örnektir. Hatırlanacak olursa emperyalizm, Irak'a girerken Saddam'ın, Tunus'a müdahale ederken Bin Ali'nin, Mısır'da Mübarek'in halk tarafından tepki gören uygulamalarını öne çıkarmış ve saldırılarına meşruiyet oluşturmaya çalışmıştır.

Çok eski ve gerçekte bildik olan bu yöntemin halklar nezdinde kabul görüp görmemesi, halklara siyasi gerçekleri açıklamakla yükümlü devrimcilerin yönetsel durumuyla doğrudan ilintilidir. Diğer bir

ifadeyle, yolgösterici konumdaki kişi ve yapılar, iktidardaki basit bir nöbet değişimine devrimsel anlamlar yükleyip yedeklenme eğilimine girerse, halkın yanılma ve yanlış yerde saf tutma olasılığı artar.

SORU: Bugün özellikle de Gezi süreciyle beraber tepkiyi Tayyip Erdoğan'a veya AKP'ye dek daraltıp, o toplumsal enerjii "Tayyip istifa" sloganında somutlamak, diğer bir ifadeyle **sistemsel bakacağına kişisel bakmak**, yukarıda sözünü ettiğiniz yönetsel sorunun bir başka zeminde dışavurumu değil midir?

YANIT: Evet bu yönetsel bir soruna işaret eder ve ne yazık ki yaygınlaşan bir eğilimdir. Özünde devrime, geleceğe, daha büyük kazanımlara dair güvensizliktir; kendine ve halklara güvenmemektir.

Bunun mücadelenin hemen her sahasında izlerine rastlamak mümkündür. Halkların nabzının devrimden, daha köklü değişimlerden yana atmaya başladığı koşullarda ilgiyi yaklaşan seçimlere odaklamak, seçimde de sistem içi seçenekler arasındaki farklara yedeklenerek konum belirlemek, söz konusu duruşun, dar ufukluluğun dışavurumlarından.

Gerçekte kişisel bakmak ile dar grupçu bakmak, halkların ortak çıkarının önüne kendi grup çıkarını koymak arasında öz itibarıyla bir

fark yoktur. Nihai hedefle an arasında bağ kurmak yerine günü kurtaran, anlık yararlar sağlayan politikalar tercih edilir.

Son günlerde öne çıkarılan cumhuriyet, bayrak övgüleri gibi, "Gezi'yi ben öngördüm başkaları öngöremedi" büyülenme hallerinin de, forumların ve 31 Mayıs türü ortaklaşmaların "çıkar" hesaplarına feda edilmesinin de kaynağında **sosyalistçe düşünmenin büyüklüğü değil, mülkiyetçi düşünmenin küçüklüğü yatmaktadır.**

Bu tür duruşlar kısa vadede kazanım sağlıyor gibi görünse de gerçekte, genelde tüm sola özeldir halka kaybettiriyor. "Biz" denen bütünü büyümesinin onun bir parçası olan "ben"i de geliştireceği bilinci yaygınlaştırılmadığı sürece, bu sorunun hemen her zeminde izdüşümleriyle ne yazık ki karşılaşmaya devam edeceğiz.

"Ben" in aklı çelmediği, jargona dek etkisini gösteren bir yabancılaşma hali söz konusu. **Düne dek devrimciliği bilmeyen liberal, vb çevrelerde rastladığımız "sıkı adam", "Militarist sol" gibi kavramlar bugün devrimcilik adına kendini övmek için kullanılabilir.**

SORU: Son dönemlerde Marksizm'e yönelik olarak geliştirilen eleştirilerden biri de çevre sorunu, Kadın sorunu, vb alanlara dönük olarak bir çözümünün olmaması, bu türden sorunları ya hafife alması ya da ıskalması biçimindedir. Bu eleştiriler ne denli haklı veya isabetlidir? YANIT: Aslında haklılık veya haksızlıktan öte Marksizm konusunda bir cehaletten söz etmek daha doğru olur. Artık o külliyatı yöntemli biçimde, adım adım ve anlayarak okuma sabrı büyük oranda yitilmiş, yönetsel öğrenmenin yerini hazır/paket bilgilerle yetinme tarzı almıştır. Örneğin Marks'ın Kapital'ini okumak yerine Kapital'e dair özetlerin, eleştiri ve göndermelerin okunması ile yetinilmekte, böylece Marks, kendisi dışındaki kaynak-

lardan öğrenilmiş(!) olmaktadır. Bu, öylesine vahim hatalara sebep olmaktadır ki, örneğin Marks ve Engels'in toplumsal dönüşümlerde üretici güçlerin belirleyiciliğine dikkat çekmesi, "teknoloji hayranlığı" ve "aşırı üretime tapınmak" olarak algılanabilmekte, gerçekte neden-sonuç ilişkileri açısından büyük öneme sahip bir olgu anlaşılmasından ıskalanmış olmaktadır. Halbuki bu konu anlaşılabilirse, diyalektik ve tarihsel materyalizm de anlaşılabilir olacağı için, olgulara yöntemsel bakılacak ve Marksizm'in iddia edilenin tersine, çevre sorunundan kadın sorununa sınıflı toplumun ürünü her probleme dair daha köklü çözümlere sahip olduğu görülecektir.

Çevrenin "çevreciler"e, kadın sorununun "feministler"e bırakılmayacak denli önemli olduğu, Marksizm kavrandığı ölçüde vakıf olunan bir meseledir. Marksizm, bu türden problemleri, yalnızca muhataplarının sorunu olmaktan çıkarmış, ezilenlerin tüm sorunlarını ortak, gerçekçi ve uygulanabilir bir programda toplamıştır.

Engels, Doğanın Diyalektiği'nde, tüm doğanın, en küçüğünden en büyüğüne, bir kum taneciğinden güneşe, temel canlı hücrelerden in-

sana kadar, sürekli bir oluş ve yok oluş, sürekli bir akış, durmayan bir hareket ve değişim içinde olduğunu söyler.

Marks ise, 1844 El Yazmaları'nda "İnsan, doğaya bağlı olarak yaşar. Doğa, insanın vücududur. İnsan, ölmek için doğayla iyi ve sürekli bir diyalog içinde olmalıdır. İnsanın fiziksel ve beyinsel yaşamının doğaya bağlı olduğunu söylemek aslında insanın doğanın kendisine bağlı olduğunu söylemek demektir; çünkü insan tüm varlığıyla doğanın bir parçasıdır." değerlendirmesini yapar. İşte bu iki insanın kurucusu olduğu ve bugüne dek dönemin Marksistlerince geliştirilen, güncellenip yenilenen bir öğretiyeye, çevre veya kadın sorunundan habersizlik veya ilgisizlik yakıştırmayı yapılabilmektedir. Kısacası, sorunuza konu ettiğiniz mesele, daha çok ve temel önemde ilgili olanın "ilgisizlikle" itham edilmesi gibi bir çarpıklığa işaret ediyor.

SORU: Tekrar Suriye meselesine dönersek, bugünkü mevcut tablo nedir; sürecin izleyeceği muhtemel rota için neler söylenebilir?

YANIT: ABD'nin genelde Ortadoğu'da özelden Suriye'de politikalarını hayata geçirirken karşıla-

ştığı zorlukların temelinde halkların bilincini ve gönlünü kazanamamış olması yatmaktadır. Bu, Irak için de Mısır ve Suriye için de geçerlidir.

Her ülkede aynı pratik tavır alışlar beklenmemelidir. Mısır'da darbeyle bütünleşen bir konum söz konusuysen, Suriye'de "Kimyasal silahların imhası" çözümüne sığınılıp, çatışma zemininin zamana yayılması amaçlanıyor.

Şii bloğunu dağıtma amacı Suriye barikatına takılınca, İran burjuvazisinin de ihtiyacı temelinde seçilen Ruhani üzerinden "Nükleer program" meselesi dahil, çelişme konuları diyalog zeminine çekilmeye çalışılıyor. Emperyalizm için önemli olan İran, Suriye gibi ülkelerin sisteme tam entegrasyonudur. Bunun için çatışmadan uzlaşmaya her yol mubahtır. Mevcut resim, mümkün olan tüm enstrümanların bir arada kullanıldığını göstermektedir. Çatışma gibi diyalog konusunda da Beyaz Saray'daki hesap Ortadoğu'ya uymayabilir. Çünkü yöntem diyalog da olsa, gerçekte amaçlanan, emperyalist politikaların halklara bir şekilde kabul ettirilmesidir.

SORU: İran, Suriye gibi ülkelerin sisteme entegrasyonundan kastınız nedir?

YANIT: Bu, daha önce de Irak işgali, “Arap Baharı”, vb nedenlerle değindiğimiz bir konudur. Emperyalizm, küresel ağla tam anlamıyla bütünleşmemiş hemen her ülkeye müdahale etmekte, gerek pazar olarak, gerekse sömürü ve talan açısından sistemle bütünleşmenin tamamlanması için, hemen her yolu denemektedir.

Libya dahil, çeşitli ülkelere yapılan müdahalelerin sistemin kriziyle doğrudan bir bağı vardır. Yeni sömürü ve pazar alanları ihtiyacı, sistemle entegrasyonu tamamlanamamış ülkelerin yeni sömürgeleştirilmesi sürecini beraberinde getirdi. Adı ve biçimi ne olursa olsun Suriye, Libya,vb ülkelere yapılan müdahaleler, bir ülkeden diğerine farklılıklar taşısa da ve kimi yerlerde halkın sisteme tepkisini yönlendirmeyi amaçlasa da, öz itibarıyla yeni sömürü ve talan imkanlarının oluşturulmaya çalışıldığını söyleyebiliriz.

Entegrasyondan kastettiğimiz, söz konusu müdahalelerle, sömürünün derinleştirilmesinin önündeki hemen her engelin aşılması ve ülkelerin gerek işgücü gerekse sahip olduğu kaynaklar/zenginlikler açısından emperyalist tekellere servis edilebilir hale getirilmesidir.

SORU: Cenevre 2'nin toplanma tarihi aylardır erteleniyor. Bunun nedeni nedir?

YANIT: Bu tür toplantılar genellikle alınmış ya da büyük oranda olgunlaştırılmış kararların kayıt altına alınması işlevi görür. Bu nedenle, oraya gidip fiyasko yaşanmaması, istenenin dışında kararların çıkarması için gerekli tüm ön görüşmeler, pazarlıklar, vb önceden yapılıyor. Deyim yerindeyse kozlar sahada değerlendiriliyor, sonra masaya oturuluyor. Sürecin uzama sebebi budur.

Kimi kaynaklardan yansıyan bilgilere bakılırsa, Esad'ın görevde kalması, çekilmesi ya da bir sonraki seçimlere katılması konusu 2. Cenevre Konferansı'nın gündeminde olmayacak. Ancak Esad, kendisiyle yapılan bir röportajda, 2014 Cumhurbaşkanlığı seçimlerine katılmaması için BM ve Arap Birliği Suriye Özel Temsilcisi El-Ahdar el-İbrahimi'nin kendisini ikna etmeye çalıştığını söyledi.

SORU: Yani adına diyalog da dense, kullanılan araç ve yöntemler savaş/çatışma olasılığını da içeriyor diyebilir miyiz?

YANIT: Başka türlü olması emperyalizmin niteliğine aykırıdır. Kal-

dı ki bugün saldırı, provokasyon, vb içeren yöntemlerden bütünüyle vazgeçilmiş değildir. Suriye'de çatışmalar da katliamlar da devam ediyor. Ancak, yaşanan tıkanmanın aşılabilmesi için, yapılabirirse şimdilik Suriye'de diyalog ağırlıklı yöntem öne çıkarılacaktır.

Diyalog, büyük aktörler (ABD, AB, Rusya, İran, vb) arasında olduğu gibi Suriye içinde de sürüyor. Dikkat edilirse, ABD'nin askeri müdahaleyi şimdilik “kimyasal silahların imhası” ile ikame etmesinden hemen sonra, Suriye'deki taşeron çeteler arasında hızlı bir saflaşma, ayrışma süreci yaşanmaya başladı.

Gerçi ÖSO ile Baas rejimi arasında bir yıla yakın süredir görüşmelerin olduğu, hatta son zamanlarda ÖSO subaylarının doğrudan işbirliği yaptığı, medyaya yansdı. Esad'ın röportajda kullandığı “Suriye'den kaçan subayların bazıları Suriye Ordusu'na döndü. Hatta son aylarda şehitler bile verdiler. ÖSO'daki bazı subaylar, Suriye Ordusu'yla çok iyi bir şekilde işbirliği yapıyor.” biçimindeki ifade bu duyumları doğrular niteliktedir.

Söz konusu gelişmeler bir anda olmayacağına göre, emperyalist aktörlerin tıkanmayı öngörüp bu yönde gerekli temasları başlatmış olduğu söylenebilir.

SORU: Bu süreçte El Kaide ile anılan yapıların çatışmaları sürdüreceğini söyleyebilir miyiz?

YANIT: Belirli oranlarda bunu zaten yapıyorlar. Özellikle PYD'ye yönelik saldırıları arttırdıkları, hatta Kürtlere karşı kimyasal silah kullandıkları yönünde haberler geliyor. Geçtiğimiz aylarda Erbil'de gerçekleştirilen bombalamaların da ardından bu cihatçı yapılar var. Türkiye sınırına yakın bölgelerde onlara verilen destekle beraber sağladıkları avantajları yitirmemek için çatışabilecekleri gibi, Suriye sınırlarını aşan amaçlar dahilinde de çatışmaya veya alan tutmaya çalışabilirler.

SORU: Alan tutmaktan kastınız ne-

Emperyalizmin varlığı, her koşulda siyasal gericiliktir; Erantır; yalan, talan ve işgaldir. Bizimki gibi ülkelerde, emperyalizmin içsel bir olgu olması, sürekli faşizmi beraberinde getirmiştir. En küçük bir talebin, en meşru eylemin bile şiddetle karşılanması, siyasal iktidarın demokratikleşmeden söz ederken bile yeni baskı yasaları üretmesi, bu rejimin yapısal niteliği gereğidir. “Demokratikleşme Paketleri”nde de görüldüğü gibi mücadelenin bu tür beklentilere endekslenmesi, iktidarın elini güçlendirmekte, tasfiye için fırsat vermektedir.

dir?

YANIT: El Nusra veya Irak Şam İslam Devleti gibi yapıların Suriye'nin bütünlüğü diye bir amaçları yok. Irak'ta da Suriye'de de eylem yapıyorlar. Bu süreçte taşların nasıl oturacağı henüz netleşmemiş değil, ancak El Kaide'nin, Irak'ın Kuzeyinde Musul'un batısından başlayarak Suriye'nin doğu kesimlerini içine alan, Sünnilerin yoğunlukta olduğu bölgede yerleşmek istediği biliniyor. Maliki'nin El Kaide eksenli saldırıları önleyebilecek gücü yok. Bu olasılığın gerçekleşmesi halinde, El Kaide'yle anılan yapılar, Mali'nin Kuzeyinden sonra ilk defa siyasal bir yönetim oluşturabilecekleri bir alan tutmuş olacaklardır.

SORU: Görüldüğü kadarıyla ABD El Kaideci yapıların güçlenmesinden, alan tutmasından rahatsız. Peki, niteliklerini bile bile sürecin başında onlara neden ve hangi hesaplar bağlamında rol ve destek verildi?

YANIT: Irak dahil çeşitli ülkelerde güçleri olan ve çok kapsamlı eylemler yapabilen bu güçlerin kullanılması halinde Esad'ın devrilebileceği varsayıldı. Tüm hesaplar bunun üzerine kuruldu. Düşünün ki 100'ü aşkın ülke bu süreçte Suriye karşıtı koalisyonunda yer aldı. Suriye içinde irili ufaklı yüzlerce örgüt Baas rejimine karşı savaştı. Dışarıdan her türlü destek sunulduğu halde başarıya ulaşamamış olmaları, ABD'nin hesaplarını bozdu ve araç, onu kullanan için bir probleme dönüştü.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi bu sonuç, Suriye halklarının emperyalist propagandaya kanmamış ve doğru zamanda doğru rolü oynamış olmasıyla ilintilidir. Bu tür süreçlerde, rejimin niteliğinden bağımsız olarak, işgale karşı direnenlerin amaç ve yöntemleri çakışır, birbirini besler. Suriye'de de yaşanan budur. Eğer Baas rejiminin antidemokratik niteliklerine karşı mücadele edilecekse, bu emperyalizme yedeklenerek değil, önce onu ülkeden kovarak olur. Daha sonra sınıflar mücadelesinin gereği, yeni durum yeni saflaşmaları beraberinde getirir.

SORU: Süreçte diyaloga yer veren eğilimlerin ortaya çıkmış olması, İsrail tarafında tepkiyle karşılanıyor. Bunun nedeni nedir; mevcut saflaşmada ABD ile İsrail aynı çıkar zemininde değil midir?

YANIT: İsrail ABD'nin bölgedeki

vazgeçilmez müttefikidir. Yer yer çelişiyor veya ayrışıyor gibi görülmeleri, konu bağlamında değerlendirilmelidir. Suriye veya İran'a bakışta da öz itibarıyla İsrail ve ABD aynı cephededir. Ancak İsrail, sürekli gerilim ve çatışmadan beslendiği için, ABD'nin bölgedeki politikalarında rolünü/önemini azaltacak uzlaşma eğilimlerine genellikle mesafeli durmaktadır. Örneğin, ne zaman Ruhani'nin diyaloga eğilimli olmasından söz edilse, İsrail buna karşı çıkmakta, onun “kuzu postuna bürünmüş kurt” olduğunu söylemektedir. Ancak, bu yaklaşım farkının sahada ABD politikalarıyla çelişen pratik bir duruş üretmesi beklenmemelidir.

Gerektiğinde ABD de İsrail'in hassasiyetlerini/güvenliğini gözetmekte, Lübnan Hizbullah'ı karşısında aldığı hemen her pratik tutumu desteklemektedir. Kaldı ki bu çatışmalı süreçte İsrail'in Suriye veya İran füzelerinin menziline olması, yer yer ABD'yi düşündürmüş, bu olasılık çeşitli biçimlerde hesaba katılmıştır.

Benzer bir durum, Türkiye-ABD ilişkileri için de geçerlidir. Örneğin Türkiye'nin Rojava'da sisteme alternatif ilişkilerin oluşmasını önlemek üzere cihatçı yapıları desteklemeye devam etmesi ile Barzani'nin PYD'ye ve PKK'ye mesafeli tutumu, ABD'den bağımsız değildir. Taşero-

Türkiye'nin Rojava'da sisteme alternatif ilişkilerin oluşmasını önlemek üzere cihatçı yapıları desteklemeye devam etmesi ile Barzani'nin PYD'ye ve PKK'ye mesafeli tutumu, ABD'den bağımsız değildir. Taşeronun kısmi insiyatifleri olsa da bunun, süreçteki gidişatı belirleyecek oranda olmasını önleyen pek çok neden vardır. Salt silah trafiğinin düzenlenmesi bile, meselenin ne denli koordine içinde geliştiğini göstermektedir. Basına da yansıdığı gibi silah alımı Suudi Arabistan, Katar, vb ülkeler tarafından finanse edilirken, CIA kontrolünde Türkiye tarafından Suriye'deki çetelere aktarılmakta; dolayısıyla ABD, sürecin hemen her aşamasında şu veya bu oranda işin içinde olmaktadır.

nun kısmi insiyatifleri olsa da bunun, süreçteki gidişatı belirleyecek oranda olmasını önleyen pek çok neden vardır. Salt silah trafiğinin düzenlenmesi bile, meselenin nedenli koordine içinde geliştiğini göstermektedir. Basına da yansdığı gibi silah alımı Suudi Arabistan, Katar, vb ülkeler tarafından finanse edilirken, CIA kontrolünde Türkiye tarafından Suriye'deki çetelere aktarılmakta; dolayısıyla ABD, sürecin hemen her aşamasında şu veya bu oranda işin içinde olmaktadır.

SORU: Kaçırılan Türk pilotlarının Lübnanlı hacımlarla takasının bu süreçte gündeme gelmiş olması, bir tesadüf olarak değerlendirilebilir mi?

YANIT: Takasın gerçekleşmesinde, 2. Cenevre anılarında gündeme sokulan diyalog ikliminin payı olduğunu söylemek mümkün. Takas aynı zamanda, Türkiye'nin resmi ağızlarca reddetse de Suriye'deki çetelerle nedenli içi içe olduğunu ortaya çıkarmış, süreçteki sorumluluğunun görülmesini kolaylaştırmıştır.

SORU: Bu gelişmeler, halkların demokratik taleplerinin karşılanabileceği bir iklimin habercisi olarak okunabilir mi?

YANIT: İranda Ruhani'yle beraber geliştirilen diyaloglar dahil, mevcut gelişmeler ılımlı, çatışmasız, hatta demokratik bir zemini haber veren bir iklim olarak değerlendirilecek olursa, bu büyük bir yanılğı olur. Emperyalizmin ve işbirlikçi taşeron rejimlerin niteliği, kullandıkları araçlarla değişiyor.

Emperyalizmin varlığı, her koşulda siyasal gericiliktir; ranttır; yalan, talan ve işgaldir. **Bizimki gibi ülkelerde, emperyalizmin içsel bir olgu olması, sürekli faşizmi beraberinde getirmiştir.** En küçük bir talebin, en meşru eylemin bile şiddetle karşılanması, siyasal iktidarın demokratikleşmeden söz ederken bile yeni baskı yasaları üretmesi, bu rejimin yapısal niteliği gereğidir.

“Demokratikleşme Paketleri”nde de görüldüğü gibi mücadelenin bu tür beklentilere endekslenmesi, iktidarın elini güçlendirmekte, tasfiye için fırsat vermektedir.

Gezi süreci bu konuda da öğretici olmuştur. Taksim'de ölüm ve gaz kusan TOMA'lar, cadı avına dönen tutuklamalar, Amed'e uzatılan barış eldiveninin içinde sahte bir elin olduğunu göstermiş, iktidarın sınıfsal niteliğinin görülmesini kolaylaştırmıştır. **Antakya'da Arapça gülümserken katledilen çocukların aileleri, Lazkiye'yle de Lice'yle de empati kurmuş, acıların benzerliği sınıfsal saflaşmayı hızlandırmıştır.** Halkın ufku, seçim meselesini mücadelenin odağına koyanların ve Gezi'den oy devşirmeye çalışanların ufkunu aşmıştır.

Bugün yapılması gereken, bu devrimsel ufku anlık kazanımlara feda etmek değil, buzu kıran ve yolu açan niteliklerde ısrar etmektir. **Ufuktaki kızıl şölen, kırmızı-beyaza feda edilmemelidir...**

SORU: Dikkat edilirse, Gezi sürecinde olduğu gibi bugün de, reformist solda rastladığımız, her şeyi oya tahvil etme ve sistem içi düşünme eğilimi, giderek kapsam genişletmekte ve yaygın bir tarz haline gelmektedir. Bunun nedeni nedir?

YANIT: Gerçekte bu, bir **stratejik menzil** sorunudur; devrim, nihai amaç ve başarıya inanç konusunda bir özgüven probleminin varlığına işaret eder. Tüm iddialı söylemlere, devrim ve sosyalizm motifleriyle süslenmiş kongrelere rağmen, bayrağın kıvılcığının yerini sistemin renklerine bıraktığına dair örnekler yaygınlaşıyor.

Sınıflar mücadelesi salt bir sözden veya taraflar arasında bir karıştıktan ibaret değildir. Bunun, bakışta da duruşta da gerekleri vardır. Devrimcilerin görevi, barikatın ardını kalabalık göstermek için eylemin içeriğini geri çekmek, zayıf düşürmek değil, kalabalığı bir adım daha öne taşımanın, niteliği büyüt-

menin yollarını aramaktır. Ne yazık ki, bu “kitleleşme” (kitle kuyrukçuluğu) hastalığına solun büyük çoğunluğu yakalanmış durumda.

SORU: Peki çözümü nerede aramak gerekiyor?

YANIT: '90'lı yılların ilk yarısında, iç tartışmaların yoğun olduğu o dönemde yayınladığımız bir broşürde, “Sorunlarımızın Çözümü Devrimci Geleneğimizde Yatıyor.” demiştik. Aynı değerlendirme bugün için de geçerlidir.

Çözüm, kimliğe içkin değerlerde ısrardan; özün biçime, devrimin ana, genelin grupsal çıkara feda edilmemesini gözetmekten geçiyor. Her sorun, **diyalektik merceğe** altına yatırıldığında, yani neden-sonuç, öz-biçim ilişkisi doğru kurulduğunda; tanım üretmek de, çözüm üretmek de kolaylaşır. Bugün yaygınlıkla yapılan işe, işin kolayına kaçmaktır. Bunun için, ya konjonktürel güçlere yedeklenerek gün kurtarılmakta, ya da günü kurtarmak adına stratejik kayıplar göze alınmaktadır.

Aslında bu, bir güçsüzlük veya imkansızlık meselesi de değildir. Devrimcilik, başlı başına bir güç ve imkan alanıdır. Uzun menzilli hiçbir amaca, ona sadık ve sonuna dek ısrar eden takipçiler olmadan ulaşılamaz. Bu nedenle bugün de yapılması gereken, mikro olanından makro olanına kadar her meseleyi, nedenlerine inerek doğru değerlendirebilmek ve ânın sosyalizmini gözeterek saf tutmak, konum belirlemektir. Bu, seçim meselesi için de; örgüt içi bürokrasi, liberalizm, mülkiyet eğilimleri, vb için de geçerlidir.

Böyle bir perspektifle hareket edilebildiğinde, rant projelerindeki yeni sömürgecilik ve faşizmi de, tek tek her bireyde kök salmış kapitalizmi de görebilmek ve çözüm üretmek mümkün hale gelir.

6 KASIM 2013
DEVRİMCİ HAREKET

Demokrasi Neden Paketten Çıkamaz

Gerçekte paketler, değişim umudu ve beklentisini sisteme katmanın; değişmemenin, sistemi tahkim etmenin ve değişime direncin ifadesidir. Bu nedenle, bir demokratikleşmede lağvedilmesi gereken kurumlar, hala pakette nelerin yer alması gerektiğini belirleyen kurumlardır.

AKP'den demokrasi, paketten demokrasi beklemenin kaynağında, genelde sisteme özelde rejime dair bilgi/kavrayış eksikliği vardır. Yarım asrı aşkın süredir, darbeler dahil çeşitli yöntemlerle yukarıdan aşağı kurumlaşan faşizm, öylesine kökleşmiş durumda ki, bunun idari kimi düzenlemelerle değişmesini beklemek saflık olur.

Faşizm bir devlet biçimidir; genelgeler, yönetmelikler, bütünün kılcallarıdır; bu türden rejimlerde aynı yasak birkaç kez güvenceye alınmış, yasalara da anayasaya da içerilmiş halde bulunur. Milliyetçilik, ötekileştirme, asimilasyon, vb olgular, faşizmin kültürel/ideolojik güvenceleridir. Kurumsal engeller gibi öğretilmiş yanlışlar da toplumun demokratikleşmesini geciktirir. Demokrasinin neden paketten çıkmayacağı kavrandığı oranda, gerçek bir demokratikleşmeye giden yolun güzergâhı da belirginleşir.

Demokrasi, nasıl seçimden ibaret değilse, demokratikleşme de yasadan ibaret değildir. Mevcut anayasal düzenlemelerden yasalara, yönetmeliklerden genelgelere ve uygulayıcı kadrolara kadar bir bütün oluşturan rejimi belirleyen temel faktör sınıflar arası ilişki ve çelişkilerdir; diğer bir ifadeyle sınıflar mücadelesidir.

Uzlaşmaz karşıtlık üzerine oturmuş devlet-toplum ilişkilerinde nitel bir değişim olmadan, diğer bir ifadeyle devlet demokratikleştirilmeden, gerçek anlamda bir demokratikleşme olası değildir. Bu alanda

kimi yasal düzenlemeler olsa dahi, uygulamada, rejimin antidemokratik işleyişi sürer.

Her şeye rağmen yasal düzenlemeler elbette önemlidir. Ancak, düşman hukukunun uygulandığı, rejimin faşist niteliğinin tahkim edilerek süreklilik kazandığı koşullarda, şu veya bu yasadaki nispi değişiklik tek başına fazlaca bir anlam ifade etmez.

Bundan önceki iki pakette de “*kendi ihtiyaçlarını karşılayamamaya hazır durumda hasta mahkumların cezası ertelenir*” denmesine rağmen, söz konusu tutsaklar savcılığın “tehlakelidir” raporuna (gerçekte rejimin birden çok güvenceye alınmış antidemokratik niteliklerine) takıldı. Bu durum gösteri ve yürüyüş yasası dahil, pek çok hak ve özgürlüğün uygulanmasında ortaya çıkan sistemsel bir olgudur. Yani örneğin gösteri izninin hükümet komiserinden mi yoksa bir başka yetkiliden mi alınacak olması bir ayrıntıdır. Düzenin bekası her an karşınıza TOMA'lı, gazlı engeller çıkarabilir; üç kişi bir araya gelmeniz bile tehdit oluşturabilir ve müdahaleyi gerekli

hale getirebilir.

İKTİDARIN UYGULAMALARINDA PARÇA BÜTÜNÜ ANLATIR

11 yıldır bildiğimiz AKP, sanki ABD'den öğrenilmiş **önleyici saldırı konseptini**, önleyici şiddet, önleyici provokasyon ve tutuklama olarak geliştirmemiş; Gezi sürecinde taammüden cinayet işlememiş; TTB, TMMOB gibi kurumların etkisizleştirilmesi için bir çırpıda yasal düzenleme yapmamış; bir ara iş cinayetlerini “güzel ölüm” olarak adlandırmamış; daha da önemlisi yeterince paket sömürsü yapmamış gibi halkı bir kez daha paketten çıkacak demokrasi ile oyalama yoluna gitti.

Bir kez daha, parçalanmış zihinlerin, analitik kabiliyetini yitirmiş yöntemlerin AKP'nin paket atraksiyonunu yadırgamayacağı, sokaktaki saldırıların soyut vaatlerle çelişmeyeceği ön kabulü ile hareket edildiği görülüyor. AKP'nin, sınıfsal niteliğiyle değil, öznel söylem ve beklentilerle ele alındığı zeminlerde, ne yazık ki tekrara varan umutlanma

11 yıldır bildiğimiz AKP, sanki ABD'den öğrenilmiş önleyici saldırı konseptini, önleyici şiddet, önleyici provokasyon ve tutuklama olarak geliştirmemiş; Gezi sürecinde taammüden cinayet işlememiş; TTB, TMMOB gibi kurumların etkisizleştirilmesi için bir çırpıda yasal düzenleme yapmamış; bir ara iş cinayetlerini “güzel ölüm” olarak adlandırmamış; daha da önemlisi yeterince paket sömürsü yapmamış gibi halkı bir kez daha paketten çıkacak demokrasi ile oyalama yoluna gitti.

halleri söz konusu oluyor.

AKP, bugün şu veya bu konuda ABD'yle çelişiyor gibi görünse de, doğrudan emperyalizmin kurdu-duğu, özel yetkili bir hükümettir. Emperyalizmin yeni sömürge ülkelerle ilişkisi, bağımlılık/taşeronluk ilişkisidir; bu ilişkinin demokrasi üretmesi sınıf/sömürü ilişkilerinin tabiatına aykırıdır. Siyasal iktidarın işi, genelde emperyalizmin özelde Türkiye egemenlerinin ihtiyaçları çerçevesinde, mevcut sömürü ilişkilerine halkı razı etmek, razı olmayı şiddet, vb yöntemlerle susturmaktır. Bu nedenle pakette Alevilerin adının dahi geçmemesi, Kürtlerin işin özü yerine harfe veya isime razı edilmek istenmesi şaşırtmamalıdır.

Bugünkü sonuçlarda bile mücadelenin elbette rolü vardır. Ancak, diyalog adı altında girilen süreç, hükümete mücadelenin artılarını somut kazanımlara çevirmeden süreci idare etme şansı vermiştir. Hatta diyebiliriz ki kazanımlar da ancak mücadele ile korunabilir; aksi takdirde, yakalanan ilk fırsatta verilenin bile geri alındığını bilmek için benzer pratiklere bakmak yeterlidir.

Bir iktidar düşünün ki, demokratikleşme paketini açıklayacağı basın toplantısına pek çok basın kuruluşunu almamakta, onların en doğal haklarını, böyle bir anda bile çiğnemekte bir mahsur görmemektedir. Kısacası, demokrasi kavramının istismar edilmesinden öte bir durumla karşı karşıyayız. Bir dönem baskı ve şiddetle sindirilmeye çalışılan dinamikler, bugün bütünüyle tasfi-

ye edilmek isteniyor. Kürt varlığının kabulü, asimilasyonun kabulü değil, daha yaygın ve çeşitlenmiş araçlarla sürdürülmesidir. Kürtlere sistemin propagandası kendi dilleriyle yapılmakta; aleviler ya İzzettin Doğan gibi işbirlikçiler üzerinden ya da dedelere maaş bağlanması, vb yöntemlerle etkisizleştirilmek istenmekte, hakların verilmesine ise yanaşılmamaktadır.

AKP'nin amacı, ezilenleri ehli-

leştirmek ve mücadele ile hak arama geleneğini öldürmektir. Bunun için, küçük havuçları büyük sopaların eşliğinde servis etmekte, verilen kısıntılarla yetinmeyen tüm kesimlere şiddet uygulamaktadır.

Demokratikleşmenin neden pakette veya AKP'yle olmayacağını şifreleri, polisin çetelerce katledilen Hasan Ferit Gedik'in cenazesinde yaptıklarında gizlidir. Cemevini, cenazeyi kabul etmeyin diye uyarın, cenaze aracını bağlayan bir egemen güçten Alevilik, Kürtlük veya genel anlamda demokrasi adına hak beklemek, en azından beklentileri yanlış yere yönlendirmektir; mücadelenin nitelik ve hedeflerini ters kurulmuş bağlar üzerinden tayin etmektir.

AKP ısrarla "hak alınmaz ben veririm" demekte ve bütün bir halkı, tüm dinamikleri bu cendereye sıkıştırmanın hesabını yapmaktadır. Hatta demokratikleşme ancak paketlerle olur, bunun devamlılığı da benim devamlılığım ilintilidir mesajı da vermektedir.

T. Erdoğan, sürecin ilk etabında "düşünmezsen Kürt sorunu olmaz" demiş olsa da, AKP genellikle vatilerde bulunarak, ileri demokrasi söylemi eşliğinde beklenti yaratarak iktidarının sürekliliğini sağ-

lamış, yapmak yerine yapacakmış gibi göstermeyi bir tarz haline getirmiştir. Bugün 2019'da metronun nereden geçeceğini ilan etmekle, demokratikleşme paketlerinin devam edeceğini söylemek arasında önemli bir fark yoktur. İkisi de "AKP iktidarda kalırsa, metro ağı da demokratikleşme de yaygınlaşır; bu konudaki süreklilik iktidarda sürekliliği gerektiriyor" biçiminde özetlenebilecek bir algı oluşturmayı amaçlıyor.

İKTİDAR, AMED'TE DE TAKSİM'DE DE AYNI İKTİDARDIR

Batı'da da Kürt coğrafyasında da iktidar, sınıf kimliği ile hareket etmektedir. Onlar, uzlaşmaz karışıklık üzerinden kutuplaştıkları halkları sevmez, hiçbir hakkı durduk yerde, iyi niyet, vb saiklerle vermez. Tavizsizlik ve nefret de, sevgisizlik ve şiddet de iktidardaki kişilerin bireysel niteliklerinin değil, sınıf karakterlerinin yansımasıdır.

İktidar, acıların da tepkilerin de birbirine değmesini, bir top-

lam oluşturmasını istemez. Parçalı toplum da parçalı düşünce de iktidarlar tarafından her zaman tercih edilir. Ülkenin bir yakasında şiddet uygularken bir başka yakasında demokrasi söylemi kullandığında bunun bir çelişki olarak görülmemesi istenir. Gerçekte ise, demokratikleşme, fikri çerçevede olduğu kadar, fiili duruşta da bir bütünlük, dinamikleri bir arada harekete geçiren programlı bir duruş gerektirir.

Daha açık söylemek gerekirse, **Kürdü asimile eden Alevi'yi de asimile eder;** sömürü, baskı ve hak gaspı, işçi-köylü, kadın veya erkek halkın bütününe muhatap olduğu bir kötülüktür; başedilmesi de farkların ortaklaşmaya engel görülmesi ile mümkündür.

Gerçekte paketler, değişim umudu ve beklentisini sisteme katmanın; değişmemenin, sistemi tahkim etmenin ve değişime direncin ifadesidir. Bu nedenle, bir demokratikleşmede lağvedilmesi gereken kurumlar, hala pakette nelerin yer alması gerektiğini belirleyen kurumlardır.

Hatırlanacak olursa paketin son şekli Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı tarafından verilmişti. Yine aynı müsteşarlık, paketin açıklanmasından kısa bir süre sonra Gezi Parkı eylemlerini ele aldığı zirvede, sosyal medyanın istihbarat birimlerince takip edilmesi kararını aldı. Aynı tarihte iktidarın, polisin yetkilerini arttıran, savcılık iznine ihtiyaç duymadan insanları gözaltına almasına imkân tanıyan bir yasa üzerinde çalıştığı haberi basına düştü.

Tüm bu gelişmelere rağmen açık veya utangaç biçimde "yetmez ama evet" diyenler; demokratikleşmeyi, alınan değil, AKP tarafından lütfedilen bir olgu olarak görenler olabilir. Bu, onların sorunudur. Ancak bunca bedelin ve mücadelenin karşılığı gerçek bir demokrasi söz konusu olacaksa, antidemokratik sistemle uzlaşarak değil, onu reddederek olacağı bilinmeli; araçsal donanım amaca göre olmalı ve demokrasi güçlerinin bütünlüğü gözetilmelidir.

Suriye Laboratuvarında Hegemonya Bocalaması*

Barikatlardan biri Şam'a diğeri Taksim'e kurulmuştur; biri antiemperyalist, diğeri antifaşisttir. En büyük avantajları, egemenin kir, yalan ve talan bağlarının görünür hale gelmiş olmasıdır. Gerisi, bilimsel düşünen, örgütlü hareket eden ve komünal yaşayabilen güçlere kalmıştır...

Mehmet Yeşiltepe

İki yıllık kapsamlı ve örgütlü bir direnç sonrasında Suriye sahası, tüm aşınmış yanlarına rağmen varlığını koruyan ABD hegemonyasının bocaladığı bir alan/laboratuvar haline geldi. Esad/Suriye şahsında yaşanan direniş, hegemonya ilişkilerinin yeniden biçimlenmesi sürecinde adeta bir güç deneme ve test alanı olma işlevi de gördü.

Gerçekte Libya müdahalesi, Suriye'ye dönük müdahale için de bir çeşit provaydı. Ancak "kolay lokma" gibi görünen Libya, Kaddafi'nin direnişiyle, emperyalist koalisyonun insanlık dışı yüzünü dünyaya teşhir eden bir ayna işlevi gördü.

Egemeninden taşeronuna talan ve yağma çetesi, biraz uzasa da

Libya'da hedefe kolay ulaştıklarını sandı. Ve "seyyar mücahitler" dahil, ellerindeki tüm imkan ve tecrübeler eşliğinde, zincirin sıradaki halkasına, Suriye'ye yöneldi.

Suriye bir anda, taşeronundan egemenine pek çok aktörün deneme sahası haline geldi. Suriye artık yalnızca Suriye değildi. Yenilmesi halinde, Rusya'nın da Çin'in de çıkarları etkilenecek; sıra, Şii bloğunda yer alan Lübnan Hizbullahı'na, İran'a vb. gelecekti.

Kimileri, 3 saatte Şam'a ulaşabileceğine, en kısa zamanda Emevi Camisi'nde namaz kılabilene inandı. Kimileri de Hizbullah, Rusya, İran, vb tarafından tahkim edilmiş olan Suriye barikatının, ABD'nin hegemonik güç olma

avantajları ile aşılabileceğine inandı.

Stratejist, uzman, vb kimliklerle yapılan değerlendirmeler, Suriye'deki direniş uzadıkça çeşitlendi. Bunda, dezenformasyonun yanında, bu türden savaşların içerdiği dinamiklerin ve meşruiyet olgusunun nasıl değerlendirilmesi gerektiğine dair yaşanan yöntemsel sorunun da rolü olmuştur.

Vietnam, Afganistan, Irak, vb pratiklere rağmen Suriye'deki savaşın akıbetini teknolojik imkanlarla ölçmeğe kalkanlar, Suriye rejiminin direncine sürekli yeni süreler biçti. Gerçekte ise mesele, Libya'daki teşhirden sonra, emperyalist güçlerin ellerindeki tüm manipülasyon imkanlarına rağmen, halkların bilincini ve yüreklerini kazanma, onları böyle bir savaşa ikna edebilme şansını yitirmesiydi. Bunda, alternatif medya imkanlarının büyük rolü oldu.

Bilinir ki inandırıcılık ve halk desteği de hegemonyanın gereklerindedir. ABD bunu hızla yitirmektedir. Savaşları durdurma vaadiyle gelen Obama, Suriye sahasında bataklığa saplanmış, derisinin renginden öte Bush'tan bir farkının olmadığı dünya halklarınca görülmüştür.

Arap Baharı adı altında yaşanmakta olan sürecin, sistemin kriziyile doğrudan bağının olduğu genel kabulü ile söylersek, bu kez halklar, omuzlarına yüklenmek istenen krizin yükünü reddediyor. Bunun Yunanistan'da farklı, Türkiye'de

farklı, Suriye’de farklı dışavurumları olsa da ortak nokta, halkların egemen projelere rıza göstermemesi, gidişata “dur” demesidir.

Obama’nın dünya ölçeğindeki hegemonik bocalaması ile T. Erdoğan’ın özellikle Gezi sonrasında açık biçimde izlenen, halkta inandırıcılık oluşturma konusundaki bocalaması birbirine benzerdir. Obama da hala güçlü durmakta, dünya ölçeğindeki hegemonyasını korumakta, ama askeri otoritelere güçsüz kabul edilen Suriye’de yönetim tıkanması yaşamaktadır.

HAKSIZLIK BİR ZAYIFLIK, HAKLILIK BAŞLI BAŞINA BİR GÜÇTÜR

Suriye konusunu, füze tarif ve çeşitleri, kiralık asker sayısı, Cenevre manevraları, vb üzerinden tartışmak, çoğu kez, asıl görülmesi gereken noktayı gözden kaçırmaya sebep olmaktadır.

Evet, Suriye’nin askeri sistemini kuran Rusya’dır. Sovyetlerden bugüne çeşitli biçimlerde devam eden ilişkileri ve tabii ki Akdeniz’deki çıkarları gereği, Rusya bugün de Suriye’ye destek olmaktadır. Farklı biçim ve oranlarda da olsa Irak’ın, Lübnan Hizbullahı’nın ve İran’ın da desteğinden söz etmek mümkün. Ancak Suriye halkları meselesinin basitçe “Esad” meselesi olmadığını

ve bir bütün halinde geleceklerinin tehdit altında olduğunu kavrayıp, emperyalist müdahaleye karşı kenetlenmiş olmasaydı, Suriye şu ana dek büyük olasılıkla düşmüştü.

Yapılan anketler, Esad’a halk desteğinin arttığını; yapılan değerlendirmeler, bu süreçte Suriye, Hizbullah ve İran’ın güçlendiğini ortaya koyuyor. Obama’nın, özel gayretlerle şişirilmiş kimyasal iddialarına rağmen Suriye’ye askeri operasyonu askıya alması da, “radikal islam” konusundaki çekinmelerini ertelemesi ve Esad’a baskıyı arttırmak üzere “Muhafızlar”e silah yardımını hızlandırması da yaşanmakta olan **hegemonya bocalamasının** dışavurumlarından.

SURİYE’YE MÜDAHALENİN KENDİSİ DE ARAÇLARI DA KİRLİDİR

Emperyalist savaşların kirli/haksız savaş olduğu, bu tür savaşların da kaybetmeye mahkum olduğu gerçeğiyle bağlantılı olarak söylersek, Suriye halkı sürecin hiçbir aşamasında emperyalist yalanlara kanmamış, aksine Baas rejimiyle çelişmelerini erteleyerek, işgalci güçlere karşı kenetlenmiş ve daha da önemlisi, milis, vb. biçimlerde direnişe fiilen katılmış, kendini savunma araç ve yöntemlerini geliştirmiştir. Bunda, cihat perspektifiyle hareket

eden kiralık çetelerin girdikleri yerleşim alanlarında halkı yok etmeleri, özellikle Hıristiyan, Nusayri, vb kesimlere yaşam şansı tanımamaları etkili olmuştur.

Hegemonya bocalamasının tartışılabilir pek çok yanı vardır. Kimileri, dünyada ABD’nin Türkiye’de AKP’nin gücünü tümüyle yitirdiğine ve artık hiçbir şansının kalmadığına inanıyor. Bu, gücün oluşumu gibi, yitirilmesinin de bir süreç sorunu olduğu bağlamında da olsa eksik/yanlış bir değerlendirmedir.

Uzun bir döneme yayılmış biçimde tahkim olan yapılar, bir anda çökmez; büyümek gibi küçülüp dağılmak da bir süreç/zaman sorunudur; daha da önemlisi bir mücadele meselesidir. Ne ABD’nin ne de Türkiye egemenlerinin tahakkümü kendiliğinden son bulmaz. Bunun için, doğru hedeflere odaklanmış, örgütlü ve istikrarlı bir karşı duruş şarttır.

Barikatlardan biri Şam’a diğeri Taksim’e kurulmuştur; biri antiemperyalist, diğeri antifaşisttir. En büyük avantajları, egemenin kir, yalan ve talan bağlarının görünür hale gelmiş olmasıdır. Gerisi, bilimsel düşünen, örgütlü hareket eden ve komünal yaşayabilen güçlere kalmıştır.

*6 Ekim 2013 - Birgün Pazar Eki

Yöntemi Anlamadan Yansımalarını Tartışmak Anlamsızdır

Umut sömürüsü de umudu yanlış hedeflere bağlamak da, oy avcılığı da sistemden doğrudan öğrenilmiş, devrimcilerin uzak durması gereken davranışlardır.

Bugün ne oluyor da devrimciler sisteme öykünüyor, zor ve doğru olanı değil, yanlış da olsa kolay olanı tercih ediyor? Popüler kültür gerçekte pop müzikten ibaret değilse, bir çeşit yaşam biçimiye, insanların değerlerini algı ve davranışını biçimlendiriyorsa; devrimcilerin de popülizme düşmesi, günü kurtarması, doğru olanı değil, hızlı üretilip hızlı tüketilen bu kültürün etkisiyle saman alevi gibi etki yapacak olanı tercih etmesi bu bağlamlar içinde düşünülmelidir.

Sıradan bir insanın kendini popüler isimlerle (bir futbolcuyla, bir sanatçıyla, vb) özdeşleştirilmesi, onun başarıları üzerinden mutlanması, sonuçları olumlu olmasa da anlaşılır bir durumdur. Ancak devrimci yapıların, kendi doğruları ve başarı öyküleri yerine sistem içinde veya dışında başka yapılara öykünmesi, **kendi stratejik hedeflerini çalınması** anlaşılır bir durum değildir.

Devrimcilik, gerçekte mevcut sistemi değiştirip tepeden tırnağa farklı, alternatif bir sistem oluşturmaksa, bunun bugüne özgü gerekleri de vardır. Devrimcilerin hiçbir alanda ve hiçbir konuda sisteme öykünmemesi, ideal edilendir. Ancak, gerek alternatifin hayatın her alanında üretilmemiş olması, gerekse yanlış yorumlama vb nedenlerle, devrimciler dahil, insanlar (çoğu kez) karşılaştıkları sorunu, öğretilmiş yöntem ve araçlarla çözer; doğru-yanlış tanımını veya sorumluluk tayinini ona göre yapar.

Sisteme öykünmek, sistemi ye-

niden üretmek, sınıf ilişkilerinin koşulladığı biçimde hareket etmek, devrimci zeminlerde de sanıldığından daha yaygındır. **Bunun açık biçimleri gibi gizli/örtük biçimleri vardır.** Akla ilk gelen, mülkiyet ilişkileri; hırs, rekabet ve bencillik olsa da, gerçekte insanın davranış biçimlerinin bütünü sınıfsal izler taşır. Biz burjuva, küçükburjuva, orta sınıf, vb olarak tanımlasak da toplumda genelde mülkiyet eksenli sınıf ilişkilerinin yansımalarını gözleriz.

Kaldı ki mesele, yalnızca alternatif olmak ve sistemin reddi değil, **kendi stratejik duruşunun gereklerini anda üretmektir.** Bunun hazır, ezberlenmiş her âna uygun biçimleri yoktur. **Bir dönem doğru olan bir pratik, başka bir dönem yanlış olabilir** veya ihtiyaca denk düşmeyebilir. Bu, diyalektik yöntemin gereğidir.

Devrimcilerin pratikte olduğu gibi fikri alanda da kolayca kaçma lüksü yoktur. Hazır kalıplar, teke indirilmiş tanım ve kavrayışlar genellikle yanıltır, darlaştırır. Örneğin felsefeyi Sokrates, “*Neleri bilmediğini bilmektir.*” biçiminde tanımlar. Platon, “*Felsefe, doğruyu bulma yönünde düşünsel bir çabadır.*” der. Althusser’e göre “*Felsefe, son kerte de, teorideki sınıf kavgasıdır.*” Bizlere düşen, bu tanımların hayatla dolayısıyla da yöntemle bağını kur-

mak ve doğruyu bulma yönündeki düşünsel çabayı pratik gerekliliklerle birleştirebilmektir.

Biz, devrimci yapıların yaygınlıkla kongre toplayıp parti kurduğu bir dönemde **hareket** olarak varlık göstermiş ve bunun gereği olarak, **temel mücadele biçimi değil temel siyasi görev saptaması yapmış** bir devrimci gelenekten geliyoruz. Temel siyasi görev, örgütlenmeyi dolayısıyla kadrolaşmayı, teorik ve pratik yetkinleşmeyi öne çıkarır. Böyle bir perspektifle yapılan çalışmalarda, **araçların peşinen olumlu-olumsuz, radikal-pasif, vb biçimlerde tasnif edilmesi, başlı başına bir sorundur, bir ezberdir. Ezberle hareket etmemek, güce tapınmamak, rüzgara kapılmamak bir Devrimci Yolculuk özelliğidir; kolayca kaçmayı değil, zoru başarmayı gerektirir.**

Ezber davranışlardan biri de çalışmalarda uygulanacak araç ve yöntemleri, hareketin güç ve imkanlarını dikkate almadan tayin etmektir. Dün, hareket olarak varlık gösteren Devrimci Yol’dan bir parti gibi davranmasını istemek nasıl doğru değilse, bugün de hareketin gerçekliğini hesaba katmadan beklenti oluşturmak veya öneri adı altında zorlama pratikler dayatmak doğru değildir.

Devrimcilerin yaygınlıkla küçükburjuva kökenli olması, bu sı-

***D*evrimcilerin yaygınlıkla küçükburjuva kökenli olması, bu sınıfsal katmana özgü davranışların o zeminlerde çeşitli biçimlerde dışavurumuna sebep olur.**

Biz, devrimci yapıların yaygınlıkla kongre toplayıp parti kurduğu bir dönemde hareket olarak varlık göstermiş ve bunun gereği olarak, temel mücadele biçimi değil temel siyasi görev saptaması yapmış bir devrimci gelenekten geliyoruz. Temel siyasi görev, örgütlenmeyi dolayısıyla kadrolaşmayı, teorik ve pratik yetkinleşmeyi öne çıkarır. Böyle bir perspektifle yapılan çalışmalarda, araçların peşinen olumlu-olumsuz, radikal-pasif, vb biçimlerde tasnif edilmesi, başlı başına bir sorundur, bir ezberdir. Ezberle hareket etmemek, güce tapınmamak, rüzgara kapılmamak bir Devrimci Yolculuk özelliğidir; kolayca kaçmayı değil, zoru başarmayı gerektirir.

nıfsal katmana özgü davranışların o zeminlerde çeşitli biçimlerde dışavurumuna sebep olur. Küçük-burjuvanın en yaygın özelliği kendini merkeze koyması ve ben eksenli hareket etmesidir. Tarihsel süreç içerisinde pratiğin doğrulayıcılığı eşliğinde oluşmuş genel kabullere bile direnir; öznel hesap ve ihtiyaçlarla hareket eder. Bu gerçekte, kolektif havuzda yüzmek yerine kendi havuzunu oluşturmak, kişisel direnç noktaları geliştirerek sistemi yeniden üretmektir. Kişiselleştirme yani öznellik, sanıldığı aksine yalnızca tek tek kişilerde değil, grup ve yapılarda da varlık gösteren bir sorundur. Bu öyle bir sorundur ki, içerdiği paradoks, tanımını da varlığının kabulünü de güçleştirir. Kişi veya yapı, öznel davranırken de (hırs, rekabet, yarış, çıkar, vb nedenlerle) öznelliği kabul etmez.

Gerçekte her devrimcinin içinde şu veya bu oranda bir küçük-burjuva vardır. Sisteme olduğu kadar, sistemin yansımalarına da öykünüldüğü pek çok alan/konu söz konusudur. Bir sorunla karşılaşıldığında, deneyim ve yöntem eksikliği oranında, öğrenilmiş veya kulaktan dolma yöntemler ön plana çıkar. Yetmişli yıllarda çizgi romanlardaki kimi pratiklerin devrimci zeminlerde uygulanması, kimi film aktörlerine öykünmek, döneme özgü öğretilmiş davranışlar arasında sayılabilir.

Gerçekte ise, suç ve ceza anla-

yışından ödüle, övgüden yergiye hemen her konuda devrimcilerin kendi normları vardır. Bunlar eksik veya yanlış öğrenildiği oranda yerini sisteme ait normlar doldurur. İşte seçim meselesine bakış da bunlardan biridir.

Hayatın, dolayısıyla mücadele pratiğinin çeşitli kesitlerinde rekabetçi davranan, ben eksenli hareket eden, niteliklerini abartıp spekülatif biçimde artılar oluşturmaya çalışan yapılar, gerçekte dönem seçim dönemi olmasa da sisteme öykünmekte, kurumlarını, araç ve yöntemlerini taklit etmektedir.

Bizler, zoru denediğimiz, deyim yerindeyse akıntıya karşı kürek çektiğimiz için dönem dönem yerimizde sayıyor veya geriye gidiyor gibi görünebiliriz. Bunun sebep olduğu kimi yorgunluklar ve ruhsal sonuçlar, kimi yoldaşlarımızda kolayca kaçma eğilimini tetikleyebiliyor; anlık kazanımların, günü kurtaran manevraların tercih edilmesini, temel olanın tali olanla ikame edil-

mesini beraberinde getirebiliyor.

Hayat içerisinde bir bütün halinde sistemle ilişki içinde olmak, tercihlerden sevinçlere moral değerlerden doğru ölçütüne kadar hemen her konuda sistemle temas halinde olmak, alternatif yaşamın gereklerinin içselleştirilmesini güçleştirir. Ve tercihle karşı karşıya kalındığında, öğretilmiş olana yakın tutum ve davranışlar sergilenir. Bugün solun önemli bir kısmının, nihai hedef yerine günübürlük çıkar ve hesapları gözetmesi bu nedenledir. Kimi yapıların, kendi ideolojik-politik hattına ters olmasına rağmen pragmatik denklemlere eklenmesi (HDP içinde yer almak, seçim blokları vb), sadece seçim dönemlerinde değil, Gezi dahil hemen her pratik süreçte düşünün kısa erimli bir bakışla tayin etmesi, söz konusu eğilimin ne denli yaygın olduğunun göstergesidir.

Kısacası Gezi sürecinden “Hükümet istifa” sloganı ekseninde bir duruş üretip, devrimci ufku CHP algısını aşmayan bir sığılıkta boğmak ile seçimde “yeter ki AKP kaybetsin” veya “Topbaş olacağına Sarıgül olsun” demek arasında öz itibarıyla bir fark yoktur.

Umut sömürüsü de umudu yanlış hedeflere bağlamak da, oy avcılığı da sistemden doğrudan öğrenilmiş, devrimcilerin uzak durması gereken davranışlardır. Bunu yakın çevremize anlatırken güçlük çekmemizin önemli sebeplerinden biri de bugüne dek bu tür süreçlerde sol, devrimcilik adına yanlış tercihlerin öne çıkarılmış

Sisteme öykünmek, sistemi yeniden üretmek, sınıf ilişkilerinin koşulladığı biçimde hareket etmek, devrimci zeminlerde de sanıldığından daha yaygındır. Bunun açık biçimleri gibi gizli/örtük biçimleri vardır. Akla ilk gelen, mülkiyet ilişkileri; hırs, rekabet ve bencillik olsa da, gerçekte insanın davranış biçimlerinin bütünü sınıfsal izler taşır. Biz burjuva, küçükburjuva, orta sınıf, vb olarak tanımlasak da toplumda genelde mülkiyet eksenli sınıf ilişkilerinin yansımalarını gözleriz.

S seçim dönemlerinde, öğretilmiş çalışma tarzının dışına çıkılarak da yapılabilecek çok şey vardır. Süreç bütünlüklü olarak kavranıp hareketin ideolojik politik duruşuyla beraber düşünüldüğünde görülür ki, seçim sürecindeki çalışma, oy istemek veya boykot çağrısı yapmak ikilemine sığdırılmayacak zenginliktedir. Düzenin ve partilerinin teşhiri, nasıl tek ve mutlak bir biçimde yapılmazsa, halkla kurulacak alternatif bağların gerektirdiği çalışma da kimilerinin sandığı gibi bugünün ihtiyaçlarına denk düşmeyen bir sosyalizm programını öne çıkarmak değildir.

olmasıdır. Halbuki bu konuda her seçim döneminde öğretici pek çok pratik yaşanmakta, insanlar çoğu kez verdikleri isabetsiz destekten dolayı pişmanlık yaşamaktadır.

Kaldı ki bugün artık seçim dönemini beklemeden çıplak gözle kolaylıkla görülebilecek pek çok gelişme yaşanmakta, kötünün iyisi tercihiyle hareket etmenin sonuçta yine kötüye hizmet etmek anlamına geldiğini gösteren olgular öne çıkmaktadır. Bu nedenle halkın algısı, kavrayış ve tutumları hafife alınmamalı, öncelikle yol gösterici konumda olanlar, kendilerini sistem dışı düşünüp uygulamaya ikna etmelidir. Çünkü **sistem, sadece parlamento değildir; ona öykünmek de seçim olgusundan ibaret değildir.**

Seçimlerin yapay biçimde pompalanan şaşaaşı, gürültü patırtısı bitip ayaklar yere erdiğinde, her seferinde aslında tarafı olunmaması gereken duruş ve pratiklere angaje olunduğu, bunun sürecin devamında karşımıza çıkacak sorunlar açısından hiçbir artışının olmadığı kolaylıkla görülüyor.

Seçim dönemlerinde, öğretilmiş çalışma tarzının dışına çıkılarak da yapılabilecek çok şey vardır. Süreç bütünlüklü olarak kavranıp hareketin ideolojik politik duruşuyla beraber düşünüldüğünde görülür ki, seçim sürecindeki çalışma, oy istemek veya boykot çağrısı yapmak ikilemine sığdırılmayacak zenginliktedir. Düzenin ve partilerinin teşhiri, nasıl tek ve

mutlak bir biçimde yapılmazsa, halkla kurulacak alternatif bağların gerektirdiği çalışma da kimilerinin sandığı gibi bugünün ihtiyaçlarına denk düşmeyen bir sosyalizm programını öne çıkarmak değildir.

Bugün sisteme karşı bir **direnış cephesi** oluşturmak, seçim öncesinde de sonrasında da halka alternatifsiz olmadığını anlatmak büyük önem taşıyor. Ancak, her hedefin ona uygun yöntem ve araç gerektirmesi gibi, bir direniş cephesi oluşturmak da belirli oranlarda bir örgütlülüğü, bir kadro hazırlığını gerektirir. Bugünün gerektirdiği çalışma tarzı, yatay-dikey, legal-illegal ikilemine sıkıştırılmadan bu ihtiyaç bağlamında geliştirilmelidir.

Devrimcilik, başlı başına bir güç, bir anlam derinliği ve özgüven sebebidir. Çeşitli zamanlarda şu veya bu oranda yaşanan eksiklikler, koşulların hazır olmaması, vb nedenler, bu duruşu değiştirmemeli, bir özgüven probleminde veya ittifaklar meselesini, burjuva partilerde rastlanan ilkesiz çıkar birliklerine indirgemeye sebep olmamalıdır.

Daha önce de çeşitli biçimlerde

söylediğimiz ve rastladığımız gibi bu kez de seçim sathı mailine girilmesiyle beraber, devrim ufku meclisle sınırlı olanlar, devrimin tutarlı rotasında ısrar edenleri "parçalayıcı" olmakla suçlayabilirler. Ama bu yolun uzun ve zorlu olduğunu bilenler için, asıl parçalayıcı olanlar, yolu terk edip dümeni meclise doğru kıranlardır.

Sol, devrimcilik adına hareket edenler, öncelikle seçim olgusunu doğru okumak zorundadır. Seçimler, tek başına ne devrim ne de karşı devrim üretir. Bilinir ki, devrim hedefinden uzaklaşanlar seçimi keşfeder; seçimi keşfedenler de sistemi keşfeder. Eğer bu fikrimize karşı birilerinin aklına Fatsa gelecekse; bir kez daha hatırlatma ihtiyacı duyuyoruz ki Fatsa, bir seçim zaferinin değil, devrimci bir çalışmanın ürünüydü. Bu, anlaşılmadığı sürece, seçimle yeni Fatsalar yaratma çabaları hep hayal kırıklıkları ile sonuçlanacaktır.

Düşünün ki Mao, demokratik halk devrimini bile uzun bir piyessin kısa bir giriş bölümüne benzetir. Uzun ve güçlüklerle döşeli böyle bir yolda, ucuz yöntemlerin ve sahate başarıların sağlayabileceği hiçbir artı yoktur. Tersine, halkla doğrudan buluşulup alternatif değerlere uygun biçimde ilişki kurulduğunda, bunun hızla sonuç verdiği, çeşitli pratikler nedeniyle bilinmektedir. Paris Komünü gibi Direniş Komiteleri veya Taksim Komünü de buna örnektir. Halkın kavrayışı da doğru ilişkilere verdiği yanıtlar da hafife alınmamalı, kendi pratiğinden öğrenerek ufkunu da beklenti çitasını da yükselttiği unutulmamalıdır.

Sıradan bir insanın kendini popüler isimlerle (bir futbolcuyla, bir sanatçıyla, vb) özdeşleştirmesi, onun başarıları üzerinden mutlanması, sonuçları olumlu olmasa da anlaşılır bir durumdur. Ancak devrimci yapıların, kendi doğruları ve başarı öyküleri yerine sistem içinde veya dışında başka yapılara öykünmesi, kendi stratejik hedeflerini çalması anlaşılır bir durum değildir.

Günümüzde Devrimci Olmak

Biz, "Geçmiş olmayanın geleceği de olmaz." diyen; ama, değişimi de yadsımayan, dolayısıyla da günün içerdiği sorulara yanıt arayan bir hareketiz. Bu nedenle, Spartaküs'ten Bedreddin'e Pir Sultan'dan Mahir'e; Devrimci Gençlik'ten Devrimci Yol'a, Devrimci Yol'dan Devrimci Hareket'e uzanan devamlılıkta ısrar ediyoruz.

Öncelikle devrimciliği doğru tanımlamak gerekiyor. Devrimcilik, normal koşullarda yaşam sürmek için olmazsa olmaz bir koşul değildir. Devrimci olmadan da mutlanmak, âşık olmak, etrafında iyi insan olarak bilinmek mümkündür. Devrimcilik, sanıldığı gibi aksine normlar dahilinde vasat bir yürüyüşün değil, zoru başarmayı bir yaşam biçimi edinmenin yoludur. O yolda her şey, iradeyle tayin edilir. Sistem tarafından dayatılan değil, doğru olan ve alternatif yaşama yakıştığına inanılan tercihler hayata geçirilir.

Devrimcilik için, ezber değil yaratıcılık, tekrar değil güncelleme ve yeniden üretim gerekir. 1965'te FKF'li, 1969'da Dev-Genç'li, 1970 Aralık'ında THKP-C'li, 1975'te Dev-Genç'li ve 1977'de Devrimci Yol'cu olmak önemli, ama yetmez. Bu devamlılık, Turan Emeksiz'den Vedat Demircioğlu'na, Mahir Çayan'dan Necdet Erdoğan Bozkurt'a, Hıdır ve İlyas'tan Önder Babat'a uzanan bir yolu ve Gezi'de olduğu gibi devrim yolunda her düşeni "şehit yoldaşı" kabul eden bir duruşu, değerlerin teorik ve pratik savunusunda ısrarcı bir hareketi gerektiriyor. Bu hareket, başarmak için mükemmelleşmeyi, sosyalizmi yaşamak için yarını beklemeyen, anda devrimi yaşayabilen bir öngörü, bir üretim ve uygulama zemini; tepeden tırnağa sistemin

alternatifidir; güzelliği vaat eden değil, bizzat gerçekleştirir.

Devrimci Yol'da amaç, rekabetsiz bireyciliğe, yarıştan öznelleşmeye kadar sınıflı toplumun sebep olduğu yabancılaşmanın izlerinin tümüyle silinmesi; insanı insan kılan niteliklerin en tam biçimde yaşanmasına imkan tanıyan bir toplumsal zeminin oluşmasıdır. Bu amaç bugün uzak gibi görünse de, bulunduğumuz yoldaşlık ilişkileri içinde bir gerçeklik haline gelmesi pek ala mümkündür. Bunun için tek tek her birimize ve bir arada hepimize, araç seçiminden uygulamada tutarlılık ve ısrara kadar büyük sorumluluklar düşmektedir.

Amacın gerçekleşmesi için gerekli olan araçlar, amacın niteliğine uygun olmak durumundadır. Amaç için her yol mubah değildir. Aracın amacın önüne geçmesi ise, başlı başına bir soruna, ters kurgulanmış bir ilişkiye işaret eder. Bu, kişinin bizzat kendi yaşamı için de örgütsel sorumlulukları için de geçerlidir. Hangi koşulda olursa olsun, **araç fetişizmi** amacı sakatlar ve uygulamadaki kapsamın büyüklüğüne göre kişiyi, bölgeyi veya yapıyı aracın esiri haline getirir. Bunun çeşitli nedenleri olsa da en yaygın olanı, süreci bütünlüklü kavrayamamak, parçayla bütün arasındaki bağı kuramamak ve yöntemin gereklerini öznel hesaplara feda etmektir.

Biz, bilimsel bir yöntem uygulamakla kalmıyor, aynı zamanda tüm bilimlerden süzülmuş bir felsefi disiplinin gerekleri dahilinde hareket ediyoruz. **Bu durum, sorumluluklarımızı da avantajlarımızı da artırıyor yoldaşlar.**

Bir taraftan **"Bir şey aynı anda hem iyi hem kötü, hem doğru hem yanlış, hem canlı hem diri olabilir mi?"** diye soruyor, sonra da bu soruya olumlu yanıt vermemize rağmen olguları mutlaklaştırmaya kalkıyoruz. Kişileri, ya tam iyi ya tam kötü diye tasnif ediyoruz. Mücadeledeki araçsal tercihler üzerinden öznelleşip etkiyi abartıyoruz. Örneğin koca bir sürecin gidişatını kendi önerimizin uygulanıp uygulanmamasıyla açıklıyoruz. Benzer şekilde, eski yol arkadaşlarımızı tepeden tırnağa bir kötülük mü gibi değerlendirme veya sorun yaşıyoruz diye Halkevleri örgütlenmesini toptan bir kötülük timsali ilan etmek, en azından tutarsızlıktır.

Böyle bir ahlaka, muhatabımızın hak edip etmemesinden öte, bizim ihtiyacımız var yoldaşlar! Dedikoduya dedikoduyla, yalana yalanla, iftiraya iftirayla cevap veremeyiz. Biz, bir kafadarlar topluluğu veya arkadaş grubu değil, bir hareketiz; duygusal reflekslerle, öğretilmiş yanlışlarla hareket edemeyiz. Gücümüzü haklılığımızdan, istikrarlı ve değerlerinde ısrarlı duruşu

kimliğimizden alıyoruz; bu bize her koşulda yeterlidir. Sisteme öykünmeye, onun kültürünü yöntem ve araçlarını taklit etmeye hiçbir koşulda ihtiyaç duymuyoruz/duymamalıyız.

“Ya hep ya hiç”, bizi her zaman yanıtlan bir yöntemdir. Çelişmenin çok yönlülüğünü yadsır, insanı ak-kara ikilemine sokar. Bu, sadece farklı yapılarla ilişkimizde değil, kendi iç işleyişimizde de ayırdında olunması gereken bir husustur. Dikkat edilmemesi halinde, kişiyi hareketle veya hareketi kişiyle özdeşleştirmeye sebep olur; tek bir kişide veya tek bir olayda koca hareket boğulmaya, yaşanan bireysel problemler bile harekete maledilmeye kalkılır. İç ilişkilerde yaşanan bir tartışma sonrasında veya aşk ilişkisinde yaşanan bir problemten sonra hareketten ayrılmak, bu konuda en sık rastlanan örneklerdendir.

Geniş çaplı sorumluluklar yüklenmek, birileri böyle istiyor veya hak ediyor diye değil, bize yakıştığı ve kimliğimiz bunu gerektirdiği için başvurulmuş bir yoldur. Halk arasındaki çelişmelerin uzlaşır çelişmeler olarak tanımlanması ve yıkıcı değil yapıcı olmayı gerektirmesi, bu alandaki duruşu belirleyen genel bir yöntemdir. Bunun yanında problemler anlarda çirkinleşmek; sınıf karşıtlarının yöntemlerine başvurmak yerine, kriz anlarında bile pozitif davranabilmek, kimliğin gerektirdiği sorumluluklar gereğidir.

Sorumluluklarımızı arttıran yöntem aynı zamanda avantajlarımızı da arttırıyor. Avantajlarımız çok, çünkü gerçek anlamda yoldaşlaşmanın yöntemini çözmüş, kimyasına ulaşma şansı yakalamış bir hareketiz. Sorumluluklarımız çok, çünkü kaçak güreşmeye imkan tanımayan, muarızlarımızın da hakkını teslim etmeyi zorunluluk olarak gören bir değerler sistemini kimlik edinmiş haldeyiz.

Kısa vadede bir kazanıma dönüşecek dahi olsa, ilkelerin dışına çıkmamak, pragmatizme boyun eğmemek, hareketimizin dünden bugüne uzanan nitelik mirasıdır. Bilinir ki pragmatizm ilkesizliktir; genelde hareketi özelde kişiyi çürütür; karşıtına benzeme/öykünme olasılığını arttırır. Alternatif alanda aranması gereken çözümlerin kapitalizm zemininde aranmasını beraberinde getirir.

Sınıflı toplumun sanıldığından öte bir kapsama alanı vardır. Çoğu kez farkında olmadan, hatta iyi bir şey yattığımızı sandığımız kimi durumlarda bile, kapitalizmin kapsama alanı içinde hareket eder, farkında olmadan da olsa ona hizmet ederiz. Binyıllardır sınıflı toplumun ve mülkiyet ilişkilerinin etkisi altında yaşamak, insanların bilinçaltının dahi ele geçirilmesini, alışkanlıklardan reflekslere dek hemen tüm davranışlarının belirlenmesini beraberinde getirmiştir.

Bu nedenle, sadece düzenin kurumlarında veya etkisini doğrudan hissettirdiği alanlarda de-

ğil, alternatif duruş ve düşünme zeminlerinde de (hatta yöntemin bizzat kendisinde) kapitalizmin izine sıkça rastlanır. Örneğin, disiplini abartıp amaca çevirmek kapitalizmin yöntemidir; ama disiplini istismar etmek de aynı yöntemin bir başka dışavurumudur. Bunun panzehiri, bir yöntemin oluşumunda basamak niteliği taşıyan teorik ve pratik süreçlere (felsefe derslerine de günübürlük görevlere de) gerekli önemi vermekte gizlidir.

Felsefe, öncelikle nedene, kökene inebilme yöntemidir; doğru sorulara doğru yanıtlar aramaktır. Kökene inilemediğinde, yüzeyde, biçimde yansımaların arasında kalınır. Olgunun özü veya amaç yerine, araçlar tartışılır. Fiili boyutta dar pratikçiliğe sebep olan bu kavrayış (gerçekte kavrayışsızlık), öğrenirken ezberle kaçmayı beraberinde getirir. Dolayısıyla da öğrenilenler, hayata taşınmaz, dilde asılı olarak kalır. Bir taraftan diyalektiğin yasaları öğrenilir diğer taraftan olgular arasında bağ kurmakta güçlük çekilir. Metanın ve mülkiyetin yabancılaştırıcı etkisi öğrenilir, ama yaşamda mülkiyetçi, bireyci eğilimler gösterilir. Devrimciliği içselleştiremeyen güncel yaşamda kapitalistçe davranması gibi, teoriyi ezberleyenler, gelişmeleri bu teorinin ışığında değerlendiremezler.

Teorinin hayata taşınmasındaki güçlük ve arada oluşan açığı, amaç ile araç arasında doğru bağlar kurmayı da güçleştirir. Araç öne çıkar, amaçtan bağımsız bir önem kazanır ve hatta giderek amaçlaşır. Araçlara gerekli önem elbette ki verilmelidir. Ancak bu, elinde çekiç olanın her şeyi çivi gibi görmesine veya devrimciliği disipline indirgemek gibi şematik duruşlara sebep olmamalıdır.

İktidar ve hatta devrim de bir araçtır; amaçla doğru ilişkilendirilemediğinde bozulmaya uğrar, sakatlanır. **Duruşumuzu amaçla ilişkilendirmek,** ânla devrim arasındaki bağdan ibaret bir olgu

Teorinin hayata taşınmasındaki güçlük ve arada oluşan açığı, amaç ile araç arasında doğru bağlar kurmayı da güçleştirir. Araç öne çıkar, amaçtan bağımsız bir önem kazanır ve hatta giderek amaçlaşır. Araçlara gerekli önem elbette ki verilmelidir. Ancak bu, elinde çekiç olanın her şeyi çivi gibi görmesine veya devrimciliği disipline indirgemek gibi şematik duruşlara sebep olmamalıdır.

değildir. Örneğin “biz bunu niye öğreniyoruz?” diye sorup yöntemle bağıni kurmak; “biz bunu niye yapıyoruz?” diye sorup pratik bir adımın sonuçlarını doğru değerlendirebilmek için de amaçla ilişkilene diyalektiğine ihtiyaç vardır. Bu bağı doğru kuramadığımızda söz konusu sorulara günlük akılla yanıt aramaya başlarız. O zaman da ortak karar vermek için kurduğumuz masalar, emekliler kahvesinde veya tatil sitelerinin yönetim toplantılarında kurulan tartışma masalarına benzemeye başlar.

Biz, elbette ki kolektif karar alacak ve her yoldaşımızın aklını da gönlünü de önemseyeceğiz. Ancak unutmamak gerekiyor ki, bilimler de yöntem ve araçlar da gelişir. Biz Marksist’iz. Marksizm’in bizden beklediği, temel önemdeki ilk üretimleri bugün tekrar etmek değil, onu anahtar kabul edip yeniden üretimi gerçekleştirmektir. Devrimci Yolculuk da bu yönetsel diyalektik bağlamında düşünülmelidir. Dün üretilen her şey önemlidir. Ama bugün Devrimci Yolcu olmak, âni ‘77 ruhuyla okuyabilmektir. Örneğin o günün koşullarında üretilen “Saflarımızdaki Hatalı Eğilimler” broşürünün içeriği de o eğilimlerin aşılması için uygulanan yöntem ve araçlar da bugünün ihtiyaçlarını karşılamaya yetmez. Doğru teşhis için bugünün hata ve eğilim fotoğrafı çekilmeli, uygulanacak geliştirici yöntemler de birikimden ruhsal koşullara kadar özgünlük dikkate alınarak üretilmelidir.

Kimliğimizde ifadesini bulan toplam çaba, aynı zamanda bir değerler sisteminden diğerine geçiş mücadelesidir.

Che Guevara, “Geçmişte bıraktığımız topluma tamamen sırtımızı döndükten sonra, yeni toplumu yarattığımız bir insanla oluşturmak istedik; kurtlar toplumunun kurt insanı yerini bir başka insan tipine, benzerlerini yemek gibi yok edici bir dürtüye sahip olmayan insana bırakacaktır... Ne var ki çıkar, mutluluğun anahtarı olma niteliğiyle ağır basıyor hâlâ.” diyerek, bir değerler sisteminden diğerine geçişin güçlüklerine dikkat çeker. Bu güçlük, yine Che’nin ifadesinde görüldüğü gibi düşlenen topluma dair değerlerin bugünden yaşanmasına engel değildir.

Devrimcilik, tam da bu nedenle hem bir kimliktir, hem de bir yaşam ve direnç alanıdır; şiirsel olanı yaşama, yaşamı şiire taşıyabilmek ve “Ey varlığını metalin ve metanın yoğunluğuna borçlu güçler,/size ufakumuzun menzilinde dans eden olasılıklar bile yeter...” diyebilmektir.

Biz devrimciyiz. Egemen gidişatı tersine bükme, kimliğimizde öncelikli görevdir. Yoldaşlık, taşınan kimliğin hammaddesidir; yolun da duygunun da paylaşılması halidir. Kalabalık içinde yalnızlık,

toplum içinde insansızlık çekmek nasıl kader değilse; güçsüzlük, mutsuzluk ve yokluk halleri de kader değildir. Devrimcilik, sistemin ürettiği hemen tüm sorunların çözüm zeminidir; sistemin tepeden tırnağa antitezidir.

Taksim’de gördük ki, sistemin gücü ve büyüklüğü görelidir. Bizlerin eksikleri, olanaksızlık ve yetersizlikleri ise geçicidir. Bir an devran dönüyor, tüm eksiler yerini artıya bırakabiliyor. Tabii bu, kendiliğinden bir süreç değildir. Bugüne kadar harcanan emeğin, ödenen bedellerin birikerek oluşturduğu gelişmenin sokağa yansıması ifadesidir. Hem 77’dir, hem 97’dir; hem geniş anlamda hem de dar anlamda “biz”in devamlılık göstergesidir.

Günümüzde devrimci olmak, insanlığın finaliyle erken tanışmak, özgürleşmenin tadına tutsak bir toplumdayken bile varabilmektir.

Günümüzde devrimci olmak, kendi artılarını başka artılarla birleştirebilmek, kan bağından öte bir aileye sahip olmak, kardeşlikten öte bir kimyayla ısınabilmektir.

Günümüzde devrimci olmak, yârin yanağından gayrı her şeyi paylaşabilmek, aşkı yaşamın bütününe taşıyabilmek ve yoldaş sevgiliyi değerlerin vücut bulmuş hali olarak görebilmektir. **Devrimcilik, başlı başına bir aşktır;** üstelik yalnızca sevgiliye değil, değerlerin toplam ifadesine duyulan, yaşamda motivasyon ve özgüveni arttıran bir sevdalanma halidir. Bedel öderken bile gülümseyebilmek, kapitalist

Devrimci Yol’da amaç, rekabetten bireyciliğe, yarıştan öznelleşmeye kadar sınıflı toplumun sebep olduğu yabancılaşmanın izlerinin tümüyle silinmesi; insanı insan kılan niteliklerin en tam biçimde yaşanmasına imkan tanıyan bir toplumsal zeminin oluşmasıdır. **Bu amaç bugün uzak gibi görünse de, bulunduğumuz yoldaşlık ilişkileri içinde bir gerçeklik haline gelmesi pek ala mümkündür. Bunun için tek tek her birimize ve bir arada hepimize, araç seçiminden uygulamada tutarlılık ve ısrara kadar büyük sorumluluklar düşmektedir.**

İnsanlığın hazırlandığı son kavgadır devrimcilik; ardında kapitalizmi bırakan bir eşik, mutluluğun sonsuz ve kesintisiz biçimlerine açılan bir kapıdır. Bu yolda, insan olarak kalmayı başaramamış herkes yoldaştır bize.

kuşatma altında mutlu olabilmek, bu sevdanın niteliklerindedir.

Günümüzde devrimci olmak, Che'nin deyimiyle, kapitalizmin uyarıcıları yerine yeni bir insan yaratacak moral uyarıcılar bulabilmek; değerlerini her an ve koşulda güncelleyebilmektir; kaçamak değil yüzleşmektir; bahane değil çözüm üretmektir; ruhsal ve fiziki yorgunlukları geçici kılabilmek ve donanımın bile eskiyebileceği bilinciyle her an yenilenebilmektir.

Günümüzde devrimci olmak, "Zincirlerimizden başka kaybedecek bir şeyimiz yok. Ama kazanacağımız yeni bir dünya var!" sözünü güncelleyerek, Prometheus'u mitten gerçeğe, Spartaküs'ü tarihten bugüne taşıyabilmektir; zincirlerin inceltmiş ve yaşama içerilmiş biçimlerini açığa çıkararak kazanılacak dünyayı bugünden somutlayabilmektir.

Mücadele, devrimciliğin emeğe dönüşme biçimidir; üretme ve somutlama alanıdır; amaçlanan

zirvelere tırmanma aşamasıdır. Bu alanda ücret de mesai de yoktur. Ama ruhsal dünyalara dolan sonsuz karşılıklar vardır. Bu, eylem anında da yaşamın en sıradan kesitlerinde de olanaklıdır; yeter ki devrimcilik sözde kalmamış, yeter ki devrimci ilişkilerin doyuruculuğu yerine kapitalizmin obezliğe çıkan yolu tercih edilmesin. O zaman, zindanda tek başına bir hücredeyken bile kalabalıklaşmak, yaşamın bütünü bir sevdaya çevirmek ve nöbeti yoldaşlarına devretmek gerektiğinde yeniden doğar gibi gitmek olanaklı hale gelir.

İnsanlığın hazırlandığı son kavgadır devrimcilik; ardında kapitalizmi bırakan bir eşik, mutluluğun sonsuz ve kesintisiz biçimlerine açılan bir kapıdır. Bu yolda, insan olarak kalmayı başaramamış herkes yoldaştır bize.

Shakespeare'ce söylersek; biz, odun değiliz, taş da değiliz, insanız. Devrimciliği de bu gerçeklik

ışığında, insanlaşmanın yoğunlaşmış biçimi olarak tanımlarız. Bu nedenle, düşlediğimiz dünyada tek ayrıcalığı (Che'nin dediği gibi) çocuklara tanırız.

Bugün belki hala işgücümüzü satarak geçiniyoruz; belki çatısı altında bir gün bile geçirmek istemediğimiz kurumlarla muhatap oluyoruz; daha da önemlisi belki sınıflı ilişkilerin komünal dünyamızda varlık göstermesini önleyemiyoruz. Hatta kendimizi anlatamadığımız, insanların sistemin aldatıcı ışıltılarının peşinden gitmesini önleyemediğimiz oluyor. Ama, kapitalizme karşı yürümenin anlamını, yoldaşça kenetlenmenin tadını ve bir amaç için bedel ödemenin değerini biliyoruz.

Biz, "Geçmiş olmayanın geleceği de olmaz." diyen; ama, değişimi de yadsımayan, dolayısıyla da günün içerdiği sorulara yanıt arayan bir hareketiz. Bu nedenle, Spartaküs'ten Bedreddin'e Pir Sultan'dan Mahir'e; Devrimci Gençlik'ten Devrimci Yol'a, Devrimci Yol'dan Devrimci Hareket'e uzanan devamlılıkta ısrar ediyoruz.

Felsefe

“Neleri Bilmediğini Bilmektir”

Koca bir dünyanın

Küçük bir hapishanesinde

Adı üzerinde, bir hücrede

Beraber tecrit edildiği bir insana

Neden kendini kanıtlamaya çalışır insan?

Neden en “bir” olunması gereken yerde

“iki” olur?

Neden var olmak için kendine rakip arar?

Mülkiyet duygusunu ve meta ilişkilerini kanıksamak, toplumsal dokunun hemen her hücresinde rastlanan rekabet ve yarış atmosferinin bir parçası haline gelmek, özel mülkiyet üzerine kurulu sınıflı toplumun, hemen her bireyinde rastlanan özelliklerdir. Üretim ilişkileri yaşam koşullarına, yaşam koşulları duygu ve düşünceye yansır. Yaşamın pratik seyri içinde çekilen sınırlar, düşünce ve duyguda da çekilir. Sahiplenme, kendi alanını büyütme, sınırlarını kalınlaştırmayı ve mesafeleri meşrulaştırma beraberinde getirir.

İç içe geçmiş bir görüntü arz etse de her düşüncenin, yaşam içindeki her duruşun burjuva ideolojisine veya proleter ideolojiye tekabül ettiği bilinir. Söz konusu ideolojiler, bir değerler sistemi, bir dünya görüşü olarak da yaşamda karşı karşıya gelir. Farklar, toplumcu olanla bireyci olanın, bütüncü olanla dağıtıcı olanın mücadelesi biçiminde kendini gösterir.

Dikkat edilirse sistemin en büyük saldırısı, kendisine yönelen itirazların bütünlüğünü bozmaya dönük olmaktadır. Onlar topluma bir bütün halinde saldırmakta ama iki kişinin bir araya gelip itirazda bulunmasına tahammül edememektedir. Bunun için **sosyal hemen tüm bağlar dinamitlemekte**, aileden arkadaşlığa, sosyal bağlardan yoldaşığa kadar hemen her bütünleşme işareti boy hedefi yapılmakta ve deyim yerindeyse toplumsallaşma zeminleri

zehirlenerek dayanışma, birbirine tutunarak doğrulma ve güç biriktirme olasılıklarının önüne geçilmeye çalışılmaktadır.

Burjuva felsefesi dağıtıcı, Marksist felsefe yapıcı, bütüncü ve kaynaştırıcıdır. Buna rağmen bunun ölçü alındığı ilişkiler dağılıyor, örgütler bütünlüğünü koruyamıyor, müzik grupları süreklilik oluşturamıyor, kültür merkezleri kapanıyor, kişisel başarı öyküleri örgütsel başarı öykülerinin önüne geçiyorsa, ortada ters giden bir şeyler var demektir.

Bugün artık deyim yerindeyse, Platon’un mağara örneği, mağaradan ve tarihten çıkıp yaşamın içine yerleşmiş, egemenin elinde bir algı ve görüntü kırıcı araca dönüşmüştür. Hemen her olgu için artık, gördüklerimiz ve duyduklarımız yetmemekte, dağıtıcılarımızdan bir şeyler katarak her olguyu yeniden değerlendirmek kaçınılmaz bir ihtiyaç haline gelmektedir. İşte tam da bu nedenle okumalı, bilgi edinmeli ve bu bilgiyi yaşama taşıyabilmek için felsefe öğrenmeliyiz.

Bilinir ki felsefe, bilgi sevgisidir; devrimcilik, insan sevgisidir; yoldaşlık, sevgi ve güven üzerine bina edilmiş ilişkidir.

Felsefe, aynı zamanda neden-sonuç ilişkisidir; olgular arasında bağ kurmaktır; özü biçime feda etmemek, ama biçimi de yok saymamaktır; ezberlemek değil anlamak, kavramak ve hayata geçirmektir.

Buna yaşamın her alanında, tüm meslek gruplarında ihtiyaç vardır.

Bir avukatın sistemi tanıması, suç-ceza ilişkisini doğru kurması; kimi, neyi ve nasıl savunması gerektiğinde isabet açısından bir ihtiyaç, hatta zorunluluktur.

Bir öğretmenin, disiplin zoruyla ezberletme yerine, konunun özüne inerek kavratma yöntemini seçebilmesi ve öğrencileri müfredata kurban etmeyecek yöntem ve araçlar geliştirebilmesi, sistemi tanıması ve alternatifini gösterebilmesiyle mümkündür.

Tüm bilimlerde olduğu gibi tıpta da doğrular/önergeler donmuş kalıplar değildir. Yöntemler, her hastaya uyan bir şapka değildir. Doktorun hastayı iyi dinlemesinden, kendini iyi anlatma şansı tanımasına ve kitabî bilgiyi âna taşıırken dogmatik davranmamasına kadar, başarısını etkileyecek pek çok faktör vardır.

Sanat, başlı başına özgün bir alandır; yaratıcılıktır. Taklit gibi ezber de üretkenliği olumsuz yönde etkiler. Örneğin tiyatrodaki zorunlu olarak ezber bir yan vardır. Ancak sahneye taşındığında ezberin izine rastlanıp rastlanmaması kişinin oyun yeteneği kadar, kavrayış ve algısını geliştirmiş olması ile de ilintilidir.

Bir ressamın doğru renkleri seçmesi, nasıl bakışındaki inceltme oranıyla ilintiliyse, fırçanın tuvalde izlediği yolun ve vuruşların neler ürettiği, kişinin toplam repertuarıyla ilintilidir. Bu repertuara, “görmek-geçirmek” denen birikim kadar, öğrenme ve öğrendiğini doğru

bir yöntemle âna, yaşama, tuvale taşıyabilme de dahildir.

Her marksizm okuyanın hayata marksistçe bakamaması, her kapital okuyanın iktisadi gelişmeleri doğru yorumlayamaması, yöntemsel bir soruna işaretler. Bu sorunun aşılması için felsefe dersleri önemli bir basamaktır; hafife alınmamalıdır. Elbette hemen her gelişme ve olgunlaşma gibi bu da bir süreç sorunudur. Önemli olan sürece doğru yerden girip istikrarlı biçimde yol almaktır.

Kapitalizmin yaygınlığı her an ve her yerde devrimi gerektiriyor.

Kişi, kendinde devrimle işe başlamalı, nihai amaçla bağını koparmadan, taşıdığı kimliğin gereklerinin her an ayırında olarak hareket etmelidir. Bu, hem teorik hem de pratik bir süreçtir; bir yazar veya sanatçı için de, bir emekçi için de geçerlidir. Her şeyi metalaştıran, hemen her üretimi pazar-piyasa zeminine çeken sisteme karşı direnmek, fikri ve fiili bir

itiraz gerektirir. Marks, tam da bu bağlamda, sanatçıyı zanaatkâra dönüştüren piyasa koşullarını eleştirir. Sartre da, “ayakkabıcı ürettiği ayakkabıyı giyebilir, ancak yazar yalnızca yazıp bununla yetinemez” diyerek, üretim-geçim ve değerler arasındaki diyalektiğe (gözetilmesi gereken dengeye) dikkat çeker.

Bu, ilk bakışta zor ve yorucu gibi gelir. Ancak, insanı o zorluklara da yorgunluklara da degecek sonuçlarla ödüllendirir; yaşamın bütünü anlam ve güzellikler toplamına çevirir. O andan itibaren ben, “biz”e dönüşmeye, yoldaşça bağlar kalıncılaşmaya, yürekler birbirine değmeye, beyinler beraber üretmeye başlar. Sistem elbette böyle bir or-

tama da sızar. Ancak, sürekli aşkla tanımlanabilecek ilişkilerin kimyası karşısında etkisizleşir. İşte rekabetle, yarışla, “ben” yoğunluklu duruşlarla baş etmenin şifreleri, sevgi ve güven üzerine bina edilmiş böyle bir ilişkide gizlidir.

Devrimci normlarla örülü böyle bir zeminde ikili ilişki bağlamında aşk elbette vardır. Hatta sınıflı toplumun koşulladığı norm ve alışkanlıkların, dolayısıyla kolay tükenip tüketen ilişkilerin tersine, o alan, değerlerin somutlanabildiği iki kişilik bir toplum, bir sosyalizm pratiği olarak görülebilir. Bu bağlamda, sınırlı paylaşımlar üzerine kurulu, ilk heyecanlardan ibaret kısa menzilli/ömürlü ilişkilerden sadece biçimde

değil nitelikte de ayrılır.

Bu niteliklerden biri de sevmeye sahiplenmeyi karıştırmamak, paylaşımı fiziki paylaşımına indirgemek ve ilişkiyi yoldaşlık zemininde yaşayabilmektir. Daha da önemlisi, aşk dahil hiçbir konuda tekilleşip bireyselliğin dar hesapları içine sıkışıp kalmamak; yöntemsel olanı kişisel olana feda etmemektir.

Özellikle günümüz koşullarında, yöntemsel tarzın yerini bireysel tarzın alması biçimindeki eğilim hiç olmadığı denli yaygınlık kazanmış durumdadır. Örgüt- lü olanın içinde çoğu kez bireysel olanın büyümesi önlenememekte, “ben” olgusuyla “biz” olgusunun kaynaşması sağlanamamaktadır. Bunun nedeni yöntemsizliktir,

dolayısıyla örgüt içinde örgütsüzlüktür. Geçmişte farklı yapılardan temsilciler bile masada ayrı ayrı fikir belirtmektense, ortak fikre katılmayı tercih ederdi. Bugün yoldaşlar dahi, en bildik konuda bile yapılması gerekenin özünü bireysel yaklaşım farkına kurban edebilmektedir. Fikri uyum ve bütünlük yerine, bireylerin kendini dayattığı örnekler sıkça yaşanıyor. Halbuki **felsefe**, kendi bildiğini dayatıp bilgiden kaçmak değil, bilgi sevgisidir veya Sokrates’in dediği gibi **“neleri bilmediğini bilmektir.”**

Devrimci yaşamı fragmanlardan ibaret gören, bilgiyi doğru yerden edinmek yerine aforizma ezberleme

tembelliği içinde olan, hiçbir şeyin derinine inme risk ve zahmetine katlanmayan, sabırsızlıkla malul bir duruş; ilmik ilmik örülmüş bir sev- danın gerektirdiği merdivenleri göze almaz. Halbuki aşk, onu göze alabilenlerin işidir.

Kimileri varolan değerleri taçlandır-

mak için tören yapar, kimileri de değerlerin yokluğunu (değersizliği) şaşaaıyla, saman alevi görüntülerle örtmek için tören yapar. Önemli olan, değerlerin bir bütün halinde yaşama içerilmesidir. O zaman aşk da aşık da değerlerin bir parçası haline gelir ve yaşam bir bütün halinde törenleşir. Bu, bir tahterevalli gibidir. Hangi tarafa daha çok basılırsa, diğer taraf boşa çıkar.

Bu nedenle;

“Ben sevdim mi

Fırat gibi Dicle gibi

Ulusötesi severim

Bir yanım Meriç

Bir yanım Fırat olur

İsa çar mahından çıkıp gelir.” diyebilmeliyiz.

Eşcinsellik Tartışmaları Üzerine

Bir konunun doğru tartışılabilmesi için onun bilgisine olduğu kadar, doğru bir yönetime de ihtiyaç vardır. Hele bir de mesele sosyal bilimi de ilgilendiren bir yan taşıyorsa, zaman ve mekan mefhumu dahil, değişken olguların da hesaba katılması devreye girer ki, o noktada **diyalektik yöntem** daha da zorunlu bir ihtiyaç haline gelir.

Marks'ın, Feuerbach'a karşı tezlerinin altıncısında "*insansal öz, tek tek her bireyin doğasında bulunan bir soyutlama değildir. Gerçekliği içersinde, bu, toplumsal ilişkilerin bütünüdür.*" diyerek vurguladığı gibi, insansal öz toplumsal ilişkilerin bütünü içinde değerlendirilecekse, bu bilimsel ölçek, kültürel eğilimler, gelenek-görenek, vb olgular söz konusu olduğunda özellikle dikkate alınmalı, öznelleşmiş ruh haliyle veya bugünün öğretilmiş refleksleriyle değerlendirme yapmaktan kaçınılmalıdır.

Gezi sürecinde LGBT'nin öne çıkmış olması, daha önce de var olan bir tartışmayı tekrar ve daha yaygın biçimde gündeme getirdi. Kimileri eşcinselliğin bir hastalık, bir sapkınlık olduğunu söyleyip mücadele zeminlerinde dahi bir araya gelmeyi reddederken, kimileri de asıl bu reddedişin bir hastalık olduğunu, homofobiye tekabül ettiğini iddia etti. Ve tartışma, doğru-yanlış pek çok biçimde gündeme oturdu.

Her iki iddianın da Marksizm'le ilişkilendirilmesi, eşcinselliğin hastalık olması iddiasının da, bu iddianın homofobi olduğu itirazının da sınıflı toplumun, yabancılaşmanın ürünü olarak ortaya konması, yöntemin her tekil olguda doğru uygulanabilmesinin önemini bir kez daha gösteriyor.

Öncelikle belirtelim ki Marksizm, her konuda hazır yanıtlara, doğruluğu kanıtlanmış önermele-

re sahip olmaktan çok, o doğrulara ulaşmanın yöntemidir. Bu yöntem, vaktinde tartışılmamış veya yeterince ele alınmamış bir konuyu bugün gündeme alıp tartışma, doğruyu bulma şansı veren niteliğiyle günceldir; yaşayan bir olgudur.

Yine yöntemsel olarak söylemek gerekirse, bir toplumsal kesimin mücadele içindeki yeri ile onun yaşam biçimi, kültürel-ahlaki tercihleri, birinin diğerini koşulladığı zincirleme bir ilişki içinde ele alınmamalıdır. **Aynı demokratik programda yer almak ve ortak hedefe/düşmana karşı mücadele etmek için, yaşam biçiminde, kültürel ve ahlaki duruşta bir denklik aranacaksa, bugün ezilen kesimlerin önemli bir kısmını aynı programda bir araya getirmek mümkün olmazdı.**

Devrimci zeminde ortak kabul gören normlara göre, iktidarın şu veya bu baskısına maruz kalan, kendini ifade etmesi engellenen ve dolayısıyla ezilen kesimlerin; üzerlerindeki baskıyı ortadan kaldırmak üzere talep ettikleri haklar ve verdikleri mücadele, **demokratik haklar ve mücadeleler** tanımı içinde yer alır. Kimilerinin, öznel çekişmelerle veya çeşitli nedenlerle bu kesimlerin biriyle veya birkaçıyla hiçbir zeminde bir araya gelmeme hakkı elbette vardır. Ancak unutmamak gerekir ki devrim mücadelesi, hiçbir keyfiyete yer vermeyecek denli ısrar ve istikrar gerektiren yasalar eşliğinde yürür. Kimi öznellikler bugün, sokakta veya genelde kavga zemininde bir eksikliğe sebep olmuyor gibi görünebilir veya kimi yapılar kendi kendine yettiğini düşünebilir. Ancak hayatın öğreticiliğinin bu duruşu çokça aştığını, en azından Gezi sürecinin yeterince gösterdiğine inanıyoruz.

Mesele, bir yanıyla da ahlak tar-

tışmasıdır. Bu bağlamda örneğin hayvanlar arasında eşcinselliğin çok yaygın olması, kimileri için bir anlam ifade etmeyebilir ve bu davranışın ahlaki ölçüler içinde görülebilmesi için yeterli olmayabilir. Ancak aynı veriler, yazılı tarih öncesi yaşamın izleri (mağara resimleri, sözlü edebiyat, söylenceler, vb) arasında da eşcinselliğe rastlanması gerçekliği ile beraber değerlendirildiğinde, meselenin sınıfların varlığıyla ilişkilendirilmesini de güçleştiriyor.

Tarih boyunca hemen her dönem, bugünkü egemen ahlak anlayışına ters yaşam biçimleri olmuş; kimi dönem daha yaygın ve meşru, kimi dönem gizli biçimde hemen her süreçte, eşcinsellik ortak paydasında anabileceğimiz yaşam tercihi- ne rastlanmıştır.

Eşcinsellik konusunun; Roma İmparatoriçesi Messalina hakkındaki hikayeler, Papa Francis'in seçiminde kilise içindeki eşcinsel lobinin rol oynadığı iddiası, eski Yunan sanatında eşcinselliğin bir esin kaynağı olması, Rönesans Avrupası'nda eşcinsel pek çok ünlünün olması, Osmanlı'da iç oğlan müessesesi gibi olgular üzerinden tartışılması sonuç alıcı olmaz. Ancak, bu tür veriler, sözünü ettiğimiz eğilimlerin, bugün ortaya çıkmadığını ve yalnızca bugünün sorunu olmadığını gösterir.

Eğer sorun, hemen her tarihsel dönemde çeşitli iniş çıkışlarla yaşanmışsa, insanın doğasında var olan eğilimlerin şu veya bu şekilde ortaya çıkışına işaret olarak değerlendirilebilir. Bugünkü normlar, içinde yaşanmakta olan toplumun değer yargılarının ürünüdür. Bu bağlamda **ahlakın göreliliği üzerinde durmak,** konu bağlamında zorunlu bir ihtiyaç gibi görünüyor.

Tarihin kimi evrelerinde insan

etinin yenmesinin veya kardeşlerin evlenmesinin normal sayılması gibi bugünkü ölçülerle anlaşılması ve kabulü güç ahlaki ölçüler söz konusudur. Engels, bu değişkenliği/göreliliği kastederek, “İyi ve kötü kavramları ulustan ulusa ve çağdan çağa o kadar çeşitleme göstermiştir ki, çoğu zaman bir birinin doğru- dan doğruya karşıtı olmuştur.” der. Ailenin kökeni konusunda yapılan değerlendirmeler, aktarılan yaşam kesitleri, hiçbir açıdan bugünün ölçüleriyle bağdaşmaz. Devrimcilerin görevi, bu türden olguları hastalık, sapkınlık, vb ile suçlayıp geçiştirmek değil, doğru bağlamlar içinde tartışmaktır.

“**Bütün kurallardan yoksun cinsel ilişki’ sözünün anlamı nedir?**” diye sorar Engels ve “Bununla, günümüzde ya da daha önceki bir dönemde yürürlükte bulunan sınırlayıcı yasakların, bir zamanlar hiç varolmadıkları anlatılmak isteniyor. Daha önce kıskançlık engelinin söz konusu olmadığını görmüştük. Gerçek olan bir şey varsa, o da kıskançlığın, görece, sonradan gelişmiş bir duygu olduğudur. Mahrem-ler-arası zina (fücur-inceste) kavramı için de durum aynıdır. İlkel çağda iki kardeş karı-koca olabiliyordu.” (abç) diye devam eder.

Bu örnekler, insanların farklı yaşam koşullarında farklı ahlaki normlara sahip olduğunu, bu normların da herkesi aynı oranda etkilemediğini, dolayısıyla dün normal olanın bugün hastalık olarak tanımlanmasının doğru olmayacağını gösteriyor. Kaldı ki içinde yaşanan tarihsel dönemde ahlak, büyük oranda egemen sınıfların değer yargıları, tercihleri ve eğilimleri doğrultusunda oluşur; normal olanı da anormal olanı da onlar belirler. Tartışırken, bilerek veya bilmeyerek bu egemen ölçüleri güçlendirir duruma düşmemek için de dikkatli olmak gerekiyor.

Var olan egemen kültür öğelerinde, ölçü ve yasaklarda İslamiyet’in önemli bir rolü var-

dır. Osmanlı dönemi dahil en baskıcı koşullarda dahi bu yasaklar fiilen uygulanmamış ve her dönem yaygın biçimde eşcinsellik söz konusu olmuş olsa da resmi ağızda yasak devam etmiştir. Günümüzde, iletişim araçlarının yaygınlaşması, farklı kültürlerle ve yaşam biçimlerine ait normların daha kolay algılanabilir hale gelmesi, vb faktörlerin etkisiyle insanlar, söz konusu yaşama biçiminin sadece ülkemizde olmadığını, dünyanın hemen her ülkesinde rastlandığını, “yasak, ayıp, günah”tan öte bir değerlendirme gerektirdiğini görmeye başladı. Bu durum, yaklaşımda da bir esnekliği beraberinde getirdi ve eşcinsel yaşamı tercih edenler, kendilerini/kimliklerini daha kolay ifade etmeye başladı.

Bu arada, bugüne dek itilmiş, yok sayılmış kesimlerin kendini daha yaygın biçimde ifade etmesi, özel bir âna/sürece denk geldi. Bir taraftan, insanların en sıradan kazanımlarına/haklarına, yaşam biçimlerine müdahale edilirken, diğer taraftan dış dünyayla iç içe yaşamının da etkisiyle, “özgürleşme” bilinci gelişti ve insanların itirazları daha yüksek ton ve oranda çıkmaya başladı. Bugünkü eşcinsel yaşamda yaygınlık görüntüsünün sebebi budur; sayıca artıştan çok kedini ifade edişte bir artış söz konusudur.

Yukarıdan aşağı uygulanan tektipleştirme nedeniyle bugün artık yalnızca kimliğini ifade etmek bile baskılara karşı direnmenin bir aracı haline geldi. Buraya kadar her şey normal, olması gereken mecrada akıyormuş gibi görünüyor. Bu, sürecin bir boyutudur. Diğer boyutuna gelince; bu türden süreçlerin bir özelliği de, eksik kavrayış veya bilinçli yönlendirmeler sebebiyle, bütünlüklü ve kapsamlı gelişen mücadelelerin bir anda tekil bir öğeye odaklanması ve giderek daralıp sonuç alıcı bir mecradan çıkma olasılığına açık olmasıdır.

1968 olaylarının başlangıcı ve sonradan girdiği/sokulduğu rota,

bu türden süreçlere içkin tuzakları görmeyi sağlayan öğretici bir örnektir. Kısaca hatırlanacak olursa, Avrupa’da savaş sonrasında hızlı bir gelişme/kalkınma süreci yaşanmış, 1965’lere gelindiğinde ise ekonomik büyüme yavaşlamış, bununla beraber emek sömürsü yoğunlaşmış ve sınıf çelişmelerinin artmasıyla beraber, özellikle gençlerden başlayan, hedefine geleneksel yapıyı ve devlet aygıtını alan, Vietnam savaşını da gündemleştiren bir hareket, bir anda Fransa’dan Almanya’ya ve giderek dünyanın dört bir yanına yayılmıştı.

İlkin öğrencilerden başlayan hareket, çok kısa sürede sistemin, kapitalist sömürünün ve tüketim toplumunun eleştirisini içeren bir tepkiye dönüştü. Aşırı tüketim toplumlarının simgeleri Fransa ve Almanya, neredeyse devrimin eşğine geldi. Tam bu noktada, Amerika’da “ben tüketmiyorum” sloganıyla başlayan ve “ihtiyacımın ötesinde daha çok tüketmek için daha çok çalışmak gibi bir ikileminin parçası olmak istemiyorum” biçiminde özetlenebilecek bir eğilim ortaya çıktı; giderek geniş kesimlerde ilgi ve destek gördü, Avrupa’ya yayıldı. Sonra da bu “ben tüketmiyorum” eğiliminin devamıymış gibi bir tepki gelişti, kadınlarda iç çamaşırı giymeme biçiminde, “üstsüzler hareketi” başladı. Yaygınlaşması oranında bu protesto biçimi hızla ön plana çıkarılıp, diğerinden soyutlanıp topluma cinsel özgürlüğün bir alanı olarak sunuldu. Süreç içerisinde BEATLES’in oluşturduğu rüzgarla da bütünleşerek, muhalif olan ama sanki cinsel özgürlük üzerindeki baskının ön plana çıkarılmasından ibaretmiş gibi görünen bir biçime dönüştürüldü. Ve 1970’lerin ortalarına doğru gelindiğinde, geriye sürecin ifadesi olarak yalnızca “**cinsel özgürlük**” kavramı kaldı. Demiyim yerindeyse, insanların yaşama biçimine ilişkin her şeyi belirleyen sistem, kendisi için zararsız olan şeyleri, Avrupa’ya devrim öngünü

yaşatan protestonun içerisinde çekti aldı, zararlı olarak gördüğü eğilimlerin/taleplerin üzerini bas-kılandırıp geriye bunu bıraktı.

Bugün gelinen aşamada, geriye dönüp bakıldığında gerek fikri gerekse fiili zeminde ezilenlerin bütünlüklü/programatik mücadelesini önlemek üzere, sistemin parçalayıcı/manipüle edici atraksiyonlara sıkça ve çeşitli biçimlerde başvurduğu görülür. Yukarıdaki örnek, bunlardan sadece biridir. Önemli olan, içinde bulunulan tarihsel evrede toplumun demokratikleştirilmesinden yana çıkarı olan tüm kesimleri aynı program ve mücadelede birleştirebilmektir. **Başarımın koşulu olan bu bütünlüğü bozmanın en sık başvurulan yolu, sorunların/taleplerin içinden birini seçip onu biraz da magazinleştirerek diğerlerini bunun gölgesinde boğmak, hareketin bütünlüğünü dağıtmaktır.**

Bilindiği gibi Gezi sürecinde iktidar çeşitli yöntemler deneyerek sokaktaki yoldaşlaşmayı dağıtmaya, içlerinde bir ayrışma yaratmaya çalıştı. Bunu belirli oranlarda yapabildiği de söylenebilir. Yine de konumuz bağlamında söylersek, sürecin bir bileşeni olan LGBT örgütlenmesi, 1968'de yaşandığı gibi tekilleşti-

rilmeye hizmet etmeyecek biçimde tartışılmalı; magazinleştirici ve dolayısıyla sürecin bütününe gölgede bırakacak türden atraksiyonlara fırsat verilmemelidir.

Bu bütünlüklü yaklaşım içselleştirilemediğinde, sistemin gündem belirlemek üzere ortaya attığı konuları tartışır duruma düşmekten, bütünü parçaya feda etmeye kadar çeşitli tuzaklara düşmek olasılık dahilinde kalır. Bugün türban da, içki yasağı ve hatta “kızlı-erkekli evler” meselesi de büyük oranda yanlış tartışılmakta, sistemin istediği kulvara girilmekte ve niyetten bağımsız olarak, sistemle çok daha temel önemdeki yüzleşme ve hesaplaşmalar geciktirilmekte, yapay gündemlerin veya yanlış tartışma ve reaksiyonların gölgesinde kalınmaktadır.

Aslında örtünme (dolayısıyla türban) meselesi de, insanlık tarihinde çok farklı biçimler/işlevler almış bir konudur. Örneğin Sümerler'de örtünmek, fahişelere özgü bir durumdur. Bir başka dönemde ise örtünmek, seçkin kimselere özgü bir ayrıcalıktı; köleler örtünmezken veya yalnızca edep yerlerini bitki, yaprak, vb ile örterken, asıl olarak varlıklı kimseler örtünürdü. Bu, İslamiyet'in doğuşu sürecinde Arap Yarımadası'nda da Afrika yerlile-

rinde de böyleydi.

Keyfi ölçülerle değil, devrim perspektifiyle ve programatik olarak söylersek, demokratik talepler içinde yer alan her şey bizim tercihlerimize, yaşam biçimimize uygun olmak zorunda değildir. Böyle bir yaklaşım, yukarıda belirttiğimiz parçalayıcı/dağıtıcı sonuçları doğurur, bir programın oluşumunu da uygulanırlığını da olanaksız hale getirir. Biz kimseye “namaz kılma, filanca mezhebin gerektirdiği biçimde yaşama veya türban takma” diyemeyiz. Bugün iktidarın türban uygulamasına/istismarına karşı duruşumuz da “ben de bildiğim gibi giyinirim” refleksine indirgenmemeli, o türban bir simge ise, onun simgelediği ideolojiye ve iktidarlaşmış biçimine daha kapsamlı bir karşı duruş, bir mücadele örgütlenmeli; ilgi ve enerji oraya odaklanmalıdır.

Belki ilk bakışta kimilerine yanlış veya olanaksız gelebilir; ama türban sorunu da, kızlı-erkekli yaşamak da; Kürt sorunu, kadın sorunu, dinsel-mezhepsel problemler de toplumun demokratikleşmesi mücadelesinin bir parçasıdır; gerçek ve kalıcı çözüm, birinin diğerini dışlamadığı ortak bir programla mümkündür.

YA BARBARLIK YA SOSYALİZM

“Özgürlük Zorunlulukların Bilincine Varmaktır”

Özgürlük, genellikle sınırların/engellerin aşılmasıyla ilişkilendirildiği için, uçabilmek bağlamında kuşla-kelebeğe özdeşleştirilir. Gerçekte ise, insanla kuş arasındaki fark, dolayısıyla özgürleşebilme imkan ve kabiliyeti, “uçarak yol alabilme” özelliğinden çok daha ötedir. Hatta, tüm olumlu yakıştırmalara, özenmelere ve özgürlükle denklik kurma çabalarına rağmen diyebiliriz ki, hemen hiçbir şeyi iradesiyle yapamayan, sınırlı ve zorunlu koşullarda yaşayan, bunu değiştiremeyen kuşların özgürlüğünden bahsetmek olası değildir. Sanıldığı aksine onlar (genelde hayvanlar), doğadaki zorunluluklar zincirine kaçınılmaz biçimde bağlıdır; insanlar gibi zorunluluğun bilincine vararak özgürleşebilme şansları yoktur.

Özgürlüğe dair bir diğer yaygın veya öğretilmiş yanlış, mülkiyet imkanlarıyla, bulunulan yerle, tutsak olup olmamakla doğrudan ilişkilendirilmesidir. Halbuki, nedenli lüks olursa olsun hiçbir araba, hiçbir villa, cep telefonu veya başka araç, özgürlüğün sebebi/koşulu

olamaz. Benzer şekilde özgürlük, Paris’te, Londra’da veya bir başka yerde olmaya bağlanamaz. Böylesine basit ve içeriksiz tanımlara daraltıldığında, özgürlüğün bir anlamı da kalmaz. Gerçekte ise özgürlük; yabancılaşmaya sebep, sınıflı topluma ait tüm engellerin, zorunlulukların aşılması ve insanın, potansiyel yeteneklerini sonsuz bir ufukta değerlendirebilmesidir.

Özgürlük neden sınıfsaldır?

Sınıfsal ayrışma, toplumsal hayatın bütünü üzerinde etkilidir. Bu etkinin dışına mülkiyet imkânlarıyla veya yer değiştirerek çıkmak olası değildir. “Herkes özgür olmadan kimse özgür olamaz.” özdeyişinde belirtildiği veya Hegel’in efendi-

köle diyalektiğinde geçtiği gibi bu alandaki karşıtlar, hem birlik hem de mücadele halindedir. Bu da özgürleşebilmek için, engelleyici konumdaki egemenle aradaki çelişmenin niteliğini doğru çözümlenmeyi ve ona göre konum almayı gerektirir.

Özgürlük kavramı genellikle zorunluluk kavramıyla ilişkilendirilerek ele alınır. Ancak aradaki bağ/ilişki doğru okunmadığında, zorunluluğun bilincinde olmak bile özgürleşmeye yetemez. Bu nedenle, diyalektik materyalizmin zorunluluk ve özgürlük arasındaki ilişki ve çelişkiyi (karşıtların birliği ve mücadelesi içinde) ele alış tarzı, özgürleşmenin koşuludur.

Devrimcilik, özgürlüğün bugünden gerçekleşebilmesi, sistemin kelepçelerinin etkisizleştirilmesidir. Örgüt, bunun için en uygun zemindir; sistem içindeki hukuksal mücadele için de geleceği bugünden kazanmak üzere atılabilecek en nitelikli adımlar için de bir yaşam ve mücadele alanıdır. Kapitalist kuşatma koşullarında, özgürlüğü soyut bir söylem olmaktan çıkarıp gerçek kılabilmek ancak böyle bir zeminde mümkündür.

Özgürlük, aynı zamanda bir itiraz alanıdır; ferdi değil toplumsaldır; burjuva sisteme karşı alternatifin dokusudur. İnsanın kendi özgün etkinliğinin sonuçlarına, içinde yaşadığı doğaya, diğer insanlara ve nihayet kendi kendisine yabancılaştığı kapitalizm koşullarında özgürlük, yabancılaşmanın antitezidir. Kişiyi, bilinçli etkinliğinin yaratıcı/dönüştürücü sonuçlarıyla tanıştırır; doğanın ve toplumun işleyiş yasalarının esiri olmaktan çıkarır ve o yasaları, belirli amaçlar için kullanabilir hale getirir.

Engels, Anti-Dühring adlı yapıtının “Özgürlük ve Zorunluluk” bölümünde, “özgürlük, zorunlulukların bilincine varmaktır.” önermesine açıklık getirir.

“Özgürlük ve zorunluluk ilişkisini doğru olarak ilk düşünen Hegel oldu. Ona göre, özgürlük, zorunluluğun kavranmasıdır. ‘Zorunluluk ancak kavranılmadığı ölçüde kördür.’ Özgürlük, doğa yasaları karşısında düşünmüş bir bağımsızlıkta değil, ama bu yasaların bilinmesinde ve bu bilme aracıyla bu yasaların belirli erekler için yöntemli bir biçimde kullanılması olanağındadır. Bu, dış doğa yasaları için olduğu kadar, insanın maddi ve manevi varlığını yöneten yasalar-gerçekte değil, olsa olsa kafamızın içinde ayırabildiğimiz iki yasa sınıfı için de böyledir. (...)

Öyleyse özgürlük, kendimiz ve dış doğa üzerinde, doğal zorunlulukların bilgisi üzerine kurulu egemenliğe dayanır; böylece o, zorunlu olarak, tarihsel gelişmenin bir ürünüdür. Hayvanlar âleminde ayrılan ilk insanlar, her esas noktada, hayvanlar kadar az özgür idiler; ama uygarlığın her ilerlemesi, özgürlüğe doğru atılmış bir adımdı. (...)

Çünkü sürtünme ile ateş yakma, insana, doğanın bir gücü üzerinde ilk kez olarak egemenlik verdi ve böylece onu hayvanlar âleminde kesinlikle ayırdı.” (Engels, Anti-Dühring, s: 202-203)

Doğada, insan dışındaki hemen her canlı bir zorunluluklar kısıcında yaşar. Mevcut zorunluluklar zincirinin dışına çıkma, seçenek geliştirme şansı yoktur. İnsan, sonuç-

larını denetleyebileceği biçimde eylemler yapabilmesi ve bu sonuçlar arasından seçim yapabilmesi ile diğer canlılardan ayrılır. Bu, özgürleşme imkan ve olasılığına kapı aralar.

Özgürlük, aynı zamanda bir itiraz alanıdır; ferdi değil toplumsaldır; burjuva sisteme karşı alternatifin dokusudur. İnsanın kendi özgün etkinliğinin sonuçlarına, içinde yaşadığı doğaya, diğer insanlara ve nihayet kendi kendisine yabancılaştığı kapitalizm koşullarında özgürlük, yabancılaşmanın antitezidir. Kişiyi, bilinçli etkinliğinin yaratıcı/dönüştürücü sonuçlarıyla tanıştırır; doğanın ve toplumun işleyiş yasalarının esiri olmaktan çıkarır ve o yasaları, belirli amaçlar için kullanabilir hale getirir.

MARKSİZM’İN ÖZGÜRLÜK TANIMI NET ÇİZGİLERLE BURJUVA ÖZGÜRLÜK TANIMINDAN AYRILIR

Burjuva tanımda özgürlük, ekonomik olana, mülk edinmeye indirgenir. Buna göre de herkes mülk edinmekte özgürdür; eğer ortada bir mülk farkı söz konusuysa bu, eşitsizlikten çok aradaki yetenek farkı sebebiyledir. Marksizm’e göre, özel mülkiyet yabancılaşmanın doğrudan kaynağıdır. Burjuva özgürlük tanımında temel bir öneme sahip olan “özel mülkiyet hakkı”, Marksizm’de insanın özgürleşmesinin değil, özgürlükten yoksun kalmasının temel nedenlerindedir.

Marks, Gotha Programı’nın Eleştirisi’nde Lasallecılar ile yaptığı tartışmalarda, sınıflı toplumun meselesinin adil olmayan bölüşüm-

le sınırlı olmadığını, emeğin ve bir bütün olarak insanlığın özgürleştirilmesi gerektiğini söyler.

Özgürleşme, bölüşümün adilleştirilmesini içeren ama onunla sınırlı olmayan, çok daha kapsamlı bir olgudur. Aynı programdaki “emekçilere eşit hak” ve “adil bölüşüm” talebi için de Marks, bu taleplerin bir dizi sorunun görmezden gelinmesine neden olan **burjuva hukukundan** başka bir şey olmadığını savunur.

“Üreticilerin hakkı sunmuş oldukları emekle orantılıdır. Buradaki eşitlik, ölçmenin eşit bir standartla, yani emekle yapılmasından ibarettir.

Oysa bir kişi fiziksel ya da zihinsel olarak bir başkasından üstün olabilir ve bu nedenle aynı zaman süresi içinde daha çok emek harcayabilir ya da daha uzun zaman boyunca çalışabilir. Emeğin ölçü olarak hizmet görebilmesi için süresi ve yoğunluğunun tanımlanmış olması gerekir, aksi takdirde ölçme standardı olmaktan çıkar. Bu eşit hak, eşit olmayan emek için eşit olmayan bir haktır. Hiçbir sınıf farkı tanımaz, çünkü herkes herkes gibi sadece bir işçidir. Fakat bu eşit hak, bireylerin doğuştan gelen yeteneklerinin ve dolayısıyla üretici kapasitelerinin eşitsizliğini doğal bir ayrıcalık olarak zımnen kabul eder. Bu nedenle, her hak gibi, bu eşit hak da özünde eşitsizliğe dayanan bir haktır.” (K. Marks, Gotha Programı’nın Eleştirisi)

Marksizm’in özgürlük tanımı net çizgilerle, burjuva özgürlük tanımından ayrılır. Bu bağlamdaki burjuva çerçevenin oluşumunda Locke, Rousseau gibi düşünürlerin rolünün olduğu, yaygınlıkla kabul edilen bir değerlendirmedir. Bu toplum sözleşmecilerine göre, **eşitsizlik yeteneklerle ilişkilidir**, bu nedenle de doğaldır. Burjuvazinin özgürlük tanımına temel teşkil eden bu yaklaşımın karşısına Marksizm, sınıfsal gerçekliği dikkate alan kolektif bir tanımı koyar. “Özgürlük, zorunlulukların bilincine varmaktır.” soyutlaması, bunu ifade eder.

Bu da, insanın (kendi doğası dahil) doğayla ilişkisinde zorunlulukları aşabilmesi ve bilinçli etkinliğiyle geleceği kurgulayabilmesidir.

Marksizm, özgürlüğün önündeki engelleri tanımlama bağlamında bir bilim, özgürleşmenin pratiğine yol göstermesi bağlamında bir felsefedir. “Sonunda kendi öz toplumsal örgüt biçiminin efendisi olan insan, aynı zamanda doğanın egemeni ve kendisinin efendisi olur-özgür olur. Bu evrensel özgürleşme işini başarmak, proletaryanın tarihsel görevidir.” (Engels)

Burjuva özgürlük anlayışı, bireyi kutsar, bireyselliği büyütür. Bireysel olan büyüdüğü oranda, toplumsal olan küçülür; özgürlük, kişinin emeğini satabilme, dolaşabilme, para harcayabilme, vb davranışlarındaki serbestliğe indirgenir. Kaldı ki gerçekte o alanda da özgürlük söz konusu değildir. Kişi, emeğini “ücretli kölelik” koşullarında satıyor. Her an istediğini yapabirmiş gibi görünse de gerçekte gününün hemen her saati görünmez engellerle, zorunluluklarla belirleniyor.

Ezilen kesimlerle anılan ve gerçekte tüm halkların özgürlüğüne tekabül eden sınıfsal tanımda ise, ben ve biz diyalektiği vardır. Biri diğerini kesmez; aksine büyütür,

güçlendirir. Toplumsal olan bireysel olanı da kapsar. Aynı tanım, örgütün bireyi, bireyin de örgütünü kapsaması olarak da okuyabiliriz.

Kendisi de amaca varmak için bir araç olan örgüt; bir yanıyla düşlenen toplumsal ilişkileri somutlama niteliği taşısa da diğer yanıyla, üstlendiği işlev ve görevler gereği, gelecek toplumun eşiti değildir. Ancak bu, “araç amacı belirler, şiddet onu uygulayanı da kirletir” biçimindeki tartışmalardan çok öte bir meseledir; araçla amaç arasında bir denklik/eşitlik kurmamak bağlamında felsefi bir hassasiyettir. Yoksa devrimcilerin araçlara teslim olmamak ve amacı araca feda etmemek için çokça sebebi vardır. Yeter ki özü biçime kurban eden öznelleşmeler, örgütsel işleyişi tayin eden bir mekanizmaya dönüşmesin. **Erinmeden okuyanlar ve tembelik etmeden hayata geçirenler için Marksizm, teorik ve pratik birikimiyle olası tüm sorunların yanıtını içeren bir külliyattır.**

ÖRGÜT, ÖZGÜRLÜĞÜN ENGELİ DEĞİL ZEMİNİDİR

Özgürlük, kuralsızlık ve keyfiyetle özdeş bir serbestlik değildir; ölçüleri, davranış normları vardır. Ancak bunlar, sanıldığı aksine bir disiplin paketi veya bir eğitim

aracı değil, bir sonuçtur. Sınıflı toplumun “terbiye” adı altında dayattığıyla bir ilgisi yoktur. Elbette bir gelişme ve olgunlaşma halidir. Deyim yerindeyse, devletin sosyalist bir iktidarda ihtiyaç olmaktan çıkıp sönmesi gibi bugünün devrimci ilişkilerinde normlar, hayatın ve kimliğin bir parçası haline geldiği, ilişkilere içerildiği oranda disiplin söner ve özgürlük, mücadeleyi içerek sürdürülen yaşamın bizzat kendisi haline gelir.

Zorunluluğun bilincine/bilgisine vararak doğru araç ve yöntemlerle özgürlük için verilen mücadele, aynı zamanda özgürlüğün kendisidir. Bunun için en uygun araç/zemin, devrimci örgütlenmedir.

Örgüt ile özgürlük arasında, amaca varmak için doğru araç bağlamında doğrudan bir bağ vardır. Özgürlüğün olmadığı koşullarda en özgür insanlar, özgürlük için savaşanlardır. Bu, bir engeli aşmak, bir sorunu çözmek, bir özlemi gidermek için seçilen araçlar gibi doğru araç gerektirir. Örgüt, böyle bir araç olmasının yanında, aynı zamanda amaçlanan toplumsal normların uygulandığı bir alan, dolayısıyla özgürleşmenin hem zemini hem de güvencesidir. Bu zeminde örgüt içi demokrasi veya örgüt-birey ilişkisi bağlamında özgürlükler, istediğini yapma serbestisi olarak algılanmalı; burada da özgürlüğün zorunlulukların bilincine varmak olduğu gerçeğinden hareket edilmelidir.

Örgütün özgürlüğe engel olarak görülmesi, bu yaklaşıma gerekçe oluşturacak şekilde yaşanan olumsuz örnekleri bir tarafa bırakarak söylersek, örgüte ve özgürlüğe dair sahip olunan yanıltıcı bilgiler sebebiyledir. Kapitalizmin kuşatması altında, yabancılaşmanın her gün yeniden üretildiği ilişkilerle temas halinde yaşayan bir insanın, zorunlulukların bilincine kendiliğinden (örgütsüz bir ortamda) varması ve değiştirici/dönüştürücü rol oynayarak özgürleşmesi olanaksızdır. Çünkü insanın önünde engellerin

olmaması, özgürlük için yeterli değildir. Özgürlük, aynı zamanda insanın bilinçli etkinliğidir.

Özgürlüğü, günlük yaşamda canının istediğini yapmak biçiminde algılayanlara bu yaptığımız tanım ters gelebilir. Hatta onlar için örgüt, özgürlük değil sınırlanma zemini- dir. Toplumsal sorunlardan uzak, sorumluluklardan muaf, “kimseye bulaşmadan”, egemen güçlere doğrudan ve dolaylı biçimde biat ederek sürdürülen bir yaşamda belki devletin zor araçlarıyla muhatap olunmadan (gerçekte ot gibi) bir yaşam sürdürülebilir. Ancak, “kölenin özgür olmadığı yerde efendi de özgür değildir.” gerçekliğinden hareketle söylersek, toplumdaki izole edilmiş özgürlük olamayacağı gibi, böyle bir mutluluk da olmaz. Sınıf gerçekliğinin bilincinde olduğu halde, karşıtına öykünerek veya biat ederek yaşayanlar için bu mutsuzluk daha da yoğun biçimlerde seyrederek.

Örgüt, birbirinden farklı pek çok insanı aynı amaç etrafında bir araya getirir. Farklı nitelikler, birbirini tamamlayan bir zenginlik oluşturur ve yoldaşlıkla tanımlanan ortak bir kimyada anlamını bulur. Aynı yolda yürümek üzere oluşturulan bu bütünlüklü yapı, her birey için bir üretme ve kendini ifade etme alanı olduğu kadar bir yenilenme alanıdır; sistemin yabancılaştırıcı etkisine karşı korunabildiği oranda bir özgürleşme zemini- dir. Buradaki özgürleşme, mülkiyet hırsıyla, rekabet ve yarışla anlam bulan burjuva ilişkilerin aksine, bireyin bütünü tamamlarken, bütünü- nün bireyde yansırken en derin anlamını kazanan değerlerin somutlanması halidir; devrimci yaşamın ve eylemin bizzat kendisidir.

Devrimcilik, uzun ve zorlu olduğu kadar anlamlı bir yoldur. Böyle bir yolda, geçici yol arkadaşlarının olması, kimi katılımların bir süre sonra yol ayrımıyla sonuçlanması normaldir. **Devrimcilerin yaşam biçimi, özgürlük ve demokrasi anlayışı, istismar eğilim-**

li olanlara bir fırsat zemini gibi gelebilir. Ancak bunun panzehiri de bizzat devrimci ilişkilerin kendisidir; Hareketin iradesinin tüm kılcallara taşınabilmesi, demokratik merkezîyetçiliğin, yöneten-yönetilen ikilemini yaratmadan (yoldaşlık ilişkilerinin içinde sistemi yeniden üretmeden) hayata geçirilebilmesidir. Bu bağlamdaki örgüt-birey ilişkisinde Hareket, her bireyin kendini ifade etmesine, katılımına imkan tanırken; birey, hareketin bir deneyim ve birikim toplamı olduğu gerçeğini dikkate alarak hareket etmeli, farklılıkları bireysel dirence dönüştürmemelidir.

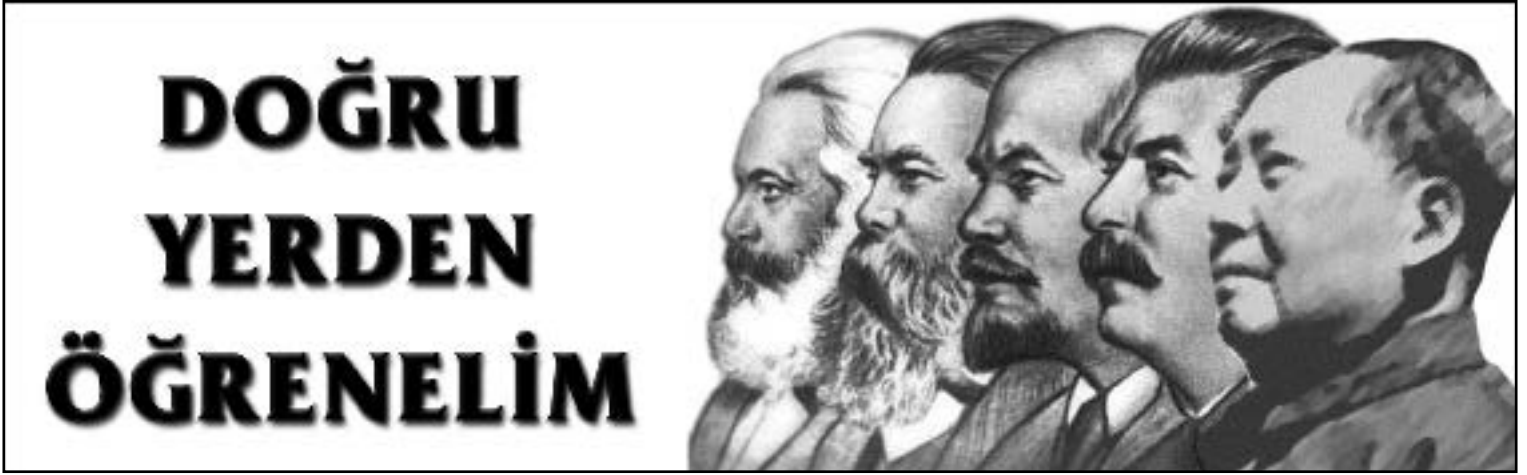
Örgütsel yaşamın çoğaltıcı pek çok niteliğine rağmen bireysel dirençte ısrar edilmesi, “biz”in olduğu yerde “ben”in öne çıkarılması; özel mülkiyetle, yarış ve rekabetle malul sistemin devamı bir duruştur; dışarıdaki rekabet ikliminin örgütsel zemine taşınmasıdır. Marks ve Engels, “Özel mülkiyet ancak, bireylerin çok yönlü gelişiminin söz konusu olması koşuluyla kaldırılabilir.” değerlendirmesi, bu konu bağlamında da geçerlidir.

Unutmamak gerekir ki Hareket, sistemin işleyiş yasalarına tepeden tırnağa bir itirazdır; sahip olu-

nan değerlerden, karar alma tarz ve mekanizmalarına kadar bir bütün halinde sistemin benzer organlarından farklıdır. “Yârin yanağından gayri her yerde her şeyde hep beraber” olabilen, “Hepimiz birimiz birimiz hepimiz içindir.” şiarını temel alan bir yapılanma olması, onun nicel değil nitel bir olgu olduğu gerçeğini değiştirmez. Böyle bir yapıda demokratik işleyiş parmak hesabına; özgürlüğü, istediğini söyleyip yapma biçimindeki basit kıstaslara indirgemek, sistem tarafından öğretilmiş yanlışları devrimci normların yerine geçirmektir; devrimci işleyiş, kulaktan dolma burjuva yasalarla ikame etmektir.

Devrimcilik, özgürlüğün bugünden gerçekleşebilmesi, sistemin kelepçelerinin etkisizleştirilmesidir. Örgüt, bunun için en uygun zemindir; sistem içindeki hukuksal mücadele için de geleceği bugünden kazanmak üzere atılabilecek en nitelikli adımlar için de bir yaşam ve mücadele alanıdır. Kapitalist kuşatma koşullarında, özgürlüğü soyut bir söylem olmaktan çıkarıp gerçek kılabilmek ancak böyle bir zeminde mümkündür.

Cumhuriyet Nedir Ne Değildir?

Kemalizm'in antiemperyalist tavır alışla anılmasının yanında, sürecin ilk etabında nispeten daha demokratik bir anayasanın oluşması, o sürecin olumlu niteliklerinden biri olarak bilinir. Gerçekte 1921 ile 1924 anayasaları arasında bile, kimi konularda demokratiklik açısından bir gerileme, bir açılış söz konusudur.

Son zamanlarda tartışılan hemen her konuda olduğu gibi cumhuriyet tartışmalarında da, konunun özgün bağlamı kadar, yöntem sorununun da ele alınması bir ihtiyaç haline gelmiştir. Her olgunun, gündeme geldiği tarihsel bağlam içerisinde değerlendirilmesi gerektiği bilindiği halde, “Monarşiden cumhuriyete geçilmiş olması, hilafetin kaldırılması, yurttaşlığın hukuki zemininin oluşturulması, kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmesi vs. solun göz ardı edebileceği ve bizi ilgilendirmeyen diyebileceği olgular mıdır?” diyebilmek, **âlemi saf kendini akıllı sanmak** değilse, en azından yöntemle alay etmektir.

Yanlış sorulara doğru cevap verilmemiş. Biz de bu gerçeklikten hareketle, söz konusu sorulara yanıt vermek yerine, konuyu “ne olup olmadığı” bağlamında bütünlük içinde inceleyeceğiz.

Sınıflı toplum tarihinde, egemenin ölçsüz biçimdeki sömürsüne, baskı altına alma ve yönetme imkanlarına şu veya bu oranda sı-

nır getiren, hemen her adımın anlamı ve önemi vardır. Ancak seçim, parlamento, anayasa, vb olgular bir süre sonra yine egemen sınıflar tarafından düzenlerinin meşruiyeti, devamlılığı, vb amaçlarla istismar edilebilir hale geldiği için, içinin nasıl doldurulduğuna, kim için ne için kullanıldığına bakılarak değerlendirme yapmak, yönetsel bir zorunluluk olmuştur. Bu, barış tartışmaları için de devlet olgusu, savaş kavramı, vb için de geçerlidir.

“Parti”nin tarihsel olarak burjuva bir kavram olması, ancak süreç içerisinde ezilenler tarafından da

kullanılır hale gelmesi gibi, Cumhuriyet olgusunun da ilerici veya gerici işlevleri, kullanım alanları olmuştur. Bugün devrimciler, “Magna Carta”nın bile tarihteki önemi/rolüne atıf yapabiliyorsa, genel anlamda Cumhuriyet’in, özelde de 1923’ün içerdiği ileri/olumlu yanları da görebilmek/ıskalamamak için gerekli birikime, bakış açısına sahip demektir. “Kurtuluş savaşı yaşanmamıştır” veya “yaşanmış yaşanmasına ama bu savaş iddia edildiği gibi emperyalizme karşı verilmemiştir” diyenler olduğunu biliyoruz. Ancak bu da tartışmanın “Hilafetin kaldı-

Burjuva cumhuriyetlerinin en demokratik olanlarında dahi, halka bahşedilmiş hak yoktur. Ancak mücadele ile alan açmak, hakların sınırlarını genişletmek mümkündür. Bu bağlamda, temsili kurumlar aracılığıyla da olsa, geniş halk kesimlerinin mücadelesini kazanıma çevirme ve güvenceye alma koşulunun olması, bir avantaj olarak görülebilir ve cumhuriyete ancak bu yönüyle sahip çıkılabilir. Yoksa seçim sonucu en gerici parlamentoların oluşması da mümkündür.

Marks, krallığa, işgale, feodalizme, vb karşı olması bağlamında cumhuriyete (ve cumhuriyetçilere) çeşitli biçimlerde olumlu atıflarda bulunmuştur. Amerikan İç Savaşı'nda köleci Güney'e karşı Cumhuriyetçilerin liderliğindeki Kuzey'i desteklemesi de bu kapsamdadır. Bu gerçeklik, aynı Marks'ın, Paris Komünü pratiğinden yaptığı soyutlamalarla burjuva cumhuriyetin çok daha ötesini işaret ettiği gerçekliği ile beraber ele alınmalıdır.

rilmasına karşı mısın?" noktasına çekilerek yapılmasını gerektiren bir durum değildir.

Söz konusu olan Marksizm'se, bunun yaşayan bir külliyat olduğunu, gerektiğinde cumhuriyete övgü yapıldığını, ama gerektiğinde de "Birkaç yılda bir, egemen sınıfın hangi temsilcisinin halkı parlamentoda temsil edeceğine ve ezeceğine karar vermek -sadece parlamentemeşruteli monarşilerde değil, aksine en demokratik cumhuriyetlerde de burjuva parlamentarizminin gerçek özü budur." (Lenin, Devlet ve Devrim) dendiğini bilmek gerekiyor.

Cumhuriyet kavramı, her ne kadar feodalizmden kapitalizme geçiş süreciyle (monarşinin yıkılmasıyla) ilişkilendirilse de, eski Yunan ve Roma'ya kadar uzanan bir geçmişi, bir kullanım alanı vardır. Örneğin Roma'da Milad'tan yaklaşık yarım asır önce, aristokratların yönetimi olarak cumhuriyete, krala karşı verilen mücadelenin ifadesi olduğu için pozitif anlamlar atfedilir. Kent devletlerinde, egemenlerin yönetimi kendi aralarında da olsa, daha geniş kesimle paylaşmak üzere seçim yapması, senato oluşturması, söz konusu rejimlerin cumhuriyetle anılmalarını beraberinde getirmiştir. Ancak bugünkü tanıma yakın, modern anlamdaki içeriğiyle cumhuriyet, burjuvazinin feodal sistem içerisinde ekonomik yapıdaki gelişimini siyasal üst yapıya taşımak ve geniş halk yığınlarını kendi etrafında toplamak (yedeklemek) üzere geliştirdiği devlet biçimidir.

Burjuvazi; topraksız köylüler,

serflik koşullarında üretim yapan kesimler ve kentlere göç etmiş olanlar dahil, feodal sisteme tepki biriktirmiş hemen herkesi yedeklemek üzere, monarşinin karşısına cumhuriyetle dikilmiştir. 1789 Fransız Devrimi, bunun en somut pratiklerinden biridir.

Daha geri olanı aşmak, tasfiye etmek üzere harekete geçen burjuvazi, ilkin tarihin çarkını değişimden yana çevirmiş, ilerici rol oynamıştır. Aslında seçimlerin hiçbiri, halkın bütününe özgür iradesinin sandığa ve yönetime yansımaları biçiminde olmamış, cinsiyetten yaşa ve toplumsal konuma kadar her dönem çeşitli sınırlamalar olmuştur. Burjuvazi, yönetimi paylaşmak yerine paylaşıyormuş gibi yapmıştır. Buna rağmen, monarşiyle kıyaslandığında, çalışma süreleri ve koşulları, sosyal haklar, yerel yönetimler, vb açısından cumhuriyetin daha ileri bir rolü, işlevi olmuştur. **Ancak en ileri döneminde dahi olsa, burjuva cumhuriyetlerde "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir."** ifade-

si hiçbir zaman gerçek olmamış; cumhuriyet, burjuva diktatörlük biçimlerinden biri (egemen sınıfların elinde bir araç) olmaktan öteye gitmemiş, genellikle sınıf egemenliğini gizlemeye hizmet etmiştir.

Burjuva cumhuriyetlerinin en demokratik olanlarında dahi, halka bahşedilmiş hak yoktur. Ancak mücadele ile alan açmak, hakların sınırlarını genişletmek mümkündür. Bu bağlamda, temsili kurumlar aracılığıyla da olsa, geniş halk kesimlerinin mücadelesini kazanıma çevirme ve güvenceye alma koşulunun olması, bir avantaj olarak görülebilir ve cumhuriyete ancak bu yönüyle sahip çıkılabilir. Yoksa seçim sonucu en gerici parlamentoların oluşması da mümkündür.

Sonuçta bir amaç değil bir araç olan cumhuriyet, içinde bulunan tarihsel anda içinin nasıl doldurulduğuna ve işlevinin ne olduğuna bağlı olarak değerlendirilmelidir. Burjuva cumhuriyetlerin kuruluşundan neredeyse 200 yıl sonra bugün artık burjuvazinin egemenliğini sürdürme biçimi önemli oranda değişmiş, ekonomik üretim tarzı, üretici güçlerin gelişim düzeyine bağlı olarak farklılaşmıştır. Uluslararasılaşan sermayenin etkisiyle ulus devletin niteliğinde önemli değişimler yaşanmış, emperyalizmin adeta antrenman sahası haline gelen yeni sömürgelerde bağımlılık ilişkisi, doğrudan biçim-

Son zamanlarda tartışılan hemen her konuda olduğu gibi cumhuriyet tartışmalarında da, konunun özgün bağlamı kadar, yöntem sorununun da ele alınması bir ihtiyaç haline gelmiştir. Her olgunun, gündeme geldiği tarihsel bağlam içerisinde değerlendirilmesi gerektiği bilindiği halde, "Monarşiden cumhuriyete geçilmiş olması, hilafetin kaldırılması, yurttaşlığın hukuki zemininin oluşturulması, kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmesi vs. solun göz ardı edebileceği ve bizi ilgilendirmez diyebileceği olgular mıdır?" diyebilmek, âlemi saf kendini akıllı sanmak değilse, en azından yöntemle alay etmektir.

ler kazanmıştır. Söz konusu ülkelerde, seçimle oluşan parlamentoların ve temsili demokrasilerin gerçekte neyi temsil ettiği tartışılır hale gelmiştir.

Üçüncü bunalım dönemiyle ifade edilen nitelikler bugün yeni sömürge ülkelerde güncellenmekte, ülkelerin tepeden tırnağa emperyalizmin ihtiyaçları temelinde yeniden inşası ve sömürünün derinleştirilmesi için ne gerekiyorsa yapılmaktadır. Bu bağlamda devletin nispi demokratik nitelikleri daha da sınırlanmakta, gizli ve açık zor kurumları belirleyici hale gelmekte, dolayısıyla cumhuriyet kavramının

içeriği boşalmakta, hiçbir anlamı kalmamaktadır. **Tepeden tırnağa faşistleşmiş yapılar, cumhuriyet kavramıyla anılmaktadır.**

Tam da bu noktada, “1923’teki devlet, bugünkü devlet midir?” sorusunu sorarak, rejimin niteliğinden sınıfsal karaktere kadar aradaki farka dikkat çekmek ve olguyu, gündeme geldiği tarihsel bağlamlar içinde ele almak, konunun daha doğru bir mecrada tartışılmasına yardımcı olacaktır.

Kemalizm’in antiemperyalist tavır alışla anılmasının yanında, sürecin ilk etabında nispeten daha demokratik bir anayasanın oluşması,

o sürecin olumlu niteliklerinden biri olarak bilinir. Gerçekte 1921 ile 1924 anayasaları arasında bile, kimi konularda demokratiklik açısından bir gerileme, bir açılış söz konusudur.

28 Haziran 1923 seçimleri öncesinde seçim yasasında yapılan değişikliklerle seçmen yaşının 18’e indirilmesi, seçmek ve seçilmek için vergi verme zorunluluğunun kaldırılması olumlu bir adımdır, ancak aynı seçimlere kadınlar, seçme ve seçilme hakkından yoksun olarak girmiştir. Bu bağlamda cumhuriyetin ortaya çıkış koşulları dahil olmak üzere süreç, bütünlük içinde ele alınmalıdır.

Küçük burjuvazinin sol kesiminin antiemperyalist tavır alışıyla anılan eğilim, duruş ve kadroların yerini emperyalizmle bütünleşmiş tekelleri bir yapıya bırakması bir anda olmadı. Süreç, tasfiyeyi de içerecek biçimde zamana yayılarak işledi. Hatta diyebiliriz ki 1950’li yıllardaki devlet ile 1985-90’lardaki devlet de aynı değildir. Diğer bir ifadeyle, Cumhuriyet’in ilk yıllarının antiemperyalist tavır alışıyla anılması, 1923 iradesinin bütünüyle olumlanması olarak görülmemelidir. Özellikle Kürtlere ve genel boyutuyla azınlıklara karşı uygulanan **tehcir, tenkil ve asimilasyon**, Kemalist kadroların inisiyatifindeki cumhuriyetin akla ilk gelen gerici, tekçi ve tekelleşmeye doğru giden

Cumhuriyet kavramı, her ne kadar feodalizmden kapitalizme geçiş süreciyle (monarşinin yıkılmasıyla) ilişkilendirilse de, eski Yunan ve Roma’ya kadar uzanan bir geçmişi, bir kullanım alanı vardır. Örneğin Roma’da Milad’tan yaklaşık yarım asır önce, aristokratların yönetimi olarak cumhuriyete, krala karşı verilen mücadelenin ifadesi olduğu için pozitif anlamlar atfedilir. Kent devletlerinde, egemenlerin yönetimi kendi aralarında da olsa, daha geniş kesimle paylaşmak üzere seçim yapması, senato oluşturması, söz konusu rejimlerin cumhuriyetle anılmalarını beraberinde getirmiştir. Ancak bugünkü tanıma yakın, modern anlamdaki içeriğiyle cumhuriyet, burjuvazinin feodal sistem içerisinde ekonomik yapıdaki gelişimini siyasal üst yapıya taşımak ve geniş halk yığınlarını kendi etrafında toplamak (yedeklemek) üzere geliştirdiği devlet biçimidir.

Ancak en ileri döneminde dahi olsa, burjuva cumhuriyetlerde “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” ifadesi hiçbir zaman gerçek olmamış; cumhuriyet, burjuva diktatörlük biçimlerinden biri (egemen sınıfların elinde bir araç) olmaktan öteye gitmemiş, genellikle sınıf egemenliğini gizlemeye hizmet etmiştir.

uygulamalarıdır.

Başlangıçta basit bir organizasyon olarak ortaya çıkan devlet, Türkiye’deki burjuvazinin gelişimine ve emperyalizmle girilen ilişkilerin niteliğine bağlı olarak giderek boyutlanmış; yeni bir sermaye birikimi sürecinin yaşanmasına duyulan ihtiyaçlar doğrultusunda, köylülük alabildiğine yoğun bir sömürüye tabi tutulmuş, hemen tüm kaynakların burjuvaziye aktarılması yönünde bir süreç işletilmiştir.

1950’ler sonrasında emperyalizmle girilen ilişkiler daha da girift bir hal almış, emperyalizm içsel bir olgu haline gelmiş ve burjuvazi gelişerek tekelci nitelik kazanmıştır. Sınıfsal bağlamı itibarıyla **faşizm** olarak tanımlayabileceğimiz, ancak nispi demokratik öğelerle makyajlanmış yeni rejime, egemenliğin sürdürülemez hale gelmesi sebebiyle, emperyalizmin güdümündeki askerlerle sık sık müdahale etmek zorunda kalınması, cumhuriyet olgusunun tek başına bir anlam ifade etmediğini, içi boş bir kavram olduğunu ortaya çıkarmıştır. Tam da bu nedenle cumhuriyet, başına getirilen kavramlarla ek özellikler verilerek “demokratik cumhuriyet”, “demokratik halk cumhuriyeti”, vb biçiminde kullanılır olmuştur. Gerçekte içeriği ifade etmesi gereken bu kavramsal değişimin hafife alınması ve başına “sosyalist” vurgusu konularak konunun geçiştirilmesi, olguyu kavramaya dönük bir **algı** ve geleceği okumaya dönük bir **perspektif** sorununa işaret eder.

Üretici güçlerin gelişim seviyesinden, iletişimdeki gelişmelere ve bunca tecrübeye kadar yaşananlar sonrasında bugün, burjuva siste-

me karşı tepeden tırnağa alternatif sosyalist bir sistem geliştirilirken devlet biçiminin cumhuriyet mi olacağı, yoksa üretimin ve yaşamın örgütlenmesi paralelinde doğrudan demokrasiyi ifade eden biçimlerin mi ortaya çıkacağı konusu en azında tartışmalıdır. Bu bağlamda bugün de cumhuriyet kavramının başına sosyalist kelimesini koymak, belki cumhuriyetin anlamını güçlendirmekte ama sosyalizmin anlamını zayıf düşürme olasılığını bağrında taşımaktadır. Bu nedenle, güne özgü olgular tartışılır ve adlandırılırken daha özenli olunmalı, **kavram karmaşasına da fetişizmine de düşülmemelidir.**

Bu türden (koşulları ve tarihsel bağlamları yok sayan) hatalar, sadece geleceğe dönük tanımlarda değil, geçmişe dönük tanımlarda da yapılabiliyor. “*Marks cumhuriyetçiydi*” tanımı, bunlardan biridir; değişimi hesaba katmayan ve cumhuriyetin, sınıfsal içeriğinden koparılıp sınıflar üstü (idealleştirilmiş, mutlaklaştırılmış) bir devlet biçimi tarzında anlaşılmasına yol açan bir değerlendirmedir. Hele hele daha ileri gidip “*Marx’ın ABD’deki Cumhuriyetçilerin destekçisi olduğunu bilir misiniz? Bush’un partisinin yani...*” dendiği zaman, koşulların ıskalanmasından öte bir şey yapılmış, işin içine **bilinçli yanıltma** girmiş oluyor. Partinin adının aynı, yerin de Amerika olması, Lincoln’la Bush’u yan yana aynı içerikleri atfederek anmayı gerektirmiyor. **Günübirlik çıkarlar**

Günübirlik çıkarlar için tercih edilen kırmızı-beyaz eksenli siyasete meşru görünüm kazandırmak için de olsa koşullar bu denli zorlanmamalı, gerçeklik eğilip bükülmemelidir.

için tercih edilen kırmızı-beyaz eksenli siyasete meşru görünüm kazandırmak için de olsa koşullar bu denli zorlanmamalı, gerçeklik eğilip bükülmemelidir.

Evet Marks, krallığa, işgale, feodalizme, vb karşı olması bağlamında cumhuriyete (ve cumhuriyetçilere) çeşitli biçimlerde olumlu atıflarda bulunmuştur. Amerikan İç Savaşı’nda köleci Güney’e karşı Cumhuriyetçilerin liderliğindeki Kuzey’i desteklemesi de bu kapsamdadır. Bu gerçeklik, aynı Marks’ın, **Paris Komünü** pratiğinden yaptığı soyutlamalarla burjuva cumhuriyetin çok daha ötesini işaret ettiği gerçekliği ile beraber ele alınmalıdır.

Bugün, bırakalım yerel yönetim ve inisiyatifleri, ulus devletlerin dahi büyük oranda önünün kesildiği, hareket alanlarının kısıtlandığı, demokrasisiyle övünen Avrupa’da hemen her şeyin Brüksel’deki bir bürokrasinin eline teslim edilmiş olduğu bu koşullarda, “serbest oya dayalı cumhuriyet”in kimler için ve ne denli anlamı olabilir? Bugün Yunan halkında ifadesini bulan isyanın nedeni budur. Yıllar öncesinde ilerici niteliklerini yitirmiş olan burjuvazinin, halklara karşı bütünüyle kötülük eksenli olarak küreselleştiği günümüz koşullarında artık cumhuriyetin de içi boşalmıştır. Atina’da yükselen çılgınlara Brüksel sağırdır. Artık o kurumlara anlam atfetmek yerine çözüm, alternatif kurumlarda, yöntem ve araçlarda aranmalıdır. Bugün gelinen aşamada, ayakbağı niteliğindeki tüm faktörlere rağmen Marksizm’in mirası hafife alınmamalı; mücadele içerisinde gelişen, incelen ve daha ileri boyutlar kazanan niteliğiyle, bugünkü sorunlara vereceği yanıtlarda geriye doğru değil, ileriye doğru bakılmalıdır.

Devrimin 96. Yılında Ekim Dersleri

Bugün de halklar sınırlı imkanlarla, emperyalizmin en modern teknolojilerini boşa çıkarıyor; Gezi'den Lice'ye, Antakya'dan Suriye'ye uzanan halklar arası empati, emperyalizmi ve taşeronlarını çaresiz bırakıyor. Adonis'in "ey sözün külü" diye seslenen şiiri, tüm direniş sahalarında yankılanıyor; çocuklar hep bir ağızdan devrimi heceliyor...

1917 Ekim Devrimi'nden 11 ay önce Finlandiya'da sürgünde bulunan Lenin, bir toplantıda, özellikle sübjektif koşulların uygunsuzluğu bağlamında, devrime uzak olduğunu "Devrimi belki de 20 yıl sonra göreceğiz." sözleriyle ifade eder.

Bu sözler kullanıldıktan iki ay sonra Şubat devrimi gerçekleşir. Bu durumdan çeşitli sonuçlar çıkarmak mümkün. Gerçekte yaşanan, kimilerinin iddia ettiği gibi devrimin kendiliğindenliğinin değil, reçetelere sığmazlığının ve eşitsiz gelişimin sosyal olgular için de geçerli olduğunun ifadesidir. Şubat'tan sonra devrim kesintisiz devam eder ve 20. yüzyıla damgasını vuracak Ekim Devrimi gerçekleşir.

Derslerle dolu devrimlerden öğrenmek, taklit veya tekrar değildir.

Yenilgiyle sonuçlanmış olanı dahil, devrimlerin tümü bir sonraki deneyimler için sayısız dersler içerir. Bu, birbirini tekrar değil, birbirinden öğrenmektir; somuttan soyuta soyuttan somuta geçişin ifadesidir.

Marks, tecrübe ve gözlemlerinden hareketle, ayaklanmanın bir sanat olduğunu, ayaklanmayla oynanmaması gerektiğini söyler. Bu soyutlamalar, somut deneyimlerle bütünlük içinde Lenin tarafından devralınır ve **ayaklanma sanatı** Bolşevik ustalıkla hayata geçirilir. Bu başarının sırrı, yenilgileri zafere giden sürecin bir parçası olarak gö-

rebilen öngörü ve iradede gizlidir.

Rosa Luxemburg, katledilmeden bir gün önce yaptığı ve o ünlü "Berlin'de düzen hüküm sürüyor! Sizi budala zaptiyeler! Kum üzerine kurulu sizin 'düzeniniz'. Devrim daha yarın olmadan, 'zincir şakırtıları içinde yeniden doğrulacaktır!' ve sizleri dehşet içinde bırakıp, trampet sesleri arasında şunu bildirecektir: 'Vardım, varım, varolacağım!'" sözleriyle biten değerlendirmesinin başında, Avrupa'da sınıf mücade-

sinin ilk parlaması olan Lyon'daki ipek dokumacılarının 1831'deki ayaklanmasının, İngiltere'deki Çarlist hareketin, Paris işçilerinin 1848 Haziran günlerindeki ayaklanmasının ezici bir yenilgiyle sonuçlandığını hatırlatır; sosyalizmin yolunun bir sürü yenilgi ile dolu olduğuna dikkat çeker; daha da önemlisi, "yenilgilerin' hiç birini bile yitirmek istemeyiz" der.

Yenilgileri yitirmemek, derslerini canlı tutmaktır; onlardan

öğrenmektir. Marks, "Yaşasın Şubat" diye başladığı Fransa'da Sınıf Mücadeleleri'ne dair anlatımını "Kahrolsun Haziran" diye sürdürür. Şubat'taki kazanım Haziran'da yenilgiye dönüşür. Bu pratiğin içerdiği dersleri unutmayan Bolşevikler, yıllar sonra yine bir Şubat vaktinde kazanılan başarıyı Ekim'e taşır.

Devrimleri başlatmak kolay sürdürmek zordur.

Yenilgi, nedenleri ile beraber doğru kavrandığında kazanımlara basamak oluşturur. Önemli olan ilk basamak ile son basamak arasındaki içerik bağı ve sürekliliği korumaktır. Lenin'in "1917'deki son derece uygun tarihsel durumda Rusya için sosyalist devrime başlamak kolay olmuştu, oysa onu sürdürmek ve sonucuna ulaştırmak Avrupa devletlerinden çok daha zor olacaktı." derken kastettiği buydu.

Dünya ölçeğinde paylaşım savaşına tutuşmuş emperyalist güçler, devrim karşısında hızla aralarındaki çelişmeleri kenara bırakarak bütünleşmiş ve Sovyetleri oturmuş bir sisteme dönüşmeden boğmak üzere harekete geçmiştir. 3 yıl süren iç savaşta Kızıl Ordu, emperyalist ordulara karşı devrimi korumuş, süreci daha da güçleştiren yıkıntılara rağmen, devrimin programatik gerekleri dahilinde yola devam edilmiştir.

Evet devrimciler, Rusya'da

Nazım'ın deyişiyle “bir çocuk gibi iştihali ve rüzgâr gibi cesur” Kışlık Saray'a girdiklerinde, insanlığın irili ufaklı devrimlerine bir yenisi eklenmiş, Marksizm'den Leninizm'e uzanan süreklilik “Bugün yarına dünle beslenerek yol alır.” diyen Bertolt Brecht'i doğrularcasına somut bir gerçekliğe dönüşmüştü. Belki katedilecek daha çok mesafe vardı; ama “buz kırılmış yol açılmıştı”.

1789 Fransa'sında Bastil'i yıkmak nasıl tutsaklığa son vermeye yeterli olmadıysa, Rusya'da da Kışlık Sarayı ele geçirmek, kapitalizmin sonu demek değildi. Mevcut engellerden biri de Şeyh Bedreddin'in, “En zorba hapisane, insanın kendi kafası içinde kurduğu hapisanedir” cümlesinde ifade ettiği. Bilinir ki, kapitalizmin insanların davranışlarına, kültürüne sinmiş izlerini yok etmek iktidarı ele geçirmekten daha zordur.

Devrim, yeniyi kurmak, eskiye karşı direnmektir.

Kapitalizm yabancılaşmadır; yabancılaşma bir niteliksizleşme halidir. Olgunun tabiatını bozmak, benzeştirmek, özneyi nesneye çe-

virme kapitalizmin en temel niteliklerindedir. Bu nedenle devrim, kapitalizmin yaşama içerilmiş tüm niteliklerine karşı direnmektir. Deyim yerindeyse, her kişinin şahsında ve her örgütsel yapının bünyesinde sınıflar mücadelesinin varlığından söz edilebilir. Bu, ülke devrimini yapabilmek için öncelikle kendi devrimini yapmak gerektiğinin göstergesidir. Ve devrimcilerin iktidarı ele geçirmesinden sonra da devam eden bir değişim ihtiyacının varlığına işaret eder. Tam da bu nedenle Ekim devrimini tek bir fiile, bir âna indirgemek onu hafife almak olur.

Ekim Devrimi, hem 19. Yüzyıl'daki yenilgilerin rövanşdır hem de 21. Yüzyıl'a uzanan bir kazanımdır. 89'daki çözülme, devamlılık bilinciyle hareket edebilenler için bir son değildir. Özellikle ideolojisizliğin egemen ideoloji adına dayatıldığı, sınıftan kaçışın yaygınlaştığı günümüz koşullarında Ekim derslerini güncellemek, sistem tuzaklarına karşı bir panzehir önemindedir.

Ekim Devrimi, Leninizm'dir; Leninizm, en zor koşullarda “Bir gün

bizim de sokağımıza bahar gelecek” diyebilen Stalin olmaktadır; Çin'de devrimin yolunu halk savaşıyla açmaktadır; Küba'da Fidel olmak, sınırlı imkanlarla zoru başarmaktadır; Vietnam'da Ho Chi Minh olmak, Giap'la beraber, emperyalizmin en iddialı aktörlerine diz çöktürmektir.

Ekim Devrimi güncelleniyor, Ekim dersleri devam ediyor.

Gezi sürecinde, sokakta oluşan fiili ittifakta, egemenin manipülasyonlarını boşa çıkaran ortak akılda, Leninizm'in öğretmenlerinin doğrudan payı vardır. Bitti veya itibar kaybetti sanılan sol değerlerin milyonların ellerinde bayraklaşması, Ekim derslerinin 20. Yüzyıl'la sınırlı olmadığını göstergesidir.

Bugün de halklar sınırlı imkanlarla, emperyalizmin en modern teknolojilerini boşa çıkarıyor; Geziden Lice'ye, Antakya'dan Suriye'ye uzanan halklar arası empati, emperyalizmi ve taşeronlarını çaresiz bırakıyor. Adonis'in “ey sözün külü” diye seslenen şiiri, tüm direniş sahalarında yankılanıyor; **çocuklar hep bir ağızdan devrimi heceliyor...**

Giap'ı Yaşatmak Hayatın İçinde Gerilla Olabilmektir

O, "Bütün hayatımı düşmanı nasıl yenebileceğimi düşünerek ormanda geçirdim" diyen ve Che Guevara'nın "İki üç daha fazla Vietnam" sözüne ilham olan, tüm ezilenlerin yoldaşı, örnek bir devrimciydi...

O, "Bütün hayatımı düşmanı nasıl yenebileceğimi düşünerek ormanda geçirdim" diyen ve Che Guevara'nın "İki üç daha fazla Vietnam" sözüne ilham olan, tüm ezilenlerin yoldaşı, örnek bir devrimciydi...

Değer bilen, dolayısıyla da hafızasızlaşmamış beyinlerin, tüm zamanların devrimcisi CHE'yi anmaya hazırlandığı bir anda (4 Ekim'de) aynı gelenekten bir başka devrimciyi sonsuzluğa uğurladık. Vietnam'ın özgürlüğünün güvencesi, direnme savaşının askeri önderi, Mao'nun halk savaşı stratejisini kavrayıp Vietnam'da yeniden üreten ve anda güncelleyen, tüm Vietnam halkının yoldaşı Vo Nguyen Giap, 102 yaşında ölümsüzler defterindeki yerini aldı.

O, silahı gülümsemeye, gülümsemeyi silaha çeviren, mücadele ustası bir devrimciydi; gerilla kuşağındandı. Onun pratiğinde ve yaratıcı dehasında askeri mücadele bir sanata dönüşmüştü. Gerilla ve mücadelesi Vietnam'dan önce de vardı. Hatta Spartaküs de bir çeşit gerillaydı; ama Vietnam, Ho Amca'nın siyasal öngörülerini ve Giap'ın ustalığıyla, bir savaş alanı olduğu kadar bir uygulama ve ders alanı haline geldi.

Vietnam pratiğinde siyasal ustalık askeri ustalıklarla iç içe geçti ve gerillanın siyasal bir kişilik olduğu, Che'de somutlanan yeni insanın sadece yıkıcılık değil aynı zamanda yapıcılık demek olduğu somut biçimde ortaya kondu. **Giap, Vietnam Halk Savaşı'nın başarıyla**

sonuçlanmasının belirleyici nedenlerindendi; Vietnam halkının yoldaş komutanıydı. Eğitimini askeri okulda değil, bizzat savaşın içinde yapmış ve generalliğe bu yoldan yükselmiş bir savaşçıydı. Önce Fransızları ülkesinden kovdu, sonra da Amerikalılara, tarihlerinin ilk ve en büyük yenilgisini tattırdı.

O, halk kurtuluş savaşını askeriğin en iyi okulu olarak gördü. Harp okullarında eğitim görmüş, pek çok teknolojik avantaja sahip emperyalist ordulara, işgal boyunca

üstünlük sağladı; onları hem taktik hem de stratejik olarak yendi ve bu güne dek süren bir sendroma yakalanmalarına sebep oldu.

Giap, "Halkın desteği, halk kurtuluş savaşının olmazsa olmaz koşuludur" ilkesini ölçü aldı ve halkla bütünleşebilen bir gerilla, halkın desteğinden hiçbir koşulda mahrum kalmayan bir mücadele hattı oluşturdu. O, akademi okumadı, ama kitapları harp akademilerinde tez konusu oldu.

Bugün üzerinden uzun yıllar geç-

miş, savaş araç ve yöntemleri değişmiş de olsa, Vietnam pratiğinin öğreticiliği, özünü koruyor. Fransız sömürgeciliğine karşı Ho Chi Minh'in halkı, kılıçlarla, bel-çapa ve sopalarla dövüşmeye çağırması, haklılığın en büyük güç olduğunun ve kazanmak için büyük silahların değil, büyük inanç ve örgütlülüğün gerekli olduğunun göstergesidir.

Aynı gerçekliğe Engels çok daha önce dikkat çekmişti: "Bağımsızlığı geri almaya istekli bir halk savaşı sürdürmede alışlagelmiş biçimlerle yetinmemelidir. Yiğın ayaklanması, devrimci savaş, her yerde bulunan gerilla müfrezeleri küçük bir ulusun daha büyük bir ulusu yenmesini, zayıf bir ordunun daha güçlü ve daha iyi örgütlü bir orduya direnmesini mümkün kılan tek yoldur."

Hiçbir usta mirasının devamını, geride bıraktıklarının tekrarından ibaret görmez. Giap, askeri olduğu kadar siyasal bir kişilikti; bir değerler ve amaçlar bütünüydü. Bu, Türkiye'de Devrimci Yol'dur; günümüzde Gezi ruhudur; mücadelede haklılığı imkanla ölçmemek, **Giap'ın savaş sanatını yaşama içerebilmek, hayatın içinde gerilla olabilmektir.**

Giap'ı yaşatmak, uğrunda mücadele ettiği ve bedel ödediği değerlerin devamlılığını sağlamaktır; bulunulan tarihsel anda ve coğrafyada, mücadelenin ihtiyaçlarına Giap olabilmektir.

10 EKİM 2013
DEVİRİMCİ HAREKET

Yalan ve Talan Cumhuriyeti'ne Hayır!

AKP, sermayenin yalan ve talan için kurdurduğu bir hükümettir. 11 yıldır bu niteliğine rağmen, sola ait değerler dahil halkın beklentilerini sömürerek niteliğini şu veya bu oranda gizlemiş, niteliğinin açığa çıkmasını geciktirmek için hemen her yola başvurmuştur.

Sayıştay'ın işlevsizleştirilmesi, basının susturulması, ihale düzeninin göstermelik hale getirilmesi boşuna değildi. Rantiyerler, rant cumhuriyetinde istediği gibi cirit atabilmeli; formaliteye uydurulmuş soygunların yeterli olmadığı yerde, hırsızlık, gasp ve rüşvet devreye sokulmalıydı.

Bu, yalnızca AKP'nin değil; dini, imanı, vatani olmayan sermayenin kimliği ve niteliğidir. Emperyalist tekellerin tüm dünyada yaptığı budur. Buna, Cemaat örgütlenmesi de dahildir. Düne kadar, halka karşı uygulanan zulümde de yalan ve talanda da ortak hareket edenler, bugün ayrılmışsa, bu durum birini diğerinden daha temiz veya haklı kılmaz. Gerçekte, sınıflı toplumlar tarihi boyunca savaşların, işgallerin, iç ve dış çatışmaların kaynağını bu kâr hırsı, sömürü ve talan amacı oluşturmuştur.

Mevcut durum "temiz eller" edebiyatıyla aşılanacak cinsten değildir. Böylesi anlarda sermayenin tüm temsilcilerinin işi, yıpranan rejimi tahkim etmek için enkaz devraldığını söyleyip, işlevini tamamlamış eski üzerine aynı içerikteki yeniyi bina etmek ve sömürü düzeninin devamını sağlamaktır.

Bu nedenle, alternatifin daha çok

konusulur hale geldiği bu süreçte, gerçek alternatifin "kötünün iyisini seçmek" olmadığı bilinciyle hareket edilmeli; daha zor ve uzun erimli de olsa, **halkın söz, yetki ve karar sahibi olduğu**, tepeden tırnağa farklı gerçek alternatif için mücadele edilmelidir.

"Kim gelirse gelsin yeter ki AKP gitsin." dendiğinde, şimdiden sağcılaşma antrenmanları yapmaya, ABD'ye sempatik mesajlar vermeye başlayan ve adı dışında "sosyal" veya

"demokrat" hiçbir niteliği olmayan CHP gibi seçeneklere yönelindiğinde, sermayenin "B" planına uygun davranılmış ve yıllardır olduğu gibi "ya kırk katır ya kırk satır" tuzağına düşülmüş olur.

Evet, AKP nezdinde sistemin yıpranması, gerçek kimliklerinin, halk düşmanı karakterlerinin ortaya çıkması bir fırsattır. Ancak bu fırsat doğru değerlendirilmeli; adı ne olursa olsun, oy avcılığı yapan, halkın beklentilerini sandığa taşıyıp etkisizleştiren seçeneklerden uzak durulmalı; özgürlük, eşitlik ve adaletin sahtesine razı olunmamalıdır.

AKP eliyle yapılan illüzyonlar miadını doldurmuş, mızrak artık

çuvala sığmaz hale gelmiştir. Sistemin biriktirdiği içsel cerahat, kendini zehirlemeye başlamıştır. Buna rağmen kendiliğinden çökmesi veya demokratik alternatifleri kendi içinden çıkarması sınıfsal niteliği gereği olanaksızdır.

Muhalefet yapılacaksa, yalnızca AKP'ye karşı değil, onun da içinde olduğu sınıf iktidarına, sisteme karşı yapılmalıdır; alternatif, sistem içinde değil dışında aranmalıdır. İnsanların basiretini bağlayan;

en yakınındakiyle bile rekabete ve yarışa yönelen, mülkiyet hırsıyla ayrıştırıp bireycileştiren, kapitalist nitelikler üzerine bina edilmiş sistemdir. Sistem, AKP ve Cemaat'le beraber, tüm sermaye kesimleridir; burjuva-gerici yapılar ve ideolojilerdir.

Bu koşullarda geliştirilecek alternatifin üzerine oturması gereken nitelikler, Gezi'de belirli oranlarda ortaya çıkmıştır. **Alternatif, Taksim**

Komünü'dür; Güvenpark'tır; Antakya'dır; kardeşliğin, dayanışmanın ve geleceği birlikte kazanmanın adıdır.

Direnış eksenli geliştirilmesi gereken bu alternatif, dilini 1871 Parisi'nden, 1917 Rusyası'ndan, 1959 Kübası'ndan almalı, yoldaşça üretip yoldaşça uygulamalıdır. **"YALAN VE TALAN CUMHURİYETİ'NE HAYIR!"** diye haykırılmalı, **"Hep beraber surlardan çekmek ağı"** diyen bir değerler sistemiyle gelecek örgütlenmelidir.

**20 ARALIK 2013
DEVİRİMCİ HAREKET**

Kapitalizm

Ahlakın Ölümüdür

“Hepimiz soruları duymak istediğimiz cevaplara göre değiştiririz.” (House)

Yukarıdaki söz, bir yanıyla da kişinin gerçekliğinden kaçışına işaret eder. **Carl Gustav Jung** da benzer biçimde, herkesin inkâr ettiği parçaları olduğunu söyler. Buna göre, istenmeyen parçalar gölgeye dönüşür; en uzun gölgeleri olanlar en mutsuz insanlardır. İşin paradoksal yanı şu ki, insanın gerçekliğinden kaçışı, genellikle mutsuz duruma düşmemek adına başvuru olan bir yoldur. Gerçekte ise, kolaycı ve daha iyi sonuçlar doğurmayan; menziline mutluluğun, içsel tutarlılığın olmadığı bir yoldur.

Farklı bağlamlarda da olsa **Sartre**'in kullandığı “kendinde varlık”, “kendi için varlık” tanımlarına benzeterek söylersek; insanları, “seçen, planlayan ve bilinçli davranan” nitelikleriyle “kendisi için insan” ile egemen yönlendirmenin dışına çıkamayan nitelikleriyle “kendinde insan” olarak tanımlayabiliriz. Tabii bilinçli tercihlerde bulunarak yaşayan kişinin de egemen yönlendir-

meye göre hareket etmesi mümkün. Bu, çıkar hesapları ile olduğu kadar, **sistemin yaşama içerilmiş mikro hallerinin** tanımlanamaması veya aşılammaması ile de ilintilidir. Alternatif bir duruş ve bakış açısı geliştirilemediği sürece, bilinçli davranan insanlar da bilincini egemenin hizmetine, doğrudan veya dolaylı biçimde sokar.

Devrimciliğin, alternatif düşünme ve yaşamının okulu yoktur.

Örgütlü yaşam ne denli yazılı planlara, program ve tüzüklere sahip ise de, günlük yaşamın örgütlenmesi, teorinin pratiğe, ilkenin taktiğe, normun hayata taşınması bağlamında bir **davranışlar paketi** yoktur. Yaşayarak, uygulayarak, deneme-yanılma yoluyla oluşan bir **ortak davranış tablosu** söz konusu olsa da bunun, kişisel dünyaların öznelliğinde eğilip bükülmemesi çok zordur.

“İnsan nasıl yaşarsa öyle düşünür”

“İnsan nasıl yaşarsa öyle düşünür” gerçekliği ile beraber ele alındığında görülecektir ki, insanın düşünce ve davranışları üzerinde okuduğu kitaplardan veya aldığı devrimci eğitimden çok daha fazla etki eden bir olgu vardır. Bu, “rutin” olarak da adlandırabileceğimiz güncel yaşamdır; günün nasıl doldurulduğudur. Mesleklerin kişilikler üzerinde etkili olması, devrimcilik öncesi yapılan veya hala yapılmakta olan işin kişiyi biçimlendirmesi, insanlarla ilişkilerine, sorun çözme yöntemlerine ve üslubuna yansımaları, yoldaşlık kimyasının oluşumunu geciktiren veya engelleyen en ağırlıklı nedenlerdendir.

gerçekliği ile beraber ele alındığında görülecektir ki, insanın düşünce ve davranışları üzerinde okuduğu kitaplardan veya aldığı devrimci eğitimden çok daha fazla etki eden bir olgu vardır. Bu, “rutin” olarak da adlandırabileceğimiz güncel yaşamdır; günün nasıl doldurulduğudur. Mesleklerin kişilikler üzerinde etkili olması, devrimcilik öncesi yapılan veya hala yapılmakta olan işin kişiyi biçimlendirmesi, insanlarla ilişkilerine, sorun çözme yöntemlerine ve üslubuna yansımaları, yoldaşlık kimyasının oluşumunu geciktiren veya engelleyen en ağırlıklı nedenlerdendir.

Devrimciliğin okulu yoktur; ama emperyalist kültürün, bireyciliğin, öznelleşme ve liberalizmin okulu vardır. Hatta sistemi bu konuda bir **okullar yumağı** olarak değerlendirebiliriz. Kurumsal olanından yaşama içerilmiş olanına (gelecek, toplumsal yargı, ahlak, vb) kadar, sistemin insan üzerinde etkili olan, davranışlarına yön veren pek çok aracı vardır. Kişinin (itibar rant dahil) rant peşinde koşması, toplumsal değerleri (“biz” olma amacını) “ben”in öğretilmiş tuzaklarında kırması, egemen davranış kalıplarına göre “normal”dir; bu eğilime, rüzgara direnmek ise “anormal”dir.

Devrimcilerin işi bu nedenle zordur; okula karşı okulsuz koşullarda, “normal”e karşı “anormal” durarak; genelin baskısını, yasanın tehdidini göze alarak bir doğru geliştirmek ve bu doğruda ısrarcı olmak durumundadır. Ahlaktan

Devrimciliğin okulu yoktur; ama emperyalist kültürün, bireyciliğin, öznelleşme ve liberalizmin okulu vardır. Hatta sistemi bu konuda bir okullar yumağı olarak değerlendirebiliriz. Kurumsal olanından yaşama içerilmiş olanına (gelenek, toplumsal yargı, ahlak, vb) kadar, sistemin insan üzerinde etkili olan, davranışlarına yön veren pek çok aracı vardır. Kişinin (itibar rant dahil) rant peşinde koşması, toplumsal değerleri (“biz” olma amacını) “ben”in öğretilmiş tuzaklarında kırması, egemen davranış kalıplarına göre “normal”dir; bu eğilime, rüzgara direnmek ise “anormal”dir.

namusa, yasaktan meşru olana kadar pek çok olguyu yeniden tanımlamak; değer ile değersizlik arasındaki geçirgenliğin egemene yaradığı düşüncesiyle, disiplin, kontrol, vb olguları yoldaşlaşma dokusunu aşındırmadan uygulayabilmek sanıldığından da zordur.

Devrimci kültür, yoldaşlık kimyası ve gereklilikler konusu, tarih boyunca benzer kaygılarla yaşam sürmüş hemen herkesin bıraktığı miras toplamından besleniyor olsa da, bu gıda, anda yeniden üretimi gerektirdiği için, her duruma uygun ortak kabul gören zamanlar ve olgular üstü normlar oluşturmak olası değildir. Bu nedenle değerlerde incelleme yönünde bir gidişatın, tutarlılıkta devamlılığın güvencesi, yaşayan bir tüzüğün oluşturulabilmesi ve bunun içselleştirilmesidir.

Ahlak, eğer uyulması gereken değerler bütünüyse, tüm zamanlara uyan bir ahlak şablonu olmayacağı gibi farklı sınıflara özgü tek ahlak da olmaz. Kapitalizm, işleyiş yasaları gereği ahlaki öldürür. Her an çıkarın gözetilmesi, hırs ve rekabet üzerine kurulu ilişkiler, bireyin kabuğunu kalınlaştırırken, toplumsal olan her şeyi ikincilleştirip zayıf düşürür. Moral değerler adına öğretilen davranışlar çoğu kez sembolik kalır. Ve aslında onlar da rekabete, çıkar hesaplarına kurban edilir.

İktidarın, değerler alanından inanç ve moral alanına kadar insanların ruhsal dünyasının hemen her dokusunda bu denli varlık göstere-

bilmesi, adeta cirit atabilmesi; egemen sınıflara insanları biçimlendirme ve yanılarak yönlendirme şansı verir. Dinin siyasallaşması, bu amaçla hizmet eden olgulardan biridir. Kürdün iş vaadi, vb yöntemlerle, Alevi dedenin parayla satın alınabileceğine inanılması ise, iktidar eliyle insanların fikri ve ruhsal dünyası üzerinde kurulabilen söz konusu hegemonya sebebiyledir.

Sömürüye, baskı ve zora dayalı sistemlerde ahlak, egemenin elinde, istediği zaman istediği yerde kullanabileceği bir sopaya dönüşür ve gerçekte ölür. Her şeyin alınıp satıldığı bir sistemde, ihtiyaç duyan, itibar gibi ahlakı da satın alır. Bu mülkiyet, çıkar ve rant kabusunun etkisine girmeden; hemen her şeyi biçimlendiren, Marks'ın deyişiyle “iyiyi kötü, kötüyü iyi; çirkini güzel, güzeli çirkin; haklıyı haksız, haksızı haklı yapan” paranın esiri olmadan yaşayabilmek başlı başına bir dirençtir. Bu direnç, gündelik yaşamın bir bütün halinde devrimcileştirilmesini, bunun gereklerini

Ahlak, eğer uyulması gereken değerler bütünüyse, tüm zamanlara uyan bir ahlak şablonu olmayacağı gibi farklı sınıflara özgü tek ahlak da olmaz. Kapitalizm, işleyiş yasaları gereği ahlaki öldürür. Her an çıkarın gözetilmesi, hırs ve rekabet üzerine kurulu ilişkiler, bireyin kabuğunu kalınlaştırırken, toplumsal olan her şeyi ikincilleştirip zayıf düşürür. Moral değerler adına öğretilen davranışlar çoğu kez sembolik kalır. Ve aslında onlar da rekabete, çıkar hesaplarına kurban edilir.

bir kimlik edinmeyi, yani örgütlü bir duruşu gerektirir.

Gündelik yaşam, davranış normlarından alışkanlıklara, soyun yeniden üretilmesinden ihtiyaçların karşılanmasına kadar geniş bir alanı kapsar. Bu alan, devrimcileştirilemediği oranda yabancılaşmanın etkisine açık hale gelir.

Yabancılaşma, gündelik yaşamı daraltır ve giderek amaçsız hale getirir. Yabancılaşan, değerleri sahiplenip büyüteceğine yağmalar; üretmeden tüketir. Bu zehrin yaygınlaşması oranında şeylerin kullanım değeri düşer, değişim değeri yükselir; meta olarak önem, yani fiyat öne çıkar. Her şeyin bir fiyatının olması paraya özel bir anlam yüklenmesini beraberinde getirir. Mülkiyet, var olma kıstası ve moral aracı haline gelir. Bu, aynı zamanda bir tuzaktır; yaşamın doyurucu luğunun ve zenginliğinin parasal ölçekle değerlendirilmesi, insanın ufkunun rutine tutsak düşmesidir.

Marx, “Bireylerin yaşamlarını ortaya koyuş tarzı, onların ne olduklarını çok kesin olarak yansıtır” der. İnsanın, yaşamının ek-senine neyi koyduğu, nelere daha çok vakit ayırdığı, neyle sevinip üzüldüğü, durulan yerin ve taşınan kimliğin niteliklerini ele verir. Paranın değiştirici gücüne özel bir dikkat çeken Marks, bireylerin insan olarak yapamadıklarını para aracılığıyla yaptıklarını, dolayısıyla paranın insanal nitelikleri tersine çeviren, onları kendi karşıtları durumuna sokan dışsal bir güç olduğunu söyler.

Sömürüye, baskı ve zora dayalı sistemlerde ahlak, egemenin elinde, istediği zaman istediği yerde kullanabileceği bir sopaya dönüşür ve gerçekte ölür. Her şeyin alınıp satıldığı bir sistemde, ihtiyaç duyan, itibar gibi ahlakı da satın alır. Bu mülkiyet, çıkar ve rant kabusunun etkisine girmeden; hemen her şeyi biçimlendiren, Marks'ın deyimiyle "iyiyi kötü, kötüyü iyi; çirkinin güzel, güzeli çirkin; haklıyı haksız, haksızı haklı yapan" paranın esiri olmadan yaşayabilmek başlı başına bir dirençtir. Bu direnç, gündelik yaşamın bir bütün halinde devrimleştirilmesini, bunun gereklerini bir kimlik edinmeyi, yani örgütlü bir duruşu gerektirir.

Yabancılaşmanın tanımlandığı tüm alt başlıklar, son tahlilde kapitalizm üst başlığında toplanabilir. Bugün için bu konuda bir soyutlama yapılacaksa, yabancılaşma emperyalist kültürle doğrudan ilişkilendirilebilir. Günümüzde küreselleşen, emperyalist tekellerin sadece iktisadi yaşama dair sömürü ve talan projeleri değil, bilimden kültüre, inançtan morale dek hemen her alanın tek elden (tekellerce) biçimlendirilmesidir. Yeni sömürge ülkelerin taşeronlukla malul sınırlarının bu alanda engelleyici hemen hiçbir fonksiyonu kalmamış, ülke coğrafyasında olduğu gibi insanların manevi dünyalarında da cirit atılır hale gelmiştir.

Yabancılaşmada değerini yerini değersizlik, amacın yerini amaçsızlık, anlamlı yaşamın yerini boşluk alır; âni yaşamak planlı geleceği, tüketim birikimi baskılar. Yaygın biçimde söz konusu olan, ânin yaşanması da değil, tersine tüketilmesidir. Öyle ki kapitalizmin tüketim kalıpları, reklam edilen yaşam ve ona özgü normlar, alternatif yaşam konusunda en iddialı alanlarda ve kişilerde bile ilgi görmekte, açık veya gizli biçimlerde karşılık bulmaktadır.

Yoldaşımız Hıdır Aslan, idamından hemen önce yazdığı vasiyet notunda, "Acılara yenilmeyin" der. Bugün bırakalım acıları, insanlar rutine yeniliyor. Bunda elbette ya-

şamın hemen her kesitine sinmiş olan, meta ve mülkiyet ilişkilerinin büyük rolü vardır. Kapital'de meta fetişizmine değinen Marks, kapitalizmde metaların amuda kalktığını söyler. Buna göre, fetişleştirilen meta, bir kişilik kazanır ve kendinde bir amaca dönüşür. Öğretilmiş ilişkilerin rutin halde yürüyen günlük biçimlerinde insan, kişilik kazanmış olan metanın esiri olduğu oranda kendi kişiliğini kaybeder; ruhuyla, kalbiyle ve beyniyle bir bütün halinde metalaşır. O andan itibaren her şeyin bir fiyatı vardır ve hiçbir değer, yaşamda hiçbir durak kalıcı değildir; zemin kayganlaşır, her an her yöne savrulmak olası hale gelir. Lenin, "Kapital iktidarda kaldıkça; değil yalnız toprak, değil yalnız insan emeği, değil yalnız insan kişiliği, değil yalnız vicdan, değil yalnız aşk, değil yalnız bilim, her şey,

Yabancılaşmanın tanımlandığı tüm alt başlıklar, son tahlilde kapitalizm üst başlığında toplanabilir. Bugün için bu konuda bir soyutlama yapılacaksa, yabancılaşma emperyalist kültürle doğrudan ilişkilendirilebilir. Günümüzde küreselleşen, emperyalist tekellerin sadece iktisadi yaşama dair sömürü ve talan projeleri değil, bilimden kültüre, inançtan morale dek hemen her alanın tek elden (tekellerce) biçimlendirilmesidir. Yeni sömürge ülkelerin taşeronlukla malul sınırlarının bu alanda engelleyici hemen hiçbir fonksiyonu kalmamış, ülke coğrafyasında olduğu gibi insanların manevi dünyalarında da cirit atılır hale gelmiştir.

her şey alınıp satılacaktır." der.

Genelde kapitalizmin özelde meta ve mülkiyet ilişkilerinin bir özelliği de kişiliği parçalamasıdır. İnanılmayan şeyler savunulur veya savunulanlar kolay terk edilir. Hiçbir değer yürekte ve bilinçte tam karşılık bulmadığı için, her an bir başka değerle yer değiştirebilir. Bu, Hareket için de sevgili için de, yaşamda önem ve anlam sıralaması için de geçerlidir.

Devrimcilik, sınıflı toplumla anılan tüm sorunlara alternatif bir yaşamın bugünden örülmesidir; anda ve kendinde devrimdir; aynı zamanda akıntıya karşı yüzmek, yaygın olana karşı direnmektir; yani, hem zor hem güzeldir; bedellerle kazanımları iç içe sokan bir kimliktir. Devrimcilik, tutarlı ve sürekli olarak gereği yerine getirilebildiği oranda anlamına ve tadına varılan bir yaşam biçimidir; çifte standardı, ölçülerin eğilip bükülmesini reddeder.

Tutarlılık, yeterlilik ve kalıcılık oluştuktan sonra, bir devrimcinin sisteme öykünmesini, ondan öğrenmeyi gerektirecek hiçbir alanı; yoldaşlarının ve paylaşılan ortak mekanların dışında çözüm aramasını gerektiren hiçbir meselesi kalmaz. Bu konuda bir doyuruculuk problemi yaşanıyorsa, ya hareket eksiktir ya da birey. Bunun da çözümü, hareket birey ilişkisinin diyalektiğinde, yoldaşlık zeminin sıcaklığında gizlidir.

KURS VE ATÖLYE KAYITLARIMIZ BAŞLAMIŞTIR!

- BAĞLAMA
- GİTAR
- ÇOCUK KOROSU
- ÇOCUK TİYATROSU
- RESİM
- EL SANATLARI
- SİNEMA (Film Okumaları)
- TİYATRO

ADALILAR kültür merkezi

0553 500 33 94
(0212) 586 12 45

adalilarkulturmerkezi@gmail.com
www.adalilarkulturmerkezi.com
/adalilarkulturmerkezi

Milli Müdafaa Cad. Bayraktar Sok. No:16 Kocamustafapaşa - İSTANBUL

ADALILAR KÜLTÜR MERKEZİ AÇILDI

22 Aralık 2013 Pazar günü düzenlediğimiz Adalılar Kültür Merkezi açılış etkinliği başarılı bir şekilde gerçekleştirildi.

Saat 13:00'da başlayan etkinlikte sırasıyla Grup Munzur, Anadolu Müzik Topluluğu, Maske, Önder Babat Çocuk Korosu, Adalılar, Serhad Raşa, Hakan Yeşilyurt ve İlkay Akkaya bizlerle birlikte oldu. Etkinlikte Adalılar Kültür Merkezi'nin temsilcisi kültür merkezinin açılmasının amacına ilişkin bir konuşma yaptı;

"ADALILAR KÜLTÜR MERKEZİ GELECEK UMUDUMUZDUR! SAHIPLANELİM BÜYÜTELİM!"

Adalılar Kültür Merkezi, daha güzel ve insanca bir dünyada yaşamak isteyenlerin adresidir.

Adalılar Kültür Merkezi asgari ücrete mahkum edilen, emeğinin karşılığı verilmeyen, uzun ve insanlık dışı çalışma koşullarına katlanmak zorunda bırakılan, bu yaşamı kendi emeğiyle üreten emekçilerin yuvasıdır.

Adalılar Kültür Merkezi, işsizlik cenderesinde aç ve yoksul bırakılan, öğretmen olduğu halde atanamayan, diplomalı işsiz denilen binlerce insanın sesidir.

Adalılar Kültür Merkezi, anaokulundan üniversiteye kadar her aşaması paralı hale getirilen, anti bilimsel sınava ve yarışa dayalı çağ dışı bir eğitim sisteminin kurbanı hale getirilen, çocuklarımızın evidir.

Adalılar Kültür Merkezi, çocuklarımızın aydınlık bir gelecek umududur.

Adalılar Kültür Merkezi, hem işte hem de evde emeği sömürülen, baskı ve zulmün en doğrudan hedefi haline getirilen, kadınlarımızın insanca bir yaşam özlemidir.

Adalılar Kültür Merkezi, kentsel dönüşüm denilen, rant ve yağma saldırısında evleri gecekonduları başlarına yıkılmak istenen, halkımızın omuz omuza durup geleceğine sahip çıkacağı yerdir.

Adalılar Kültür Merkezi kürt/türk , alevi/Sünni, kadın/erkek diyerek halklarımızı birbirine düşmanlaştıran, egemenlere karşı Yaşasın Halkların Kardeşliği diyenlerin yuvasıdır.

Adalılar Kültür Merkezi, nerede bir yeşil alan, orman ya da park görse onu betonlaştırmak için elinden geleni yapan, doğamızı bir rant aracı olarak gören egemenlere karşı hepimizin ortak sesidir.

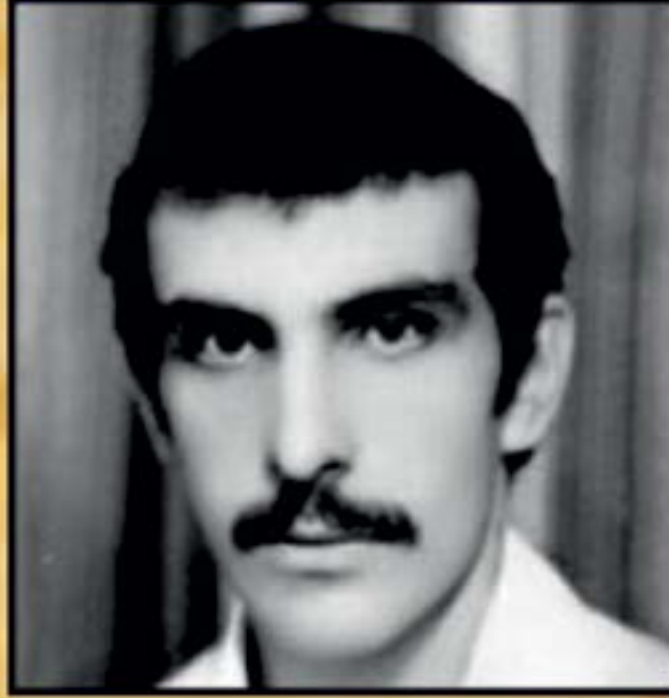
ADALILAR KÜLTÜR MERKEZİ HEPİMİZDİR!"

Ayrıca gündemdeki yolsuzluk ve rüşvet operasyonuna ilişkin konuşmalar yapıldı.

Etkinliğe Kocamustafapaşa Dayanışması ve HDP katılarak destek verdi ve Adalılar Kültür Merkezi'nin açılışını selamlayan mesajlarını davetlilerle paylaştı.

Etkinlik coşkulu ve başarılı bir şekilde sona erdikten sonra tüm dostlarımız ve yoldaşlarımızla birlikte Adalılar Kültür Merkezi'ne geçildi.

MUSTAFA ÖZENÇ KÜLTÜR MERKEZİ AÇILIYOR!

O büyük gün geldiğinde
ben kimbilir kaç yıldan beri
ebedi yatağında toprağın derinliklerinde
sonsuz bir uykuda uyuyor olacağım
fakat alınca ne zamandır beklediğim haberi
uyanıp, sesimi kimse duymadan
o büyük zaferin tarifsiz coşkusuyla
kara toprağın altından, ben de haykıracağım.
Unutup geçmişte kalan acı dünü
Kim bilir belki bir kış günü
üzerimi yorgan gibi kaplayan
bembeyaz karın soğuşundan...
ya da sonbahar mevsiminde
kemiklerime işleyen yağmurdan duyacağım.
ve milyonları saran o doyulmaz sevince
ben de sessizce ortak olacağım.
Mevsim ilkbahar sıcak bir yaz olsa da
gece gündüz farketmez ben her zaman hazırım
adımın yazıldığı taş bile yıkılsa da
kalmamış da olsa şu dünyada mezarım
hatırlayıp tek canlı gelmese başucuma
o müjdeyi ben doğadan alacağım.
nasırlı ellerce yaratılan o görkemli bayrama
hiç kimse farketmeden ben de katılacağım....

Mustafa ÖZENÇ

Adres: Sümer Mah. İbo Osman Cad. 69089 Sokak 249/C Akkasoğlu Apt. Altı
Seyhan/ADANA
(Baraj Yolu Duygu Cafe Arkası)